

శ్రీ రస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

కవినార్వణామ

కూచిమంచి. తిమ్మకవి ప్రణీతము.

ప్రతి పాదము అంధ్ర హానినిలయము,
కవి ..... బ్ర. సుంద్ర. శేఖ.
చరిత్ర ..... బ్ర. : ౨

చెన్నపురి :

చావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్ వారిచే
బ్ర క టి త ము.

1924.

All Rights Reserved.

THE ANDHRA BOOK HOUSE,

SULTAN BAZAR, HYDERABAD-DN.

వేద యై యుండి తనపవిత్రజీవితమును గడపె నని కొందఱు అందురు. కాని యదీ యంత చర్చాసహముగాఁ దోచదు.

కవనముసొంపు.

ఈతనికవనము గంగాప్రవాహమువలె నిరర్థశ్రవసార మై ద్రాక్షపాకప్రచురమై రసోత్తరమై రసానుగుణపాకభూయిష్ఠ మై వెలయుచున్నది. ఈయనకవనముంగూర్చి సమకాలీనుఁడును సంబంధియుఁ బ్రాథమనీయ కవయి త్రనృతముఁడు నగు నేనుఁగు. లక్ష్మణకవి

“క. హాటకగర్భవధూలీ

లాటనచలితాంఘ్రినూపురావశ్రీ

పాటచ్చరములు తేనియ

తేటలు మాకూచిమంచి తిప్పయమాటల్,”

అని సభాముఖమునఁ బొగడె నఁట.

ఈతని కిట్టి రసోత్తర మగుకవితాధోరణి యలవడుటకు

“ఈయనయక్షరాభ్యాసమునాఁడు తల్లి యీతని కభ్యంజనము నేయుచో నెత్తిన జమురుపెట్టి యంతలోఁ గార్యాంతరమున మనసు దగిలి పోయి యాపనిఁ జక్కఁబెట్టుకొని వచ్చునంతలోఁ గుక్కుఁపేశ్వర స్వామి యీబాలు ననుగ్రహింపఁ దలఁచి వృద్ధబ్రాహ్మణరూపమునఁ బొడనూపి యిరువదిగనువులచెఱకు నొక్కదానిందెచ్చి యిచ్చి యదృశ్యుఁడు కాఁగా నతఁ డాచెఱకుగడను భక్షించుచుండిన నదిచూచి కొంచెమెచ్చుతక్కువగా నీతనియీడువాఁడెయగు నీతనితమ్ముఁడు జగ్గన యాచెంత నాడుకొనుచున్నవాఁ డాచెఱకు నొడిచికొని యాతఁడు దినఁగా మిగిలిన పదిగనువులను దా భక్షించెనఁట. దాసంజేసి యాయురువురకును నిత్యురసోపమ మగుకవితాధార కల్గెను.”

అని యొకకథఁ జెప్పెదరు.

ఇది కల్పితమే యైనను కాకున్నను నీతనికవిత యిత్తురసోపమ మని పోల్చిన పోలిక యెంతయు హృద్యముగా నున్నది.

ఈతఁ డెంతగొప్పప్రబంధమునేని మిగులవేగముగాఁ బూరింపఁ జాలెడివాఁడఁట. అందును దనచరమకావ్య మగుశివలీలావిలాసమును

ముప్పదియొక్కదినములలోననే పూర్తికావించితి నని కవియ చెప్పి
కొన్నాడు. ఇది యతిశయోక్తి యని కొందఱమతము కాని యితఁడు
పద్యములు పలుమాఱు విమర్శించి నెరసు లేటి వంకలు దీర్చి యపూర్వ
కల్పనామృతముల నింపి మెఱుంగిడియ కాని వెలువరింప మను
నియమము గలవారిలోఁ జేరఁడు. గావున మన మంతగా సంశయింపఁ
జనదు. ఇదిగాక యీదినములలోఁ బ్రవీణు లగుకొందఱ మహాకవులను
పోటిపెట్టికొని తామువారలకంటె మిన్నలనుని చెప్పుచు కడుపుకమ్మ
టితికి లోనై సింగములు చిఱుతపులులు మొదలుగా ఘోరములైన
విరుదపుఁబలకల తొమ్ముల వ్రేలఁగట్టుకొని వీధులవెంటఁ బరువులు
వాటి బలిగుడు కూయుచున్న, శతావధాన, పరశ్యతావధాన, సహస్రావ
ధాన, అతినహస్రావధాన నిపుణంమణ్య భీషణ చాటుకవి కవిశార్దూ
లముల సాహసకార్యములఁ జూచువారికి తిమ్మన యొక నెలలో రెం
డా శ్వాసముల ప్రబంధము వ్రాసె నన్న వింతగాఁ దోచదుగదా?

ఈ త ని కృ తు లు.

- (1) రుక్మిణీపరిణయము మేము ముద్రించినాము.
- (2) సింహాచలమాహాత్మ్యము
- (3) నీలాసుందరీపరిణయము మాచే ముద్రింపఁబడెను.
- (4) అచ్చ తెనుఁగురామాయణము మేము ముద్రించినదే.
- (5) సాగరంగధరచరిత్రము
- (6) సాగరసంగమాహాత్మ్యము } ఈ 2 ను చక్కనివ్రాతప్రతులు
న్నచోఁ బంప వేఁడెదము.
- (7) రసికజనమనోభిరామము ముద్రించియే యున్నాము.
- (8) సర్వలక్షణసారసంగ్రహము
- (9) సర్వపురమాహాత్మ్యము [గద!
- (10) కుక్కుటేశ్వరశతకము. 92 పద్యములదనుక ముద్రించితిమి
- (11) శివలీలావిలాసము ముద్రించియున్నాము.
- (12) రాజశేఖరవిలాసము (భల్లూణచరితము) ఇదిగో

ఇంకను నముద్రితము లైనయీతనిగ్రంథము లెందేని దొరకి
నచో నలవియగునంతవఱ కీరితిని నిర్దుష్టములుగా ముద్రించి నహృద

యలకుఁ గాన్కనెట్టికొందుము. ఉన్నచో దయమీఱఁ బంపుఁ డని
భాషాభిమోనులఁ బదింబదిగఁ బ్రార్థించుచున్నాము.

ఇంకొకమాట.

కొందఱు తలఁచినట్టు లీ గ్రంథ మీతని ప్రథమ ప్రయత్న మగుట
చేతనో మఱియే హేతువుననోకాని దీనియందు గవి త్రయేష్టములు కా
ని ప్రయోగము లందందుఁ జొనుపఁబడియుండుటయ కాక రేఫద్యయ
సారకర్యమును దఱుచు కానంబడియెడిని. లక్షణగ్రంథమును సైత
మొనర్చి ప్రథితుఁ డైన యిక్కవివేర నిట్టి గ్రంథ ముండుట కేమికా
రణమో బహుజ్ఞు లగుదోషజ్ఞు లీతనిగ్రంథము లామూలాగ్రముగ
శోధించి యీతనిమతమును లోకమున కనుగ్రహింతురుగాక.

సరాంకితము సేయమి,

తన కవితామహామంత్ర శక్తిచే నెల్లరను రంజింపఁ జేసి బహుజ
నాదరమును బడసి విశేషముగా నప్పటి పితాపురపురా జగు మాధవ
రాయనిచేఁ గవిసార్వభౌమబిరుద మిచ్చి గారవింపఁబడినవాఁ డయ్య
నిక్కవి తనకబ్బముల నొక్కఁడేని సరాంకితము సేయఁడయ్యె. మఱియు
నట్లు సేయుటనుగూర్చి

“క. పనిబూని తుచ్చభోగం, బునకై కొఱ గానిజనులఁ బొగడుట యెల్లఁ

గనుఁగొన నిహపరదూరం, బని తలఁచి వినిర్మలాంతరంగం డగుచున్.”

చ. విను మఖిలేశ మర్త్యులకు వేడుకఁ గావ్య మొసంగి ధాత్రివై

నొనరఁగ సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతు లై నుకవీంద్రులుందు రా

ర్యనికరవంద్య నీ విహసంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి పం

చును మది నెంచి నీకు సవసుల్ విని మెచ్చుఁ బ్రబంధ మిచ్చెదన్.”

(రాజశేఖరవిలాసము.)

క. నృపులకుఁ గావ్యం బొసఁగిన, నపవర్గం బిడఁగఁ గలదో యటు గాకున్నన్
ద్విప తురగ భూషణాంబర, తపనీయాదికముచేతఁ దనుపం గలరో.

సీ. ద్వీజపుంగవులకుఁ బ్రవేశింపఁగారాని పృథుగృహాంతరములఁ బ్రేమ నుండి
కృత్యంతధర్మపద్ధతు లెవ్వ యెఱుఁగక ధరణిపై నడువఁ బాదములు లేక
నుష్ఠ్ఠియల్ చేయుమంత్రులు చెప్పినటు మీఱక నటించు ద్వీజహ్వకలును గలిగి
వితతంబుగా వక్రగతులచేఁ బాదలుచుఁ బూని యేస్త్రాస్త్రును బున్ను రనుచు

గీ. గాఢరోషవిషావలోద్ధారిఘోశ, వక్త్రములు గల్గి దుర్బదపర్తు లగుచుఁ
జేలఁగు చుండెడు భోగిరాజుల భజింపఁ, గుటిలతకబుద్ధి నెవ్వఁడు కోరఁగలఁడు.
(సింహాచలమాహాత్మ్యము)

ఈరీతిని బ్ర సంగము వచ్చినప్పుడెల్లఁ బలుతావుల నందందు నిం
దించియుండెను.

కథాసంగ్రహము.

“ఇందలికథాంశ మిప్పటి మనతెలుఁగునాటనున్న యారాధ్యు
లనుకై వసుతప్రవిష్టులలో మిగులఁ బావనముగా వాడుకొనఁబడుభల్లా
ణునిచరిత్రము. ఇదియామతమువారు పలువురచే గద్యపద్యద్విపద దండ
కాదిరూపములఁ బలుతెలుఁగుల రచించుచుఁబడి వాడుకలోనున్నది.

సింధుకటకాధీశ్వరుఁడును శివభక్తుఁడు నగుభల్లాణుఁ డనురాజు
తనగురువుననుమతి పడసి ఇప్తదాన మనునొక వ్రతముం బూని జంగము
లకు నేది యడిగిన దానినెల్ల నిచ్చెద నని శపథముచేసెను. అంత నీవృ
త్తాంతము విని నానాదేశములనుండి విభూతిరేఖలు మెఱయ, రుద్రాక్ష
సరములువ్రేల, కొమ్ముచెంబులు బట్టుకొని, పిడిగంటలు వాయింతుకొను
చు, శంఖములూఁడుకొనుచు, జింకతోళ్లు దర్బాసనములు దగిలించి
కొని, ఆఱుపింజలమడతనీర్కావిధోపతులు గట్టుకొని కొలఁదికి మీఱు
జంగాలురాఁగారాజునువారిసలదఱ నిష్ప్రదానముచే దృపులఁగావిం
చుచుండెను. అంతనీవృత్తాంతమును నారదువలనవినిసంతసించితనభక్తు
నిమహిమ నరయఁగోరి శంకరుఁడు కై లాసమునుండి తరలి జంగమవేష
ధారియైవచ్చి యారాజుంగంచెను. రాజును సత్యంతభక్తితో నాజంగ
మేశ్వరు నారాధించఁగా నాతఁడెద్దియుఁగోరక తనకుఁ బడువుఁడనమే
జీవనముగాఁ గల లంజె నిమ్మని కోరి, యది యత్యంతానుచితమని
రా జెంతబోధించినను నాదొంగజంగము వినఁ డయ్యెను. ప్రతిష్ఠా
భంగభయభీరు వగురాజును నాతనివేశ్య నొసఁగనొప్పికొనియూరెల్ల
వెదకినను నాయీశ్వరునిప్రేరణచే నొక్కసానియు లభించదయ్యెను
అంత రాజు ఖిన్నుడై యెటులైన మాట దక్కించుకోవలె
తనభార్యను బతిమాలి యాపెను వేశ్యంబోలఁ గై నేసి యాతనికొ

గెను. టక్కరిజంగమురూపున నున్నశివుడును వానిసత్యసంధత్వము కును భక్తితత్పరత్వమునకును సాహసమునకును గడునలరి, యాతః నిజరూపు జూపి యనుగ్రహించి యారాజశేఖరుని వానియిరువు భార్యలతోఁగూడ బొందితోఁ గై లాసముఁ జేర్చి వానికిఁ బ్రమథా పత్య మొనఁగెను.”

అనునీకథను మనతిమ్మన ప్రబంధముగాఁ గొన్నివర్ణనలు బెం వ్రాసెను. ఇక్కవియొక్కయు రాజశేఖరునియొక్కయు దేశకాలాలం గూర్చిన విశేషములను దఱచి తెలిసికొనునంశము చదువరుల విడిచి యింక నీతనిశైలీప్రదర్శనార్థము కతిపయపద్యము లిందలివి చు పఁబడును.

పు ర వ ర్ణ న ము.

మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసాధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారిముఖీజనాంచితముఖావిభూతమందస్తితా
తిశయప్రస్ఫుటకామదీముదితహృదేశానిశోద్వ్యచ్ఛకో
రశకుంతావళి యై తనగ్గుఁ జెలువారక దత్తురం బెంతయున్.

మ. లలనల్ తత్పురిసాధవీధులను దోలాకేళిచే నుండి తా
రలబాలార్కుని మింటఁ జూచి తమపాదాబ్జగృతిం బోలరాఁ
గలకెందమ్మి యటంచు బాదములఁ ద్రొక్కక దంతముల్ రాలి య
ట్లలరెం గాదె సహస్రపాదుఁ డనుపే రావాసరస్వామికిన్.

చ. మరకతరత్నసంఘటితమానితమడ్యకదంబజాలకాం
తరములనుండి వే వెడలు తద్ద నసారపుధూపధూమముల్
పరువడిఁ జూచి నీలఘనపంక్తు లటంచు నటించు నెంతయున్
గుఱుతుగ మేదిసీసలినిఁ గోర్కెల్లచే శిఖినీసమూహముల్.

గిరివర్ణనము.

చ. చని కనియె స్థిలింపఁచునిసంతభవ్యయశోవిశాలమున్
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము స్సపా
వనతరసానుదేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంధరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలమున్.

సీ. ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యతాదనామోహపరభృతోద్దామరవము
ఘననితంబసలోద్దాధలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము

చారుమారుతపూరి తోరుతరాశేష కీచకానీక ప్రక్షిల్లరవము
 సదమలవరపురీసందోహాసంయాధ మానితఘూర్ణాయమానరవము
 తే. సతతగంధాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
 నొక్కటఁ జెలంగు మిగులఁ గర్జితృప్తవముగ, మరుచిరంజైనయమహీధరమునందు.

అస్తమయము.

మ సురసీజోద్భవరుక్తకారకుండు ఘస్రస్త్రిమణిం బ్రేమతోఁ
 గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాఁచి తా నీటిలో
 బరఁగఁ మంచినయట్టిమేల్చి యగుబల్బంగారపుంబూదె య
 న్కరణిక్ భానుఁడు పశ్చిమాంబునిధిఁ జక్కం గ్రుంకె నొక్కమ్మడిఁ.

మ. గురుపత్నిక్ పరియించుద్రోహి తనుఁ గన్గోరా దటంచున్ సుధా
 కరురాకల్ మది నెంచి పద్మిని సువక్రలబుం గడు న్వంచె న
 ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధరణి నత్యంతోగ్రదోషాత్తునిక్
 సరవి న్దన్దన నొల్లకుందురుగదా చర్చింప నెంతేనియున్.

చంద్రుడు.

సీ. అజఁడు చకోరామరావనాధము నిల్పఁ గొమరారవమృతంపుఁగుండ యనఁగ
 బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు బాగై నరజతంపుఁబాత్ర మనఁగ
 ఘనపాంథహృత్సద్భవనములు గలఁచంగఁ దవలియేతెంచుచాదంతి యనఁగఁ
 దొగకన్నె ముదమంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రాజ్ఞగము చూపెడుదర్పణం బనంగ
 తే. విశదకాంతుల నంతంత వృద్ధిపొంది, శీతకరచింబ మింపొందఁ జెలఁగి దిశల
 సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి దనఁచె, గోరికలమీటి కేరం జకోరకములు.

వేశ్యాదూషణము.

ఆ. విటుండు లేనిరేయి వేదనఁ జెంచుచు, నిదుర కంటి కెఱుంగ నేర కుండి
 కా సొసంగునట్టి కడజాతివాఁడైనఁ, గల్లఁ గోరు వారకాంత మనిని.

సీ. కడుఁ గురూపినినైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు నభినుతి యొనరింతు రలఘులీల
 నంత్యజస్మనినైన నమలవంశజాఁడంచుఁ బల్కుదు రెంతయుఁ బ్రాధి దనర
 నతిమూఢమానసుం డగుమానవునినైన సరసుఁ డటంచురు సరభసమున
 బ్రహ్మహంతకునైన బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెపుడును గ్రమముతోడ
 తే. నెన్నఁ గల్గిననీతివిహీనునైనఁ, దవలి సద్వర్తనం డంద్రు తమకు నొక)
 పీనుమైనను గానైన పిడమైనఁ, జేతి కొనఁగినచో వెలచిగురుబోండ్లు.

ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలక్
 వెన్నెలనెన్నునవ్వలను వేమఱుఁ బిత్తరీవాలుఁజూపులక్

• సన్నుల పైగల నిగ్గుల జాణతనంబున వారకామినుల్

చెన్నుగఁ బల్లవ పత్రచేత భ్రమంబులు దోతు రెప్పాడున్.

చ. పాలుపుగ నిన్నుగ బాసి యొకపూట మహాయుగ మంచు నెంచువో
వలనుగ నీవు న న్నిటుల వంచనసేయఁగఁ బాడియే యిటుల్
దలఁపఁగ నీతియే యనుచుఁ దక్కుచుఁ బొక్కుచు నిక్కువంబుగా
వలచినయట్లు మాయలను పాఠవధూఢిఁగ్రమించుఁ బల్లవున్.

జం గాలు.

సీ. కక్షచాలలు పైఁడికట్లబై త్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును గేకిపింఛంపుఁగుంచెలు ఛత్రము ల్పలితోళ్లు చామరములు
యోగదండంబులు యోగపట్టెడలును గండపెండేరము ల్కుండలములు
తనువులభూతిభూతలు కావిపస్త్రముల్ మేలై నరద్రాక్షమాలికలును
తే. శ్వేతకేతనములు రుద్రవీణి యలును, బాత్ర మగునట్టిరజతంపుఁబాత్రికలును
గేలుఁదామర బలువైనశూలములును, మొలకబంగరగిలుకుపావలును గలిగి.

సీ. ఆతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రంబు మించుకోరిక బరియించువారు
తఱచుగా వైవకథారహస్యాస్థానము ల్పైఁటి శిష్యనిరుల కేర్పఱచువారు
సారసాసెకు నమ శృర్యాయ రుద్రాయ పశుపతయే యని పల్కువారు
నడుగడ్డునకుఁ గాహాదీరవంబులు చెలగించుచును వేడ్క నలరువారు

తే. చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సురవితో గద్యపద్యముల్ చదువువారు
నగుచు గోటానుకోట్లొకమొగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచందమునను.

సీ. మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విహాపాక్షయ్య జడముడిబసయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కియ్య భీమయ్య సోమయ్య శిష్యయ్య హరిజాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మార్కొండలింగయ్య పర్వతనాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య కరపాత్రిసిద్ధయ్య శితికంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య

తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ బేరు గల్గి మహాత్ములయిన
జంగమస్వాము లారాజసముఖమునకు, సురగఁ జనుచెంచి రత్నంతసంభ్రమమున.

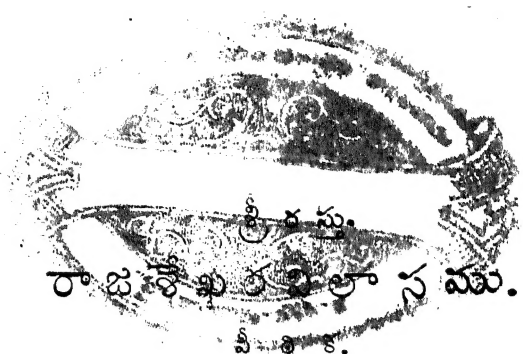
ఇటు లింతకంటెను సరసములై నపద్యము లెన్నియో యున్నఁ
గ్రంథవిస్తరభీతిని వాని నుదహరింప మానితిమి.

చెన్నపురి.

7-1-1913.

నావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

నగజాతనుద్యుతులు చెల్వుమెఱుంగులుగా వియన్నగీ
 ధానము లెల్ల గర్జితకదంబుముగా రజతోచలాంబరా
 స్థాని జనించు శరవజబదంబు కృపారసధార మోఱు మ
 శ్చానసబర్హి నెంతయు ఘనంబుగ సంతస మొందఁ జేయుతన్.

చ. కరిముఖఁ గన్నతల్లి కశిఖండవిభూషణుకూర్చిరాణి భూ
 గ్రరనరు ముద్దుపట్టి నిజదాసగృహంగణకల్పవల్లి కి
 న్నరగరుడోరగాత్యమరవవ్యకిరీటమణి ప్రభాతివి
 స్ఫురితపదాబ్జ యాత్రిపురసుండరి మాకు నభీష్ట మిచ్చుతన్. 2

ఉ. వల్లవపల్లవాధరు లవారితభక్తిని బాలుఁ డందుఁ ద
 న్నెల్లనఁ బిల్చి యెంతయును మే లగుక్రవ్విరిబా శ్శౌసంగఁ దా
 నొల్లక యల్ల కప్పికొని యుంచినబంతు లొసంగు మంచు భా
 సిల్లుకుచంబు లంటుచు హసించు ముకుందుఁ డభీష్ట మిచ్చుతన్. 3

గీ. కమలజార్చితమృదుపదకమల యైన, కమల నూయింట నేస్త్రాద్దు కడుముదమున
 నిలిచి యభిలషితార్థమూల్ గలుగఁ జేసి, చిరతగం బైనకృపను రక్షించుఁగాత. 4

క. ఎంచఁ దగునంచతేజిని, జంచలగతి నెక్కుజాణ సరసిజగర్భం
 డంచితమతిచే దానొన, రించుం గావుతను మాకుఁ బ్రేమకౌ శుభముల్. 5

సీ. వేదాదివిద్యల వెలంబుంచుపూఁబోణి నెటి భక్తతతిఁ శ్రోచు నీలవేణి
 యురుకవిత్వప్రాధి యొనగూర్చుకళ్యాణి మహనీయుపు స్తకమహితపాణి
 నిఖిలగీర్వాణవర్ణితసద్గుణశ్రేణి నిజలోచనప్రభానిర్జితైశి
 శునతరోత్తుంగనైకతసన్నిభిశ్లోణి రాజీవభవుని గారాబురాణి

తే. సమదపికవాణి యవ్యాణి సంతతంబు, మదిని దైవార రచియించుమత్స్యబంధ
 మరసి దుర్దోషతహిత మానట్లుగాను, జరకృపానూర్ధ్వఁ బరిపూర్తి చేయుఁగాత.

- చ. పొలుపుగ నీకుకంతమునఁ బూనినయట్టికపాలమాలికల్
 వలనుగఁ జూచి గొప్పలుగ పండినయుండ్రము లంచు భ్రాంతి లో
- పల జనియించి తుండమునఁ బట్టి పడిం దివియంగఁ జూచు వి
 ద్యలగురుఁ డేకదంతుఁడు ముదంబున మత్కృతిఁ బ్రోమఁగావుతే.
- చ రవి శశి భామ సౌమ్య సురరాద్ధురు భార్గవ మంద రాహు కే
 తువు లనఁ బేరుఁ గల్గి యలతోయజగద్భసురేంద్రముఖ్యు లా
 దివిజుల కెల్లకోరిక లతిస్థిరమానసు లై యొసంగుచుక
 భువిని బ్రసిద్ధు లైనగ్రహముల్ మముఁ బ్రోతురుగావుతం గృపక.
- సీ. కచక్తైవలంబులఁ గటినైకతంబుల గొమరారువత్తో జకోకములను
 లాలితబాహుమృజాళ నాళంబుల నిరుపనులోచనేందీవరములఁ
 గమనీయతరపాదకహ్లాదదళముల మానైన దరహానశేనములను
 బంధురకరతలపంకేరుహంబుల వరపళి వీచికావ్రాతములను
- తే. భాసిలుచు నుండు గిరిజావిలాసవరసి, నమరఁ గ్రీడించుగిరిశహంసము మదీయ
 సురితనీరంబు దిగనాడి నెరిని సుకృత, దుగ్ధములఁ గైకొనెడుఁగాతఁ దూర్ణగతిని.
- సీ. ఆకాంతవిదితపుణ్యశ్లోకు వాల్మీకు నఖిలశాస్త్రాగమాభ్యాసు వ్యాసు
 భాసురకవితాప్రభవభూతి భవభూతిఁ జారుతరాతియశోరుఁ జోరు
 వీరారిభుజగమయూరు మమూరుని బంధురిలనిపుష్పబాణు శాణు
 నసమవిద్యవ్రతోహమ్మని శ్రీహర్ష సారవాక్యక్రియాశ్లాఘు మాఘు
- తే. కలితవిద్యాసముల్లాసుఁ గాళిదాసు, బుధజనానందకరముఖాంభోజ భోజ
 మతీయు గీర్వాణకావ్యనిర్మాణచతురు, లగుకపింద్రులఁ బ్రార్థింతు నగణితముగ.
- మ. రహణక నన్నయభట్టుఁ దిక్కమఖి నెట్టాప్రెగ్గడ న్నాభస్కరం
 గ్రమ మింపొందఁగఁ బోతనాహ్వయుని లోకఖ్యాతుఁ డాజిప్తుపూ
 డమరేకుక ఘను భీమసత్కవిని దధ్యం బొప్ప శ్రీనాథము
 ఖ్యమహాంధ్రాచితకావ్యకల్పకుల నేఁ బ్రార్థింతు నెల్లప్పుడున్.
- సీ సురుతరకాండిన్యగోత్రవిఖ్యాతుండు బయ్యనామాత్యుఁ డేభవ్యతాత
 నిరతాన్న దావర్ణితయశస్సాంద్రుండు తిమ్మనసచివుఁ డేధీరుతండ్రి
 ఘనులు జగ్గనయు సింగన్నయు నరసన్న యనుమువ్వు రేమంత్రియనుఁగుడమ్మ
 లలరఁ దిమ్మన్న రాజన్న జగ్గన్నయు నూరన్న యేమంత్రి సుతవరేణ్యు
- తే. లానర పీఠమ పాప మేఘునునిగహజ, లతిపతివ్రత లక్ష్మి యేచతురరాణి
 యట్టిశ్రీకూచిమంచి పంకాబ్ధివిధుని, మజ్జనకు నల గంగనామాత్యుఁ డలఁతు.

కుం గావ్యాదుల, చందము నింతైన నెఱుంగ సతతము విద్య
ంబులకృపక గవితా, సందర్భం బొగి నొనర్తు సాహసవృత్తిక. 13

బ్రహ్మనదామ మేవ రేక్రియం గూర్చిన నందు గల్లువా
గాదె మానవులు సంతసమందుదు రుర్వి నట్టిపా
భుభక్తి యనువాసనకు న్నది మెచ్చి సుత్యుతిం
తప్ప లెన్నక తగం గరుణింపుడు సత్కవీశ్వరుల్. 14

లవిబుధ విబుధ వినుతిం గావించి మఱియు నిష్ట దేవతా ప్రార్థనంబు జేసెద.
ంద్రజాచి త్తనరోహంస హంససహస్రదిన్యస్త్రతాప
నేకసంతతరక్షణాగ్ర్యక్ష యత్యేకగళు దక్షయాగహరణ
పునాశ రజతాచలనివాస వాసనార్చితపాదవనజయుగళ
భూషణలలితహాలాహల హలధరానుజసన్నతార్జునాంగ
భూతమథన సత్యప్రచార, చారణామరపోషణసతతవిభవ
పాక్ష యోగివృత్తద్వజీత, పీతపురిమక్కు లేశ కిల్బిషవి నాశ. 16

సర్వలఘునీసను.

ధరణ సువితిరణ భయహరణకర యరణ సునీరుహనిధిచరణయుగళ
మథన ఘనకదనతలవిజయ గిరినిదన బగదవన కరివదనజనక
మన పురదనుజకుళమన మునిమనుజసురనిరద ప్రతిదినవిలసిత
రవిభవ రిపుగహనదవదహన పటువిహగపతిగమనమత మహితచరిత
తరణిశతసదృశ హరత్రినయన, గరళగళ ధనదసఖ శుభద గగనచికుర
నికర మృదుహృదయ శరధిశరధి, యురగనరభరణధరపరమపురుష గిరిశ. 17
ధ దివి జని, ఎర్గార్చితమృదులపాదవనరుహయుగళా
నిసన్నత, భర్తా శ్రీకుక్కు లేశ భవ్యవిలాసా. 18

లేశ మర్త్యులకు వేడుకం గావ్య మొసంగి ధాత్రిపై
సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతు లై సుకవీంధ్రు లుండు రా
ద్య నీ విహరంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి విం
నెంచి నీకు సరసుల్ విని మెచ్చు బ్రబంధ మిచ్చెదన్. 19

న్నయెడల నొప్పులుగా నెంచి, పూని కావ్య మొనరక బూర్తిచేసి
మాకుం గామితార్థములెల్ల, ఘనత నొసంగి యేలుకొను గిరిశ. 20

వించి యాతని, ఘనతరకరుణావిశేషగౌరవమున నే
న నవ్యభునకు, జను లెల్లను భాగడందగిన పవ్యంతంబుల్. 21

- క. ధీరునకు భక్తజనమం, దారునకు సురారిమదవిదారునకు మహా
దారునకు నఖిలజగదా, ధారునకు నహాఘవారిదసమీరునకున్. 22
- క. సోమునకు రజతభూగర, ధామునకు నుదంచితాహిదామునకు నయో
ద్దామునకుఁ బ్రకటసద్గుణ, ధామునకుఁ మాళిశితధామున కెలమిన్. 23
- క. ధవునకు శోషితసరసిజ, భవునకు నగణితలసద్విభవునకు గౌరీ
ధవునకు పృషభేశ్వరస్తైం, ధవునకు గిరిబాంధవునకు ధవతాంగునకున్. 24
- క. కూలిక విమలదయాసం, శీలికి గజదైత్యచర్తచేలికిఁ బురని
య్యలికిఁ జరిపాలితదివి, బాలికి నతహృత్పయోరుహాలికి భక్తిన్. 25
- క. ప్లాణునకు సురుచతుర్భుజ, బాణునకు జితప్రనూనబాణునకు బుధ
త్రాణునకు నిరతపోషిత, బాణునకుఁ సత్యవాక్యపారీణునకున్. 26
- క. నరకేశ్వరవిద్యాధర, గరుడోరగ సిద్ధసాధ్య గంధర్వసురా
సురపూజిత చరణునకును, మారిణాంకనిభప్రకాశుఁ డగుపశుపతికిన్. 27
- క. భృంగిరిటనాట్యరతునకు, సంగరవిజయునకుఁ బాణిసారంగునకున్
గంగాధరునకు నభిని, పంగున కుర్వీరభునకు శగదధిపతికిన్. 28
- క. యక్షాధిశ్వరసఖునకు, నక్షీణలసత్కృపాకటాక్షునకు గణా
ధ్యక్షప్రియునకు విదళిత, దక్షాధ్వరునకును ధర్మతాత్పర్యునకున్. 29
- క. హరునకు గాంచనధరణీ, ధరణోదండునకు మృత్యుదర్పహరునకీ
శ్వరునకుఁ బీతాపురమం, దిరకుక్కుటలింగమునకు దివ్యాంగునకున్. 30
- ప. అనంతసాష్టాంగదండప్రణామంబులు సమర్పించి యద్వైతసాత్వభామునకు నంకి
తంబుగఁ దత్కృపాతిశయమున నాయొనర్పం బూనినయెట్టి రాజశేఖరవిలాసం
జునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 31

కథారంభము.

- ఉ. శ్రీకరచీలఁ దొల్లి మునిసింహం లనేకులు నైమిశాటవిం
బ్రాకటరీతి నూతుఁ గని పల్కఱుఁ త్రార్థనఁ జేసి యెప్పుడున్
లోకములందు యోగిజనలోలుఁ డుమావతి తత్కథాశకుల్
చేకొని పల్కినన్ ఇనినఁ జేసులు సాఖ్యము లెట్టివారికిన్. 32
- సీ. అసమానఘోరదుఃఖారణ్యములకుఁ బ్రజ్వలితాగ్నికీలలు శంభుకథలు
ఘనతరాఘాఘాంభకారంబునకు లసజ్జలజాప్తబింబముల్ శంభుకథలు

గాఢామితో గ్రదుష్కర్తోరగములకు సమదమయూరముల్ శంభుకథలు
అసమృత్యముఖ్యదోపాంభోధరములకు జంఘానిలంబులు శంభు కథలీ
తే. సజ్జనస్తోత్రపాత్రముల్ శంభుకథలు, సకలసంపత్కరంబులు శంభుకథలు
శాశ్వతైశ్వర్యయుక్తముల్ శంభుకథలు, సవనఫలదాయకంబులు శంభుకథలు 33
తే. గిరిశకథలందు నీవు నేర్పరివి మున్ను, శంభునకు వేశ్యగాఁ బ్రియసతి నొసంగి
యతనికారుణ్యమునకుఁ బాత్రత వహించి, నట్టిమనుజేంద్రుకథఁ దెల్పవయ్యమాను.
క. అనవుడు నూతుఁడు మునులం, గనుఁగొని వెన నిట్టు లనియె గౌరీశుకథల్
వినిపించెద నని పూనఁగ, జనులకుఁ దర మగునె యోగిసంఘములారా! 35

కా. వాణీశామరవల్లభాదు లగుగోర్వామల్ నిజంబొప్ప న
య్యోజాంకార్ధవిభూషణం దెలియఁగా నిం తేనియుం జాల రీ
క్షీణిక్ మానవుఁ డెట్లు నేర్చు తృణభక్తుల్ గొంద తాచక్రభృ
ద్బాణుం గాంతురు సత్కథావశులు నిత్యంబుం బ్రశంసించుచున్. 36

క. ఘనుఁ డగుపినాకిచరితలు, వినయవివేకజ్ఞుఁ డగుచు విలసిల్లెడునూ
తునికిఁ దెలిసినవిధమునఁ, బనివడి యితరులకుఁ దెలియఁబడు పెట్లరయన్. 37

క. ఘనశలంబులు ముంచెడు, నననిధిలో నోడ నిలిపి వడి నీఁదెడు మ
ర్త్యునికరణి భక్తియను నా, నను గిరిశకథాసుధార్ణవం బీఁదఁదగున్. 38

తే. అట్లు గావున నతనిపాదాబ్జయుగము, భక్తితోడుత మది నిల్పి ప్రకటగతిని
మీర్చి లడిగినకథ లెల్లఁ గోరికలర, నెఱుఁగఁ బలికెద వినుఁ డని యిట్టు లనియె.

క. శ్రీకరమై తివుజనహృ, ద్భీకరమై త్రిభువనప్రథిత శివమతర
త్వాకరమై యనవరతకు, భాకర మై సింధుకటక మనుపురి వెలయున్. 40

మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసాధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారీనుభీజనాంచితముఖావిహృతమందస్థితా
తిశయప్రస్ఫుటకాముదీముదితహృద్దేశానిశోద్యచ్ఛో
రశకుంతావళి యై తనర్చుఁ జెలువారన్ దత్పురం బెంతయున్. 41

చ. ఆరయఁగ నప్పురిం గనకహర్తృతలంబులఁ గేళిసల్పునుం
దరులయొయారముల్ గని ముదంబున నచ్చరలెల్ల మెచ్చి భా
సురగతిఁ గాన్క లంపిన ప్రనూనపుదండ లనంగ నెల్లెడం
దటచుగ రత్నతోరణకదంబము లందముమీఱు నెప్పుడున్. 42

మ. లలనల్ తత్పురిసాధవీధులను డోలాకేళిచే నుండి తా
రల బాలార్కుని మింటఁ జూచి తమపాదాబ్జద్యుతిం బోల తాఁ

తే. యనుచుండముఁ జేరి నెఱదంటితనముమీఁక, బలుకునలకొడకాండ్రుబ్రతివచనము
 లాసఁగుచునుబువ్వలమ్ముచునుండుచందు, నందముగ నెప్పుడునుగొండఁజేందుముఖులు
 నీ. అలకంబు లలరించి తిలకంబు లొగి ఫాలఫలకంబులను ముద్దుగులుక దిద్ది
 యంబంబు లగుమంచిగందంబు లెక్కు కానందంబుతో గుబ్బలందు నలఁచి
 సింగారముగ మేల్చి బంగారుతోడవులు పొంగారువేడ్కచేఁ బొసఁగఁ దాల్చి
 బలువై నవిలువచేఁ జలువై నసన్నంపునలువలు రింగులు వారఁ గట్టి
 తే. యంగభవకేశిఁ గోరి దాయంగ వచ్చు, వల్లవులమానసంబులు పల్లవింపఁ
 బొందుమీఁక వివారింపుచుండు రెపుడు, వారకామిను లందు నవారితముగ. 53

కా. శుంభద్విక్రమరూఢిచే బలుమఱుక శోభం బ్రకాశించున
 జ్జంభద్యేషణుచేతివజ్రమునకుఁ శంకించి చంచత్కృపా
 రంభం దావిభుచెంతఁ జేరినమహీధ్రశ్రేణు లన్నైవడిక
 గుంభీంద్రంబులు గల్గియుండు నెపుడుకొ గోటానకొట్లప్పరిన్. 54

చ. గుఱుతుగ నప్పరింగలుగు ఘోటకసంఘముతోడ నెంతయుక
 బరువిడ నోడి వేగ హరిణంబులు వాయునికాధిపాధ శం
 కరులను జేరి యైన నధికం బగువైరము దీర్పలేక యా
 కరణిన యుండఁ దధ్య మిది కాదన వానికి నట్టు లేటికిన్. 55

తే రాజహంసప్రభలచేత రాత్రి పగలు, కుముదకమలాళి హెచ్చుయఁ గొమరుకూప
 రాజహంసప్రతతులచే రమ్య మైన, సరసు లలరారు నవోప్పట సరసు లలర. 56

నీ. అసదృశఫలపల్లవాహారలాలసశుకపికాదివిహంగశోభితములు
 చంచత్పూనాననిష్యందన్తరందాభినందితసుందరేందిరిరములు
 సతతవిలాససంచార నారీజనరమణీయగీతవిరాజితములు
 సకలశ్రమాపనోదకభూరివిస్తారమానితచ్ఛాయాసమన్వితములు

తే. వసుశసహకారచంపకాశ్వత్థపూగ, నారికేళకపిత్థజంబీరపవన
 కేతకీదీప్యముఖ్యభూజాతయంతము, లున్నతములొప్పునప్పరియంపవనములు. 57

నీ. లలి బృహస్పతు లందు నలరు విప్రోత్తము ల్నేటి కల్పకము లందుఁ దరువులెల్లఁ
 గామధేనువు లందుఁ గల గోగణములెల్లఁ బొసఁగ నచ్చర లందుఁ బువ్వఁబోండ్లు
 పలనొప్పు నుచ్చైశ్శృంగంబు లందు హయంబు లైరావణము లందు వాతణములు
 గంధర్వపరు లందు గాయకానీకంబు లల వై జయంతు లందుల గృహంబు

తే. లభవనామజపంబై యం దమృతనేన, గాఁగ సురలోకసుఖ మందె కల్గియుండు
 రాజజంధారి భర్తాణారాయవిధాండు, కరుణఁ బాలించు తత్పింధుకటకమునను. 58

సీ. ఆడఁడు స్వప్నంబులందైన నెప్పుడు పాటిఁ దప్పి యసత్యభాషణములు
మాడఁ డొక్కడనైన సురుచితసౌందర్యవతవధూజనముఖపద్మములను
వీడఁ డెంతటి యవివేకచిత్తుల నైన శరణు వేడినభీతజనవిత్తుల
నోడఁ డత్తుగ్రరణోర్వీస్థులనైనఁ జలితుఁ డై శాత్రవసంఘములకు
తే నతఁడు రాజేంద్రమాత్రుఁడేమటఁదలంప, నర్థి దారిద్ర్యతిమిరార్కుఁడమితయశుఁడు
భవ్య శివదేవరాయ భూపాలసుతుఁడు, భూరివిభవుండు భృగ్భాణభూధవుండు. 59

తే. ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను రక్షించు గణన లేక
ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను శిక్షించు గణన లేక.

శ్రీ. అలచందురునియందు గలకందుఁ గని ముందు పలుచందముల నిందలలి నొనర్చి
ఘనలీలలను కూలిగళములమున నీలమును బోలురువిజాలమును హసించి
తగ నీరి పై భూరి తరహారి యగుచీరఁ గని సారెకునుఁ గేరి వినుతిమిటి
పికవాణి యగువాణి పృథువేణి గలపోణిమిని జాణతనమున మించనాడి
తే. కుందమందారవిశదారవిందచంద, నేందుమణిహారతారకాహార
ములఁ దిరస్కృతి యొనరించుఁ జలముమిగుల, వరుసతోడుత నమ్మహివరునికి ౮.61

సీ. కోరినయప్పుడే కురియును వర్షంబు భూమి ఫలించు నద్భుతముగాఁగ
మొదవులు పాలిచ్చు మాఁడువేళలయందు విడువక కాచును వృక్షతతులు
నెరి నపవృత్తువు నెఱుఁగ రెవ్వారైనఁ జోరరుగ్బాధలు సోకు టరిది
జలతృణోపేత మై విలసిల్లు ధారుణి నిత్యోత్సవము లొప్పు నిఖిలదిశల
తే. జనులు కలనైనఁ గలహంబుఁ గనుట లేదు, జాతిభేదంబు దప్పక జరుగుచుండు
జలరుహాప్తాన్వయాంశోధిచంద్రుఁ డగుచుఁ, దనరుభృగ్భాణవిభుఁ డేలు ధరణియందు.

తే. సతతపుణ్యవ్రతలు గుణోన్నతలు పతికి, హిత లక్షేషగజ్జననతలు భాగ్య
వతులు రూపున మాఱురతులు సుమతు, లతులసౌజన్యయుత లిర్వు రతనిసతులు. 63

ఆ. వారిలోన నగ్రవనజాక్షి చల్లాంబ, మఱియుఁ బిన్నపాలతి మల్లికాంబ
సవతు లెరును లేక సతతంబు మెలఁగుచు, సవతు లేక యుండు సప్తదమున. 64

సీ. కమనీయమేఖలాఘటితభూరినితంబ పోషితాశేషసద్బుధకుటుంబ
కుందరాస్యప్రభానింతితశశిబింబ మధురోష్ఠవిహసితమహితబింబ
చికురకోమలకాంతిజితమ త్రోలంబ కేవలతరకరణావలంబ
యానావధానప్రహర్షితకాదంబ నిఖిలసాపాఘావనీధ్రశంబ

తే. గురుజనానందకరలసద్గుణకదంబ, సేవకాభీష్టఫలదప్రసాదసాంబ
శివ చరణ భక్తివాసనాంచిత కదంబ, సతత సత్యత్రతాలంబ చల్లమాంబ. 65

శా. ఆ చల్లాంబవిలాసవైఖరులు భాషాధీశ భోగీశులున్
వాచాప్రాధిని బల్కుల జాల రల గీర్వాణాజ్ఞపత్రాక్షులం
దాచెల్వం బొకయింతయుం గలుగ దిట్టైనట్టి యాశేమతో
భూచక్రంబునఁ గల్గు నిందుముఖులం బోల్పంగ నీ డాదురే? 66

చ. కలికిపదద్వయంబునకుఁ గ్రక్కున నోడినప్రిడఁ గచ్చపా
పలి తలఁ జాపఁ జాలక జవంబున లోతగు నీటిలోఁ బడెం
దలరఁగ నెఱ్ఱతామరలు దట్టపుకాంతికి నోడి తత్పదం
బులఁ బడి యెప్పుడున్ పదలిపోక భజించు నహర్నిశంబులున్. 67

తే. సకియజంఘాయుగంబుతో సాటిరాఁగఁ, దలఁచియెదిరించియోడి డెందమునబలియు
భీతిచేఁ గాదె పొట్టలు పిగులుచుండుఁ, గలమగర్భంబు లెల్లనుఁ గ్రమముతోడ. 68

క. కరిగమనతోడలతోడుత, సరివోలఁ దలంచి చూచి చక్కఁగ నతఁటూ
పెరిగి జిగితలుగుఁగా కటు, తర మగునే పిల్లపిల్లతరములఁ దమకున్. 69

క. కలికిపిఱుందుల కెన గాఁ, బులిసము లిసుమంత లెటులఁ బోలెడు నొకచోఁ
దుల తుల యనుచుండెడు వే, దులఁ దుల యన నేల వానితో సరి యగునే. 70

తే. అతివనడలకు నోడి రాయంచతుటుము, లరయ నిలువెల్ల వెట్లనై యాత్మలోనఁ
దద్విరోధంబు సాధింపఁ దలఁచికాక, కమలజుని మోసఁ దమ కేమికారణంబు. 71

చ. చిరతరవిక్రమస్ఫురణచే సముదంచితకుంభికుంభముల్
పఱియలు జేసి తత్పితభిక్షుణ నేయమృగేంద్రకోటు లా
గురుకుచనూత్తమధ్యమునకుం దగ నోడి యదృశ్య మయ్యెఁ గా
కరయ గుహంతరాళముల నట్టు వసింపఁగ నేల వానికిన్. 72

తే. లలనపళులెప్పుడును భారు నిలిచియుండు, నిలుకడయొకింతయును లేకచలన మొందు
చుండు నంచును బలుమాటు నుల్లసమున, భంగత యొనర్పు జలధితరంగములకు. 73

చ. పాలఁతుకయారతీ రలరుఁ బొందుగ నాభి గుహ న్వసించుస
ల్లలితఘయోధరద్వయమిశ్లవలెపన దివ్యసౌరభం
బలమలయా ద్రిశృంగసముదంచితచంచలమందచందనా
నిల మన్దమం బయలెవ్వడలి నిల్చిననీలభుజంగమో యనన్. 74

చ. చలమునఁ జంద్రుఁ డేచఁగను జక్కవ లాచెలిగుబ్బవమ్మ లై
పొలుపుగ నుద్భవించి మదిఁ బూనినసాధ్యస మెల్లఁ దీటి త

- ద్విలసిత నామధేయమున వేరుఱుఁ జెల్వగునట్టిచంద్రున
మిళితముఁజై ననించుఁ జెలిమిఁ మనెనో యన నొప్పు నెప్పుడున్. 75
- క. విరిచెండ్లు నిప్పుపండ్లును, గర మొప్పుగు పసిడిగిండ్లు కరికుంభములున్
సరిగా వా వరవర్ణిని, గురుకుచయుగళంబుతోడ గోరంతైనన్. 76
- క. గళమునకు నోడి శంఖము, గళగళ మని పలుకుచుండెఁ గలకంతంబుల్
పలుచందంబుల నయ్యు, గృలిసుస్వరమునకు నోడి మలినము లయ్యెన్. 77
- సీ. వనజాక్షికమ్రావి కెనఁ బోల్చుఁ దగు నని పల్కు దళాల్ గావె పల్లవములు
ఘటవాణియధరంబునకు సాటి యానందుఁ గీర్తింప తొల్గావె కెంపు లెల్ల
నెలనాగపెదవితోఁ దుల యంచుఁ బొగడంగ విలువ దేరునుగావె విద్రుమంబు
లింతివాతెఱతోడ నీ డనంగను గంధరహితంబు నగుఁ గాదె రక్తకంబు
తే. నరయ నెందులతోఁ బ్రతి యనఁగవచ్చుఁ, బలుచ నైతేనే లొలుకుచు విలువదెగక
సతతఘనసారసారభోన్నతులఁ దనరు, కంబుకంఠర రదనాంకుకంబునకును. 78
- క. తలతల మనువజ్రంబులఁ, దలతల మను నిందువదనదంతమరీచుల్
కలకల మనియెడు రాచిలు, కలకలమనసుల్ గలంఘుఁ గలికిమృదూక్తుల్. 79
- ఉ. తామరసాక్షి వీనుగవ తా నవసంఖ్యల నెంచఁజాలుఁ ద
త్కామినితక్కుఁజెక్కు లలకామునిచేతిమెఱుంగుటద్దముల్
సామజయాననాసికము సంకుఁగిమొగ్గల నెగ్గులాడు నా
కోమలిలోచనంబులు చకోరగణంబుల నేలు నెంతయున్. 80
- క. వనితారత్నంబునకుం, గనుబొమ లందమున మీఱుఁ గందర్పునిచేఁ
దనఁజెడి సింగిణివిండ్లో, యనుచున్ జనులెల్లఁ జూచి యభినుతి నేయన్. 81
- మ. నెరి నబ్జాహ్వయ మిర్వరందు నలర స్నీరేజితారేఖ లా
తరుణీరత్నము ముద్దునెమ్మెగముచందం బంద వాదించుచో
సరసీజానలి యోడెఁ గా దని యెరుల్ చర్చింప సర్వోర్వికిం
గర మాహ్లాదము చేయుచంద్రుఁ గని స్రుక్కన్ వాని కట్లేటికిన్. 82
- క. నీలంబుల మృదుతకఁజై, వాలంబులఁ జారుచమరవాలంబుల న
ద్రోలంబమేచకాంబుద, జాలంబుల నేలఁ జాలు సఖిచిగురంబుల్. 83
- సీ. జలజాక్షినునుకురుల్ జై వాలలతికలు రాజాస్యవళులు తరంగతతులు
కలకంఠిలోచనంబులు గండుమీనులు నునుగంధవిమలహాసములు నురువు

లతివకంతము దక్షిణావర్తశంఖంబు భామచన్ద్రబృలు పర్యతములు
కామినీమణిజంఘికలు మకరంబులు చానపిఱుండులు సైకతములు—

తే. గంధగజయానచరణముల్ కచ్చపములు, రమణిహారంబు లెల్లను రమ్యమణులు
తరుణి ఘననాభి నుడి యనఁ దనరుచుండుఁ, గావున విలాసజలరాశి యావెలంది.

ప. ఇవిధంబున ననన్యసామాన్యయావనసౌందర్యసద్గుణకదంబ యగుచల్లమాంబయు
నఖిలగుణంబుల నప్పరమపతివ్రతారత్నంబున కెనయం దగుమల్లికాదేవియుండనకుఁ
త్రియపత్నులుగా నభీష్టభోగంబు లనుభవించుచుండి యారాజపురందరుం డొక్క
నాఁ డాత్మగతంబున నిట్లని వితర్కించె నంత.

85

చ. సిరిగలనాఁడె మానవుఁ డశేషజగద్వితంబు గాఁగ ను
సిరితర మైనకీర్తులను జెందుట మే లగు నట్లుగానిచో
సిరియును లేమియుం దలఁపఁ జీఁకటి వెన్నెలవాసిగాక యే
వ్యరికిని లేతప్రాయమును వార్ధికమున్ గురిగాడె మేదినిన్.

86

ఆ. ధనము గల్గియుండఁ గర్తంబు సేయక, యున్న నదియుఁ బరుల కొదవుఁగాడె
తేఱు లెల్లఁ గూడి లేనియుఁ గూర్చిన, నొరుల కబ్బినట్లు లెఱుఁగుకొనిన.

87

తే. చెలఁగు చాకీతిలక్షలజీవరాసు, లందు జనియించి నరకంబు లనుభవించి
యంతమీఁదట మనుజుఁ డై యవతరించి, తేటపడఁగ నమస్తంబుఁ దెలిసియుండు.

ఉ. అట్టిమనుష్యదేహ మటు లబ్ధినయప్పుడె భక్తిమీఱఁగా
గట్టులరేనియల్లుని జగద్విభు నీశ్వరు నిందుశేఖరం
గట్టిగఁ బూజసేయుచును గౌతుకలీలఁ గీర్తికాంతఁ జే
పట్టి తుదిఁ దిరం బయినభవ్యపదంబును జెంద మే లగున్.

89

క. అడిగినవస్తువు లొరులకుఁ, గడువేడుక నొసఁగి ముజ్జగంబులకుం దా
నొడయుఁ డగునట్టిశంభునిఁ, దడయక హర్షింపఁ జేతుఁ దధ్యముమీఱన్.

90

క. ఈవిధమున వ్రతకార్యముఁ, గావింపఁ దలంచుచోటు గావలయుఁ దగ
స్వావసతర గురుదీక్షను, ధీమరు లగువారలకు నధికతరభక్తిన్.

91

క. పాసఁగ గురుచరణయగళము, వెనఁగాంచినయపుడె తొలఁగు వెఱచియఘంబుల్
విసవినఁ బవనుఁడు జనమున, విసరిన విడి పాఱుజలదవిసరముభంగిన్.

92

మ. వనజాతప్రభవాండమండితజగద్వ్యాధీకీర్ణుఁ డై యొప్పుభ
ర్తనిఁ గాంచన్ గురు నాశ్రయింపవలయుం గుంభాంతరాపూర్ణద
ధ్యనిశోద్యన్నవనీత మారయఁగఁ దధ్యం బొప్పు నెల్లప్పుడున్
ఘనమంతారము నాశ్రయించుకరణిన్ గౌతూహలప్రక్రియన్

93

సీ. బహుజన్మజనితమా పాపాబ్ధికిని నావ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
కమనీయమైత్యులొకప్రాప్తికిని ద్రోవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
చిరతరైశ్వర్యలక్ష్మీప్రదం బగుశ్రేయ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
దుష్కర్మరుక్మహతులకు నొషధసేవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ

తే. ఎనజసంభవముఖ్యగీర్వాణబృంద, ములకుఁ గానంగ రానిశంభునిపదాబ్జ
దర్శనం బాత్మఁ గోరినధన్యమతుల, కిరవలరులేవ సద్గురుచరణసేవ. 94

క. అని తలంచి యాక్షణంబున, దినకరకులజలధి శీతదీప్తి యగున
జ్జనపాలవరుఁడు కౌతుక, మునఁ దనరారుచును వేగమునఁ బయనంబై. 95

శ్రీ. గములు గూడుక మరంగములచందమున వేగమునఁ బారెడుతురంగములతోడ
నరులకచ్చెరువుగాఁ దరలి యాడెడు పెద్దగిరులఁ బోలెడుగంధకరులతోడ
నుతులు నేయఁగఁ జాలుగతులఁ జెల్వలరారు నతులశతాంగసంహతులతోడ
గుటిలారివరులఁ గోమలులఁ జేసెడిమహాభటులు గల్గినవీరభటులతోడ

తే. హితులతో మాన్యు లగుపురోహితులతోడ, బుధులతోడను వంధిమాగధులతోడ
మఱియుఁ దక్కినపరివార మరుదుమీఱఁ, గొలువఁజనియె నిలాభర్త గురునికడకు.

క. అటు లరిగి కనియె నరపతి, పటుశైవకధారహస్తభ్రాసురహృదయుక్
ఘటితాఖిలజనకాముక్, నిటలాక్షుపదాబ్జభక్తినిధి నాచార్యున్. 96

క. కనుఁగొని వినయంబునఁ బద, వనజంబుల కెఱఁగి లేచి వసుధాధిపుఁడొ
య్యన ముకుళితకరతలఁడై, విసుతింపఁగఁ జూచి గురుఁడు వెస నిట్లనియెన్. 97

మ. షీతినాథోత్తమ! నీకు నీసతులకున్ నేమంటె? నీమంబుతో
సతతంబుం బ్రజ నేలుచుండునువె? నీనైన్యంబు లెల్లం బల్లో
న్నతి నొప్పారుటఁజేసి శత్రువరులకు మర్దించి యిష్టార్థముల్
మతుకం బొప్పఁగ ధారుణీసురులకుం గొంచుంప కీఁ జూతువే? 98

క. పరమర్థభేదనుండును, జిరమతిమంతుండు హితుఁడు శిష్టవ్రతుఁడున్
వరకులజుండునుఁ గరుణా, నిరతుండును నైనవంత్రి నీయెడఁ గలఁడే? 99

క. దేవాధీశ్వరునకు మును, జీవుఁడు దా మంత్రి యగుటచే ఘనుఁ డయ్యెం
గావున విభవముఁ గోరిన, భూవిభునకు మంత్రివరుఁడు భూషణ మరయన్. 100

ఉ. స్నానము సేయునీమమును శంభుపదార్పనఁ జేయుమర్త్యుఁడున్
వానలఁ గల్గెసస్యమును వారిరుహాహితుఁ డుండురాత్రియున్
మానిని గల్గెసౌఖ్యమును మంత్రివరేణ్యుఁడు గల్గె నొప్పున
మూనవి నాధురాజ్యమును మానుగఁ దేటవహించు నెంతయున్. 101

వ. అట్లుగుటంజేసి నేర్పరి యగుమంత్ర గలరాజు రిపులం జయించి యశ్వీణ రాజ్య
నుఖంబు లనుభవించుం గావున సప్తాంగబలంబులకన్నఁ బెద్ద యగుమంత్రాంగబలం
బు పరిగ్రహించితివే యని మఱియు భవదాగమనప్రయోజనంబును సవిస్తరంబు
గాఁ దెల్పు మనిన నధరాఽల్లభుం డిట్లనియె. 103

క. జనమత! మీ రాజ్య యొసం, గినరీతి నొనర్చినాఁడఁ గృతపుణ్య! భవ
ద్దనకరుణను నే నిచటికిఁ, జనుదెంచుట మీపదాంబుజంబులం గొల్వన్. 104

సీ. గురునాథ! జంగంబు గోరిన వస్తువు నెద్దియైన ముదంబు నివృత్తి
నొసఁగి జగంబులం దసమానకీర్తులఁ జెంది గిరిశుఁ డానందమోదు
నట్టు గావించెద నని తగ నూహించి వ్రతము గైకొనఁ గోరి వచ్చినాఁడ
మీర లిందుల కిచ్చ మెచ్చి యాదరమాన నీక్షింప నిష్పడే దీక్ష యొసఁగి

తే. భూతి నొక్కింత నొసటిపైబొట్టుబెట్టి, పాదతీర్థంబు మార్దంబుపైనిఁ జల్లి [డు.
యాజ్ఞదయ సేయుమనుటయునతనిఁజూచి, యద్భుతంబొందియాచార్యుఁడనియెనపు

ఉ. ఓనర నాథ! భూరినుగుణోన్నత! నీవిపు డాత్మలోపలం
బూనినకార్య మాపవనభుగ్వరకంకణుఁ డైన నిష్ఠతోఁ
దా నొనరింపఁజాలఁ డన ధారుణిలో జను లెట్లు నేర్తు ర
ట్లైనప్రయోజనంబునకు నర్హు మె నీ కిటు లూహసేయుటల్. 106

ఉ. ఇప్పటిభక్తిమార్గము నరేశ్వర! చిత్తమునందు నెప్పుడుం
దప్పక నిల్పఁజాలుదువె? తద్విధ మెంతయు దుర్లభంబు నీ
కెప్పగిదిం బొసంసు! వసుధేశ్వరు లెక్కడ! చెప్పఁ బోద్యమై
యొప్పువ్రతంబు లెక్కడ? మనోభవరూఢ! యెఱుంగఁ బలుకుమా. 107

క. ఇచ్చెద రనువోటికిఁ గడు, వచ్చెద రాద్యులు చెలంగి వారికిఁ గృపతో
నిచ్చల్ గలుగుపదార్థము, లొచ్చెం బించుకయు లేక యొసఁగక వలయున్. 108

ఉ. ఆరయఁ బుత్రినైన సతినైనఁ దనూభవు నైనఁ గాంచనా
గారములైనఁ జెల్వ మగుకాయ మొకిందుకఁ గోసి యైన యా
ధారుణి నైన నిట్టిశపథం బొనరించినవోట నేటుగాఁ
గోరిక యెంతలే దనక గొబ్బిన నీవలయున్ బుధాళికిన్. 109

చ. ఘను లరుదెంచి యీఁ దరము గానిపదార్థము లాసతోడఁ గో
రినయెడ నీయఁజాలక ధరిత్రిపయి న్నుగుబాటుఁ జెందుకం

- టెను విను భూవరా! మునుపటింబలె నూరక మేరతో వసిం
చినదియె మేలునుమ్ము శశిశేఖరు నెమ్మది బూజనేయుచున్. 110
- క. అదియునుగా కొకయెడ గుఱి, వదలి వెనక శిష్యవరుఁడు వ్రతభంగముచే
బాదలినయప్పు డొకించుకఁ, గొడువంటుఁ జామి! తలంప గురునాథునకున్. 111
- ఉ. నావుడు రాజశేఖరుఁడు న వ్యలరక గురుఁ జూచి పల్కె నో
జేవ! భవత్ప్రసాదమున ధీరత మీఱఁగఁ దద్వ్రతంబు పృ
థ్వీపరులెల్ల నెన్నఁగను వేడ్క నొనర్చెద సంశయంబు మీ
భావమునందు నిల్వక కృపామతి నానతియీవె శీఘ్రతన్. 112
- మ. అకవిందోదరతుల్య పుణ్యయుతకార్యారంభసంభవి
స్ఫురితాక్షిర్దృఢాంతరంగ మితరంబుల్ గోరుటల్ నేర్చునే?
చిరగిర్యాతరంగిణీవిమలవీచీజాలలీలానిరం
తరసంతోషిత రాజహంస మిరవొందం జేరునే నాఁగులన్? 113
- ప. అదియునుంగాక. 114
- సీ. సతి నమ్మి మును హరిశ్చంద్రభూనాథుండు సత్యంబు నిలుపఁడే జగమెఱుంగఁ
దనతండ్రియానతిఁ దప్పక హస్తించి రాజ్యంబు వదలఁడే రాఘవుండు ?
శివచక్రవర్తి వాసిగఁ దొల్లి డేగకుఁ గొనకొని దేహంబు గోసీయీఁడే ?
ఘనత మీఱఁ బరోపకారార్థము దధించి తా నష్టు లొసఁగఁడే తనువు విడిచి?
- తే. వారలెల్ల ను బృథ్వి సున్నారె యిపుడు?, సలలితం బగుప్రఖ్యాతి వెలసఁగాక
వినుముగురునాథ! యిఁకబెక్కులనగఁనెందు, కటులసత్కిర్తి నిలిపెదనవనియందు.
- చ. జలనిధు లింకినక ధరణిఁ జంగ్రుఁడు గ్రుంకిన వేద జంకినక
జలజలమంచుఁ జొక్కలు కృశం బయి డుల్లిన భూమి వ్రుంకినం
గులగిరులెల్లఁ బెల్లగిలి కూలిన దిక్కరు లోలి మ్రొగ్గినం
బొలుపుగ నీవ్రతంబు పరిపూర్తి యొనర్తు శివుండు మెచ్చఁగన్. 116
- ప. మహాత్మా! మీయనగ్రహంబువలన మన్తానసంబు సంతోషించుచున్నయది మీ
రిందులకు సంశయింపక శీఘ్రం బానతీయవలయు నని ప్రార్థించిన. 117
- తే. అన్నివిధముల నీమది నెన్ని చూచి, గట్టిగా గుఱి నిలువఁగలట్టులైన
భూమిపాలక! మాచేతిభూతి యంది, భూతనాథుని మెప్పింపు ఖ్యాతిమీఱ. 118
- క. కరుణారసపూరితహృ, తృణసిజాఁ డైయపుడు గురుఁడు జనపతిసొసటక
సరగున భూతి యొకించుక, తిరముగ నిడి యాజ్ఞ యొసఁగ దినకరమలఁడున్. 119

- క. శరణార్థి యగుచు శిరమున, గురుఁడతీర్థంబుఁ జల్లుకొని సన్నక్షిం
బరివర్ణించుచు నొయ్యన, మరలెం బురి కధికసంశ్రమం బలరారణ. 120
- ఉ. అంతఁ గొఱంత లేక బల మంతయుఁ జెంత ననంతవాజులఁ
దంతుల నెక్కి యెంతయు నితాంతజవంబున నంతకంతకు
బంతముమీఱ నింతలుగ బంతులుసాగి యొకంత రాఁగ భూ
కాంతుఁడు సొచ్చె నప్పురముకాంతలు సేసలఁ జల్లుచుండఁగన్. 121
- చ. అలికులవేణు లెల్ల మణిహర్ష్యతలంబుల నిల్చి చెచ్చుగాఁ
గలుబలు నాణిము తైములు గాఢముగాఁ బయిఁ జల్ల నప్పుడ
జ్జలజహితాన్వయుం డలరెఁ జారుతరంబుగఁ దాకకాగణం
బులు బలుదిక్కులం గొలువఁ బొల్పగుచల్లనిచంద్రుడో యనన్. 122
- తే. రమణఁ దత్తుకొత్త మేదినిరమణునకును, బసిఁడిపల్లెరములను దీపముల నుంచి
రమణు లతనునికంతహారమణు లనఁగ, నిచ్చ నలరుచు నారతు లిచ్చి రపుడు. 123
- తే. ఇందుకాంతావళులభావ మెల్లఁ గఱఁగ, రాజాదయపర్యతమునుఁ జేరంగ నెఱిఁగె
నిందుఁ గాంతావళులభావమెల్లఁ గరఁగ, రాజాదయపర్యతమును జేరంగ నెఱిఁగె.
- ఎ. ఈచందంబునఁ బౌరసుందరీసందోహం బమందం బగునానందంబు జెందంబులం
గ్రందుకొన నందంద పయిం దొఱంగించెడు కుందాది నుమబృందంబుల గందం
బులు పొందుగా హృదయారవిందంబునకు విం దొనర్ప వందిమాగధులు ముందరసం
దడిగొని వినుతింప దివ్యదుందుభినాదంబులు చెలంగఁ గందర్పసుందరం డగున
వ్యసుంధరాపురందరండు మందహాసం బొదవ నిజమందిరంబుం బ్రవేశించి తనయిం
దుముఖులం దానును సుఖంబున వసించె నంత. 125
- మ. సరసీజోద్భవరుక్తకారకుఁడు ఘస్రస్రీమణిం చ్రేమతోఁ
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాఁచి తా నీటిలోఁ
బరఁగన్ ముంచినయట్టి మేల్చి యగుబల్బం గారపుంబూదె య
స్కరణిక్ భానుఁడు బచ్చిమాంబునిధిజక్కుం గ్రుంకె నొక్కుమట్టిన్. 126
- తే. రాజు కువలయ మలింప రాఁ దలంచు, టెంచి సమయాధికారి గట్టింపినట్టి
భవ్యకహ్లాతోరణపంక్తి యనఁగ, సాంస్యరాగము విలసిల్లె సాంప్రముగను. 127
- మ. గురుపత్నిక్ పరియించువ్రోహి తనుఁ గన్గోరాదటంచున్ సుధా
కరురాకల్ మది నెంచి పద్మిని నువక్త్రంబుం కడు న్వంచె న
ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధాణి నత్యంతోగ్రదోహత్తునిన్
సరవి న్దన్ద్రాన నొల్లకుందురుకదా చర్చింప నెంతేనియన్. 128

- సీ. విటులపై మడమండలు వెడలుచో దిక్కులఁ గ్రమ్మపికాళిసంఘ మ్మనంగ
మిగుల నిశాకాంత మేలునుం గిడుకొన్న లాలితనీలచేలం బనంగ
బద్ధ బాంధవునితో బాసి వర్తించువాసరలక్ష్మీ ఘనదుర్యశం బనంగ
నజాఁడు విష్ణుపదంబు నమరఁ బూజించినఁ బరఁగునిందీపర శ్రుతి యనఁగ
తే. నవనిఁ దము నెందుఁ జొరనీక దవితె నంచు, దపనుఁడపరాధిఁబడెనింక దాఁగ నేల
యనుచు గిరిగుహలందుండి యొనరవెడలు, కలుషతతి యనఁబర్యె దిక్కులఁదమంబు.
- తే. పేర్చి కేటఁడు కుముదినిఁ బెండ్లియాడ, రమణఁ బఱతెంచు ననితిమిరమణి చదలు
మంగలంబున వేచినమంగళార్థ, లాజలవరుసఁ దార లల్లనఁ జేలంగె. 130
- తే. దృఢతమోభూతబాధితదిగ్విభూతిఁ, బ్రోవఁ దత్కాలఘనయోగిపూనిఁ దచ్చి
నట్టిబద్ధివివ్రితీ యన నబ్జవైరి, యురుతరశ్రీలఁ దా నంత నుదయ మయ్యె. 131
- సీ. అజాఁడు చకోరామరావనార్థము నిల్పఁ గొమరారనమృతంపుఁగుండ యనఁగఁ
బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు బాగైనరజతంపుఁబాత్ర యనఁగ
ఘనపాంధవృత్పద్మవనములు గలఁచంగఁ దవలి యేతెంచుచాదంతి యనఁగఁ
దొగకన్నె ముద మంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రాజ్ఞగముచూపెడుదర్పణంబనంగ
తే. విశదకాంతుల నంతంత పృథ్విపొంది, శీతకరబింబ మింపొందఁ జేలఁగి విశల
సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి వనరె, గోరికలమీటి కేరం జకోరకములు.

చ. అయ్యెడ.

133

- సీ. పట్టెనసిగలపైఁ బట్టుబొందులు జుట్టి పలిపెగడ్డలఁ బొంక మలరఁ గట్టి
సొగసుగా నుదుటఁ గన్తూరిశేఖలు దీర్చి కడఁగి ముత్యాలచాకట్టు గట్టి
కరములఁ బచ్చలఁడియంబు లొగిఁ దాల్చి కంతమాతికలు చొక్కమున నించి
చలువదుప్పటులు పైవలెవాటు గావించి కర మొప్పుచందనగంధ మలఁది
తే. మల్లెపూదండ లింపు శోభిల్లఁ బూని, పండుటాకులు కపురంపుబాగ లూని
పరఁగఁ జేపట్టి యొయ్యారిభామ లెసఁగ, విటులు విహరింపసాగి రవ్వేళ యందు.

చ. చెలు వగుపెన్నెయల్ దళకుఁజెక్కులు నిద్దపుముద్దుమాములుం
గులుకుమిటారిచన్దలు గొప్పపిఱుందులు వాలుఁజూపులు
నిలకీలనవ్యులుకొ మిగుల నేటగు గాటపునూటిమాటలుం
గలిగి విటావళిం దిరముగా వలపింతురు వేడ్త లత్తటికొ.

135

చ. చిలుకలతేఱునుకొ జెఱుపసింగిణివిల్లును దేఱినారియుకొ
బలుభిగూకువారును వనప్రియసైన్యము పువ్వదూపులుకొ

జెలఁగెడుమీనుటెక్కమునుఁ జెన్నొదవ న్వెడలెఁ విటాల్చిపై
మలయమరుద్వసంతఘనమంత్రులఁ గూడి రతికుఁ డయ్యెడఁ.

136

క. పుండ్రేతుచాపమునఁ గడు, వేంద్రపుఁబువుటమ్ముఁ దొడిగి విరహిజనులఁ బె
క్కండ్ర నపుడేసె మన్తఘుఁ, డెంద్రాయని యొరుండు దన్ను నెదురుటలేమిఁ.

చ. బలములఁ బాఁజుదీర్చి నిజబాణపరంపర లెల్ల నేర్చి ధో
ర్బల మరుదాఱఁ బేర్చి కడుబాగుగ సింగిణిఁ జేర్చి లీలతోఁ
బలుముటు నేసి యార్చి వరబంధరవేఁబులఁ దార్చి నాథుం
గలయఁగఁ గూర్చె నోర్చి యలకాయజువైఖరి నేర్తురే ! యొరుల్.

138

ఉ. కొమ్మ లనంగనొప్పపుచ్చఁగొమ్మలఁ జేరి విశూత్నదివ్యగం
ధమ్మలఁ గేరి మోవి నమితమ్మగు తేనియఁ గ్రోలి సోలి యా
ముమ్మర మైనకోడిచను మొగ్గలమీఁదను వ్రాలి చాల సా
ఖ్యమ్మలఁ దేలె లీలఁ బురుషాపతి యెఁ మధుపంబు లయ్యెడఁ.

139

ఆ. అంతఁ గడఁక నంతకాంతకుఁ డంగజఁ, డరయఁ దనదుభక్తవరునిపురము
జనుల నేఁచు టెఱిఁగి సరగ జే జూచు కై,వడిని వేగుఁజొక్క వొడిచె దివిని.

140

లయగ్రాహి.

కుక్కుటము లెంతయును బెక్కు లగుదిక్కులను నిక్కి మద మెక్కి భువిపిక్కుటిల
మ్రొనెఁ, జొక్కలును సోముండును గ్రుక్కునఁదొలంగి రలజక్క వలు గేరె మరుఁ
డుక్కుచెడి పాటెఁ, జక్కఁగ విహంగములు జిక్కువడియున్నతమటెక్క లల
రించుకొని చొక్కముగఁ బల్కెఁ, గ్రిక్కిఱిసి తేఱిగము లక్కమలరాజిపయిఁ
బొక్కుచుఁ జరించె దొగ లొక్కట మునింగెఁ.

141

చ. అతులతరార్చు లెల్ల నలరారఁగ నెంతయుఁ గ్రోభిచిత్తుండై
నతజనఘోరకల్పిషవనంబులఁ గాల్పఁగ నాత్తి నెంచి నీ
పుత నరుడెంచినట్టి యలగంధవహాపుండ్రో యవ్వధంబునఁ
ధృతి నుదయించె జంభరిపుద్గిరిపై హరిదశ్వఁ డంతటఁ.

142

క. పురజనము లపుడు కడున, బురపుంగోరికల నంతిపురములలోఁ గ
ప్పురపుఁధూమము లిడి గో, పురములపైఁ గవకకుంభములు నిల్పి తగఁ.

143

సీ. తీరుగా నాణిము త్తియపుఁబందిరు లిడి కలువలు నించి మేల్కొట్లు గట్టి
గోడల నెల్ల పంగుగఁ జిత్తరువు వ్రాసి వేడులు భేదతావేత్తములును

• వింతగా నలరించి వృషభకేతనముల గీములయందెల్లఁ బ్రేమనునిచి
 వీధులు జిక్కుఁ గావించి చందనమునుఁ గన్తూరియునుగూడఁ గలిపి చల్లి

• తే. యఖిలజనములు పురి నెల్ల నమరఁజేసి, రప్పటికిమున్నె యొప్పులకుప్పలయిన
 తనవధూరత్నములుఁ దాను ధరణివిభుఁడు, వేగమేల్కొంచి తత్కాలవిధులఁదీర్చి

ఉ. తానము లాడి నీమమున భౌతపటంబులు గట్టి యంత సంత
 స్థానమునందు భర్త మణిసంఘటితం బగువేదిమీఁదటక
 భానుకుల గ్రగణ్యుఁ డగుపార్థివశేఖరుఁ డాత్మలోన నిం
 పూనినవేడ్కతోడ శివపూజ యొనర్పంగ సాగె నుబ్బచుక.

145

• ఆపాహనంబు వృషాధిపవాహున కాసనం బమలసింహాననునకు
 నర్ఘ్యం బసేకలోకాధారమూర్తికిఁ బాద్యంబు సుగుణసంపాద్యునకును
 నిజభక్తి నాచమనీయ మీశ్వరునకు స్నానంబు వేడ్కతో స్థానికును
 వస్త్రం బశేషగీర్వాణసన్నతునకు బ్రహ్మనామము పరబ్రహ్మనునకు
 తే. గంధ మిభదైత్యదాననిర్దంధునకును, బుష్ప మక్రాంతమునిజనపోషణునకు
 ఘాస మాననకాంతివిధూపమునకు, దీప ముష్ణాంశుకోటి ప్రదీపునకును.

146

కా. నైవేద్యం బహారాజకంఠునకుం దాంబూల మేపారఁ ద
 ద్వేవేశార్చితపాదపంకజానకుక ధీయుక్తి నీరాజనం
 బావేతాత్తునకుక సుమాంజలి రతీంద్రరాతికిక విస్ఫుర
 ద్రావిస్తాననకుం బ్రదక్షిణనమస్కారంబు లర్పించుచుక.

147

నీ. మందారకుందారవిందనీలోత్పలబంధూకవకుళసౌగంధికములఁ
 బ్రియమొప్పుఁ దులసికాబిల్వాదిమృదులతేరోల్లసద్భూమివిధపల్లవముల
 ఘనసారచందనాగురుచారుగుగ్ధులకన్తూరికాదికవస్తువులను
 దధిఘృతగోక్షీరపథురసనారికేళాంబువు లనెడుపంచామృతములఁ

తే. బాలుపు మీతొడుకాంచనపుష్పములను, నాగివల్లిదళక్రముకభాగములను
 సులితాపూపనూపాన్నఫలతతులను, జనవరుఁ డొనర్చి నవ్వేళ శంభుపూజ.

148

ప. మఱియు గీత వాద్య నృత్తాది బహువిధానందంబుల నంబికారమణు నారాధించి యి
 ట్టని వినుతింపం దొడంగె.

149

నీ. కలహానగవాస ! కరిచర్మమృదువాస ! శందిందునిభహాస ! శరణుశరణు !
 ఇనకోటిఘనదీప ! కనకాద్రిపటుచాప ! సనకాదినుతరుాప ! శరణుశరణు !
 ఐరయోగిజనలోల ! దురితాభ్రవాతుల ! మురరాజవరపాల ! శరణుశరణు
 విజయగరిపుభంగ ! రమణీయాధవశాంగ ! చతురాగమతురంగ ! శరణుశరణు

తే సలితాంభోధితూణీర! శరణుశరణు! శాశ్వతైశ్వర్యసంయుక్త! శరణుశరణు!
సాధులోకసురోర్విజ! శరణుశరణు! శరణు! విశ్వేశ! భూతేశ! శరణు! 150

సీ. పాంకంబు గలమంచిజింక నంకంబుగాఁ గొంకక ప్రేమతోఁ జంక నిఱికి
దిట్టతనంబుతో గట్టిగా సామేన గట్టులదొరయద్దపట్టి నునిచి
వింతఁగా నీకను బూబంతిగా జాబ్బిల్లి సంతయుచుంతసం బెసఁగ నిలిపి
మేలైనయేనికతోలు శాలుగఁ బూని లీలతో ముమ్మెనవారుఁ దాల్చి
తే పాసఁగ భసితంబుఁ బూసి యాఁబోతు నెక్కి, గాలిమేఠరిసాములఁ గడుధరించి
లచ్చిమగఁడును నలునయు మెచ్చిపొగడ, జగము లేలెడునినుఁగొల్తు నిగమవిమత.

శా. నీరేజోద్భవముఖ్యు లాసురమునుల్ ని స్ప్రిస్తుతుల్ సేయఁగాఁ
గా రొక్కింతయు నేర రంచును బుధుల్ తధ్యంబుగాఁ బల్కుచో
నోరాజార్థకిరీట! మర్త్యుఁ డింక నెట్లోపుక బ్రశంసింపఁగా
గారీమానసపద్మపట్టరణ! శ్రీకంఠా! జగద్రతుకా. 152

తే. శివశివా యని సన్నతి సేయనేర, వినయ మొప్పారఁ బూజఁ గావింపనేర
మూఢుఁడను నన్నుఁ గృపఁజూడు మదముతోడఁ, బార్వతీలోల సంతతభక్తపాల.

క. జయజయ పురదైత్యాంతక!, జయజయ శృంగారలీల! సదమలశీలా!
జయజయ నాకాధిపమత!, జయజయ లోకాధినాథ! జయ పరమేశా! 154

వి. ఇట్లనేక ప్రకారంబులఁ బ్రస్తుతించి తదనంతరంబ. 155

క. తరుణారుణాంశునిభభా, సురసవరత్నచయఖచితశోభితదివ్యా
భరణోజ్జ్వలాంగుఁడయి యత్యురుతరనిత్రాంబరముల నొగి ధరియించె. 156

తే. ఆరయ రుద్రాక్షమాలిక లఱుత మెఱయ, ఫాలమున భూతిశేఖయు శ్రీల దనరఁ
బసిఁడిపావలు దొడిగి వై భవముచెలఁగఁ, గప్రపువిడెంబు సేయుచుఁ గాతుకమున.

సీ. దివి పిక్కటిలఁ బెక్కు-తెఱఁగుల నెడలేక భేరియృదంగముల్ భోరుచెలఁగఁ
గంతునిచేతిచేమంతిబంతు లనంగ వెంతుకెక్కి నకశావంతు లాడఁ
దుంబురునారదాదులఁ దిరస్కృతి సేయు గాయకుల్ గీతముల్ కడఁగి పాడ
పందిమాగధులు చెల్వంది ప్రస్తుతి సేయఁ జేరి భూదేవు లాశీర్వదింప

తే. చమూఁ బరిచారికలు ముందఱను బిఱుందఁ, బసిఁడిబెత్తులచేఁ బరాబరు లొనర్ప
రాజసంబున సంతోపురంబు వెడలి, ఘనత సుర్వీకుఁ డాస్థానమునకుఁ జనియె. 159

- సీ. చాలుచాలునఁ జాలునీలంపుఁబగడంపుఁగంబము ల్లితి లేనికాంతిఁ దనర
గారుత్త తప్తమణు ల్గదియించినట్టిమేల్లేడగోడలు సొంపుమీటి యలర
నిందుకాంతములఁ బొల్పొంద నొనర్చిన సోపానములు వింతశోభ లెసఁగ
వెలలేనివజ్రంపువేదిక ల్పెలువాఱ గోమేధికపుగవాడులు చెలంగ
తే. నతులవైదూర్యపువ్యరాగాదిసీల, రత్నవస్తువు లెంతయు రమణ మెఱుఁగు
గ్రోతము తైపుబెత్తులు గొమఱుమిగులు, కొలుపుకూటంబునందునఁ గూర్చితోడ.
- క. మరుమగధవోశమాధవ, కరహాటమరాటలాటకర్నాటకఘ్న
రజయవనముఖ్యధరణీ, వరు లెల్లం గొలువ భూరివై భవలీలక. 160
- సీ. వేదశాస్త్రపురాణవివిధరహస్యము ల్వరుసతోఁ గవిబుధావళులు దెలుప
సంగీతనృత్తాదిసరవిద్యాప్రాధి కడువేష్ట నర్థసంఘములు నెఱుప
తైవజ్ఞులైనచార్యాకబాధశాక్తేయులు తన్నతక్రియలు నెఱుప
కరవాలహులతోమరభిండివాలాదిశస్త్రపాఠకులు ప్రశస్తిఁ జూప
తే. రమణు లిరుగడ వింజామరములు వీనఁ, గడఁగి డెబ్బదిరెం డగుఘననియోగ
ములఁ దవలి రత్నపీఠాగ్రమునఁజెలువుగఁ, గొలువుఁగూర్చుండెమేదిసీతలవిభుండు.
- క. అతులితవిభవంబున నీ, గతిఁ గొలువున నుండి యచటఁ గలజనములకుం
గుతుకం బొప్పుఁగ ధరణీ, పతి దా నపు డిట్టు లనుయఁ బలికెం బ్రేమక. 162
- చ. వినుఁ డిదె యాదిగాఁగఁ బృథివిం గలజంగమకోట్లకెల్లనుం
గొనకొని సత్పదార్థములఁ గోరినయంతనె పూన్కితోడ లే
దనక కయంబుమీఱ ననయంబును నిత్తు వృషాధిరాజవా
హనునకుఁ బ్రితిగాఁగ జగమంతయు మెచ్చఁగ నుత్సవంబునక. 163
- ఆ. ప్రజలకెల్లఁ దెలియఁ బ్రతిన గావించెద, నడుగకున్నవారి కరణు నొట్టుఁ
జేరి యాసతోడఁ గోరినవారల, శీయలేనివాని కెదియ యొట్టు. 164
- క. అని పలికి సకలదిశలం, బనినడి చాటింపఁ బనిచి బాగుగ మొగసా
లను గంట వ్రేలఁ గట్టిం, చెను జనములకెల్లఁ గడువిచిత్రము మీఱక. 165
- వ. ఇట్లు శపథంబు గావించి దిశలంబాటించినఁ దద్యుత్తాంతం బంతయు విని క్రమం
బున. 166
- సీ. కక్షపాలలు పైఁడికట్టబె త్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును గోపింఛంపుఁగుంచెల్లఁచుత్రముల్ బులితోళ్లు చామరములు

యోగదండంబులు యోగపట్టెడలును గండపెండేరము లుగ్గండలములు
తనువులభూతిపూతలు కావిన స్త్రీయు లేలే నరుద్రాక్షమాలికలును
తే. శ్వేతశతనములు రుద్రవీణీయులును, బాత్ర మగునట్టిరజతంపుఁ బాత్రికలును
శేలుఁదామరఁ బలువై నశూలములును, మొలకబంగరుగిలునుపానలును గలిగి. 167

సీ. అతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రింబు మించి కోరికఁ బరియించువారు
తలుచుగా తైవకథారసాస్పాద్యము ల్పైటి శిష్యునరుల కేర్పఱచువారు
సారసారెకు “నమ శ్శర్వాణ్య రుద్రాయ పశుపతయే” యని పల్కువారు
నడుగడ్డకనుక గాహనాదిరసంబులు చెలఁగించుచును వేడ్క నలరువారు
తే చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సరవితో గద్యపద్యము ల్పదువువాగు
నగుచుఁ గోటానకో ట్లొకమొగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచండమునను. 168

సీ మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విరూపాక్షయ్య జడముడిపనయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కయ్య భీమయ్య సోమయ్య శిష్యయ్య హరిణాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మార్కొండలింగయ్య పద్మతనాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య కరపాత్రసిద్ధయ్య శతీకంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య
తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ జేరు గల్గి మహాత్ములయిన
జంగమస్వామి లారాజసముఖమునకు, సరగఁ జనుచెంచి రత్నంతసంశ్రమమున.

ఎ. ఇవ్విధంబునఁ బఠితెంచి నృపాలుం గాంచి. 170

కా. ఏరా! భూవర! మాకుఁ గాంచనతురంగభాంబరాందోళికా
భూరిస్యందనమందిరోపవనసదృశపామణిశ్రేణులుక
జేరెం గాఘనఁ బల్లెలుక బశుభలుక లెక్కింప కర్థంబు మా
కీరా! కోరిక దీఱి మీఱి కింక నీ వెంజేనియుక ధీరతక. 171

క. పాలు పెరుఁ గిత్తురసమును, జాల ఫలరసములు జేసె శర్కర ఘృతముక
మేలగుకజ్జంబులు నీ, వేశకుఁ దెప్పించరోరి వేగమొ మాకుక. 172

మ. అనుచుం గోరినజంగమయ్యలకు నత్యానందచేతస్సుకడై
మనుజాధీశ్వరుఁ డర్ఘ్యపాద్యవిధులక మన్నించుచుం గాంచనా
సనము ల్పైట్టి బహుప్రకారములఁ బూజ లేప్పి యత్రాంతముక
ధనధాన్యాంబరముఖ్యవస్తువులచేత స్ఫీరితి గావించుచుక. 173

క. అడిగినవస్తు వొకింతయుఁ, దడయక యాక్షణమునందె తాత్పర్యముతోఁ
గడుజడి నొసఁగుచు భూపతి, పుడమిక్ బ్రతివాసరంబు బ్రోది యొనర్పక. 174

క జంగంబు లెల్ల నచట భు, జంగమరాజాంగదుని వెసం గొల్పుచు నో
జం గమతై వసియించిరి, బంగరపుమతంబులందు భాసురలీలకా. 175

వ. ఈ క్రమంబున నధరాధీశుం డతులితధర్మ మార్గప్రచారంజై ప్రతిజ్ఞనజంగమారాధ
న నేయించుండె నని నూతుం డెఱింగించిన నైమిశారణ్యమహామూల లెల మీఁదికథా
వృత్తాంతం బె ట్లని యడుగుటయును. 176

ఉ. హారతు పారహీరశరద భ్రునిశాకరతారకాబ్జడిం
డీరమరాళపారదపటీరవియ త్తటిసీసితా భ్రమం
దారసురేంద్ర నాగకలఘోతసుధారససన్నిభోజ్జ్వలా
కార లవణ్యహార సుమకాండవిదార! యుదార! శంకరా! 177

ప్రగీడి.

చారుకారుణ్యవిస్తార! తారేశ కో, టీర! దైత్యేభకంఠీరవేంద్రాదిబృం
దారకానీకమందార! సత్యవ్రతా, చార! గోరాజసంచార! గౌరీశ్వరా! 178

తురగవర్దనము.

ధరణిధరవరశరణ చిరశుభదాయకా హాసాయకా
తరణిశశిశుచినయన దురితవిదారణా! లయకారణా!
పరమపురుష హరిహాయనతి! పురభంజనా! మునిరంజనా!
హర! గరళగళ! విమతదనుజభయంకరా! జయ శంకరా! 179

గద్య. ఇది శ్రీమ త్కుమ్మరచేశ్వర వరప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర
ఘనయశోబంధుర కాండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్రి
బుధజనవిధేయ తిమ్మయనామధేయ ప్రణీతం బైనరాజశేఖరవిలాసం బనుకావ్యం
బునందు ప్రధమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రాజతాఖిలాగమ

పారగ! సురరాజమాళిభాసురతరళా

టీరా! పుణిరుచిరచరణ!

మూరాహితమదవిధంగ! కుక్కుటలింగా!

ప. అవధరింపుము నై మికారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం జగు
నూతుం డిట్లునియె. అట్లు నిరంతరజంగమారాధనదీక్షితుండై యాత్మమావల్లభుండు
పర్తించుచున్న సమయమున నొక్క నాఁడు. 2

సీ. ఘన మైనతనుకాంతిఁ గనుఁగొన్నచో శరద్ధనమైనదాఁకకే కదలి పాఱు
బొడ వైనజడలదీప్తులు సాంద్రతరబాలజలజాప్తరుచులతోఁ జెలిమిసేయ
నిండుచందురుఁ బోలునిటలభాగంబున రమ్యభస్మత్రిపుండ్రంబు మెఱయఁ
బవమానవశమునఁ బల్కుచేతివిపంచిగ శరవంబునకు రాగంబు గూర్చు

గీ. మండితం బైనదండకమండలుపులు, నలరుపటికంపునరులు మృగాజనంబు
గల్గి యరుదెంచె నవ్వుహీకాంతుకడకు, భూరిలీలాప్రచారండు నారనుండు. 3

ఉ. పచ్చు తెటింగి మానిజనవర్యు నెదుర్కొన నేగి మ్రొక్కి తో
డైచ్చి యనర్ఘ్యరత్నరుచిదీపితపీతమునందు నుంచి తా
హెచ్చుగ నర్ఘ్యపాద్యవిధు లిచ్చి కడు నివసించి భక్తితో
నచ్చతురాస్యనూతికి ధరాధిపుఁ డిట్లని పల్కె- నేర్పనక. 4

చ. మునివర! సర్వలోకములముఖ్యుఁడ వీశ్వరభక్తిమార్గసం
జనితయశఃప్రకాశుఁడవు సంతతపుణ్యుఁడ వీవు మద్భ్రహం
బున కిపు డిట్లు రాఁ గనుట భూరిశుభంబుల కెల్ల దానకం
బనుదినభోగభాగ్యవిభవాలిశయంబుల కెల్ల మూలముక. 5

క. అనఘ! మిముబోటిపుణ్యులఁ, గనుఁగొనుభాగ్యంబు మాకుఁ గల్గటయెల్లక
ఘన మగునిధిఁ గాంచినపేదనుఁ బోలుటగాదె తలఁపఁ దాపసముఖ్యా! 6

సీ. అనవుడుఁ గలహభోజనుఁడు సర్వసహాపరున కిట్లని పల్కె- వలనుమీఱు
రాజాధిరాజ! యోరమణీయరతిరాజ! రాజశేఖరపదాంభోజమధుప!

యాచకామరభూజ! హరిదశ్యనిభతేజ! కాంచనాచలధైర్యకలితశౌర్య!

పండితజనాశ్రయ! భల్లాణరాయ! నీసరివారులేరు ముజ్జగములందు

- తే. నడుగున మ్యులకెల్ల తేదనక యాయం, జాలినా వెద్దియైన నీచరితమునకు
సంతసం బయ్యె నీపుణ్యమింతయంత, యనుచు వర్ణింపఁ దరమె యయ్యజానకైన.

క. కొట్టితివి రిపులఁ జోరులఁ, బట్టితివి మహేశ్వరాంఘ్రిపంకేరుహముల్
పుట్టితివి పంశమణివై, కట్టితి వర్ధులకు నొసఁగుఘనమగు బిరుదుకా. 8

క. విచ్చితి నినుఁ గనుఁగొనుటకు, మెచ్చితి నీసుగుణములకు మే ల్బలి! యిటు లీ
విచ్చినయర్చనలకుఁ గడు, హెచ్చుగఁ బరితోష మయ్యె నిచ్చో మదికికా. 9

తే. పార్థివోత్తమ! నిశ్చలభక్తితోడ, నిందురేఖావతంసు గిరిశు నీశుఁ
గోరి సతతంబుఁ బూజించుధీరమతుల, కనఁగ నిహపరసౌఖ్యంబు లందఁ గలుగు.

- సీ. ఫణిహారునకుఁ బ్రదక్షిణము గావించుట దేవాదిదేవునిఁ దెలిసికొనుట
చంద్రశేఖరుపదాబ్జంబు లర్పించుట తవిలి శంభునిచరిత్రములు వినుట
పురచైత్యహరుని నేర్పునఁ బ్రస్తుతించుట భర్తనిదివ్యరూపంబుఁ గనుట
ధరఁ జాగి పార్వతీభవునకు మ్రొక్కుట నెఱి నీశుఁ దనయందు నిల్పికొనుట
గీ. వలయుఁజావ్వె వృషాల! పావనతమిఱు, నిరవుగా నీశ్వరుని నాశ్రయించువారి
కంఘ్రిధీహస్తకర్ణజిహ్వగ్రనేత్ర, శీర్షహృదయంబు లలరు విశేషముగను. 11

సీ వినవయ్య! శితికంఠుఁ డనెడునిక్షేపంబు గురుకృపాంజనముచేఁ గోరి కాంచి
హృదయపీఠికయందుఁ బదిలంబుఁ గావించి యదె జగత్కారణం బని తలంచి
గరిమమిఱుఁగఁ దదేకధ్యానమున నుండి కడఁగి షడ్వర్గతస్కరులఁ దఱిమి
చారుశంభుకథానుధారసం బానుచు నవిరళభక్తివైభవముఁ జెంది

తే. వామదేవార్చనంబె జీవనము గాఁగ, నొనర ముక్తిపహుటికి నుంకు వొసఁగి
యలర నిహపరసౌఖ్యంబు లందవలయు, మహితసుజ్ఞానమతి యైనమానవుండు. 12

మ. పురవిధ్వంసపదాఢవిందయుగళీపూజావిధానోల్లస
ద్వితమార్తాండమహోగ్రచారుకిరణ వ్రాతంబుచేఁ గాక యో
నరనాథోత్తమ! యెంచిచూడ భువి నన్యాయ క్రియాయుక్తిదు
స్తరవిస్తారనితాంతఘోరకలుషధ్వంతౌఘము ల్వాయునే. 13

తే. విను మిలాధీశ! కడు నవివేకులయన, నరు లెఱుంగరుగాక శంకరునిపంటి
భక్తలోకాభిరక్షణప్రాధి నలరు, దైవ మెందైనఁ గలఁడెచిత్తమున నరయ. 14

క. చదువులు పెక్కులు నేర్చియు, మది దుర్జనుఁ డెట్లు లభవుమహిమ యెఱుంగున్
 వదలక విద్యలు నేర్చియు, బదపడి కాసరము ముక్తిపద్ధతిఁ గనుఁజూన్ 15

మ. బలభిన్నాభిమణిప్రభావిసరశుంభద్దివ్యపాదద్వయున్
 బలవదైర్విరినిశాచరాంబుదజగత్ప్రణున్ ఫణీంద్రాంగదున్
 నలినాస్తేందుకృశానులోచను సువర్ణగ్రావకోదండునిం
 గలుపారిన్ ఘనునిం గడుం బెలియ శక్యం బొనె యెవ్వారికిన్? 16

మ. నురదైతేయులు వారిధిం దరుచువోఁ జోద్యంబుగా నయ్యెడం
 గరళం బుద్భవ మై జగంబుల వడిం గాల్పంగఁ దా నవ్వెడం
 బరయం గుత్తుకయందుఁ బూని దయతో నంతర్బహిర్లోకముల్
 పరిరక్షించినయట్టిశంభునిప్రతాపం బెన్న సామాన్యమే? 17

క. నెఱి ద్వాదశస్నాయుః, పరిమాణు స్పృకండుతనయు బ్రతికించి యమున్
 గరువం బణఁచినశంభుని, చరితం బహివరున కైనఁ జనునే పొగడన్? 18

క. సర్వేశుండు దా నని కడు, గర్వంబునఁ బలుకుచున్నకమలజుశిరమం
 గీర్వాణు లెన్నఁ ద్రుంచిన, శయ్యనివిక్రమ మెఱుంగ శక్యమె చెపుమా? 19

మ. హరిజంభారివిరించిముఖ్యు లగుదేవానీకముం గూర్చి శం
 కరునిం బిల్వక దక్షుం డభ్యురముఁ దాఁ గావించుచున్నంత న
 గర్గళ గ్రీవుండు వానిఁ బట్టి శిరమున్ ఖండించి గీర్వాణులం
 దఱినిం గొట్టినయట్టితద్విజయ మేతన్నాత్రమే భూవరా! 20

తరళ. నురల కేరికిఁ గల్వరా కతివోద్యలీలఁ జెలంగు న
 ప్పూరము లొక్కట శరముఖంబునఁ బూని యేసి జగంబు లా
 దరముమీఁగఁ బ్రోచినట్టిసుధామయూఖిరీటునిం
 దరమె సన్నుతినేయ నింతయు ధాతకైన నరేశ్వరా! 21

సీ. మహిమమీఁగఁ సర్వమంత్రరాట్టనఁ బొల్పుగాయత్రి కెవ్వఁడు నాయకుండు
 కనుఁదమ్మి బూజింపఁ గైబభారాతికిఁ దిరముఁగాఁ జక్ర మేదేవుఁ డిచ్చె
 బ్రహ్మాద్యఖిలజంతుపరిపాలుఁ డౌటచేఁ బకుపతినామ మేప్రభున కలరు
 శ్రుతి 'యేక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయ' యం చనిశంబు నేవాని నభిమతించు

తే. నట్టిగిరిజేశుం డఖిలేశుం డభువిసాళుఁ, డార్తరక్షాధురీణుం డగాధమూర్తి
 గరళగళుం డొక్కరుఁడె కాక క్షులఁడె మణియు, దైవమెందైనఁబరికింపధరణినాథ!

ఉ. చీమ మహీరుహగ్రములఁ జేరి ఫలంబులసార మెంతయుం
 ప్రేమ భీమమరీతిఁ గడుఁబెద్దయొడలో గలయుష్మి మేక్రియం
 దా మెసంగంగ నేర్పు? విదితంబుగ నిశ్చలుఁ డైనభక్తున
 ట్లామినువాఁకతాల్పువిధ మబ్జభవుండు నెఱుంగనేర్పునే? 23

ఉ. తొల్లి గుణాధ్యుఁ డైనచిరితొండఁడు వేడ్కను శైలరాట్సుతా
 ఎల్లభుఁ గొల్చి యాత్మజుని పంచనలేక పధించి భక్తిరం
 జిల్లఁగఁ బాక మర్పణముచేసి నిరంతరకీర్తిమంతుఁడై
 యెల్ల జగజ్జనం బెఱుంగ నీశ్వరసత్కృపఁ జెందఁడే తగక? 24

క. కావున నీ వత్తెఱుగున, భావజమదహరునిచరణపద్మంబుల న
 ద్భావమునఁ గొల్వ మిఁక నా, దేవుఁడు గరుణించి యొసంగు దివ్యపదంబుకొ.

ఎ. ఆనుటయు ముసంద్రునకు నరేంద్రుం డిట్లనియె. 26

సీ. తాపసోత్తమ! ధరాధరకన్యకాధీశుఁ డనిశంబు చాంచలికునివిధమున
 జగదుద్భవస్థితిసంహారకరుఁడును సకలభూతాంతరస్థాయి యగుదుఁ
 గర్తయు భోక్తయు గణుతింపఁ దానయై పర్తిండుఁగా కెట్లు నేర్తు రొరులు?
 కావున నదేవుకరుణాకటాక్షవీక్షణముచే వ్రత మెట్లు జరుగఁగలదో?

తే. కాక మముబోంట్ల కిది పూనఁగాఁదరంబె?, యనుచువినయంబుమీఱమేలైనయట్టి
 కట్టము లొసంగుటయు మాని కౌతుకంబు, మదిని దైవార వికసితపదనుఁ డగుచు.

క. వీణి యనుతిఁ గూర్చి జగ, త్ప్రజాశనధరునిమహిమఁ బాడఁగ విని భ
 ల్లాణుఁడు మదిఁ జొక్కుచు గీ, ర్వాణముసీంద్రుని నుతించె రభసముతోడకొ.

ప. ఇవ్విధంబున నారదుం డవ్వసుంధరావల్లభుం డొసంగుపూజలఁ గైకొని యనేకా
 శీర్షవనంబు లొసంగి యతనిచేత నాజ్ఞ పడసి తద్వృత్తాంతం బీశ్వరుని కెఱింగిం
 చువాఁడైచనుమఁ దనమనంబున. 29

సీ. చిలువలదొర మంచివిలువమించినసొమ్ము సొగ సైనసిగవువ్వు తొగలతోఁడు
 పాలుపుగుల్కినయాలఁబోతు చొక్కపుజక్కి పరఁగు నేనిగతోలుపట్టాబాలు
 తెలిపక్కిబలుకౌతుతలపున్న పశ్యేంబు బాగైనయవ్విసం బోగిరంబు
 వణఁగుగుబ్బలిపట్టి వలపులయిల్లాలు మొగములాటిటిమేటి ముద్దుకొడుకు

తే. సరవిఁ జక్కులయొకిమీడు సంగడ్డిఁడు, పనిఁడిమల విల్లు వెన్నుండు పొగుఁగునమ్ము
 కడలిదొనపాము నారియుఁబుడమి తేరు, గాఁగఁ జెలువొందుము క్కంటిఁ గాంతుమదిని.

ప. అని మహేశ్వరధ్యానంబు నేయుచు.

31

చ. చని కనియెన్నిలింపమునిసంతభవ్యయశోవిశాలముఁ
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము న్నుసా
వనతరసానుదేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంఠరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలముఁ.

32

నీ ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యత్థాదనామోదపరిభృతోద్దామరణము
ఘననితంబస్థాఢ్యలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము
చారుమారుతపూరితోరుతరాశేషకీచకానీకప్రకీర్ణరవము
సదమలవరయురీసందోహసంహృథమానితఘూర్ణాయనూనరవము

తే. సతతగంగాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
నొక్కటఁ జెలంగుమిగులఁ గర్ణోత్సవముగ, నురుచిరంబైనయత్తుహీధరమునందు.

చ. గుఱుతుగ పద్మరాగమయకూటతటంబులఁ గ్రీడనేయుస
త్కరినికరంబులాప్రకటకాంతులఁ జెంది వసింపఁ దుమ్మెద
ల్పరగున వానినూత్నమదసారభలీలఁ జేరి నిర్ణయం
బెఱుంగకఁతుండుఁ ద్రిమృదు నెంతయు నబ్జురపాటుతోడుతఁ.

34

ఉ. చందురుకౌలచప్పురపుఁజాయలఁ గిన్నరదంపతుల్గడుం
బొందుగ నాశ్రమంబులను బుష్పశిలీముఖకేళిఁ దేలితా
రుంగురు లేలునుం బవలు నుక్షుతురంగశిరస్సుధాంశురు
గ్బృందముల న్నలు మ్రిఱఁగి పెంపలరంబయిఁ జిల్క నగ్గిరిఁ.

35

నీ. కొదవసేంగములతోఁ గదిసి మేలయులాడుఁ గేరుచు నున్నత్రవారణములు
వాడిమెకంబులఁ గూడి వేడుకతోడఁ గ్రీడించుఁ బ్రోడలై లేడిగములు
పేర్చితో బావురుబిల్లుల మెల్లన సయ్యాట లాడు మూషకచయంబు
గారవం బలరారఁ గాఁతుబోతులఁ జేరి లీల నుండు వారువములు

తే. చిలువలునుముంగిలుచాలఁ జెలిమినేయుఁ, దగరులెప్పుడుతోఁడేశ్యదగిలియుండుఁ
బగ లొకింతయు నెఱుంగ కప్పుర్యతమునఁ, దుహినకరశేఖరునిమహామహిమఁ జేసి.

మ. కమనీయామలతోయసంయుతములౌ కాసారరాజంబు లం
దము మీఱి నివలసిల్లుచుండుఁ బొగడొందం దత్ప్రదేశంబులం
గుముదేందీవరపద్మహల్లకలగత్కూర్తాండజగ్రహన
క్రమహావ్యాశపశీరహంబకకోకస్తోమధామంబులై.

37

చ ఘన మగు పోక మ్రాకులును గాంతినిఁ జెన్నగుసొన్నగున్నలుం
బనసలు సారీకేశములు పాటలము ల్వకుశామ్రసాలచం
దనములు పారిజాతములు దాడిమము ల్పురపొన్నలాదిగాఁ
దనరుననేకభూజములు తచ్చిఖరీశసమీపభూములన్.

3

వ. మఱియును.

3

చ. సకలితపత్రిము ల్ప్రకటజాలకచంచువులు న్వసంప నిం
మకశుకనామ మబ్బుటనె సొంపున మాకు సమంబె? తాళకిం
శుకము లటంచు నెంతయును జూడఁగ నోర్వక తమ్ముఁ బల్కఱున్
శుకములు పల్క నం దతులశోభలఁ గేరపలాశజాలముల్.

4

చ. సకలసుమంబులం దులుముశంభున కె గొనరించి నానిపూ
జకు వెలి యైనగేదఁగిని సప్తతి నుండు నటంచు పుల్ల చం
పకములు పూన్కితోడ మధుసమ్ములఁ బాటఁగ వోలుఁ జేరని
యక యటుగానిచో మధుకరావళి నేసిన దేమి వానికిన్?

4

తే. మిండుకొని గండుత్తు మైదపిండు నిండి, యుండ గన్నులపండువై బొండుమల్లె
పొద లలరు నందు హరితత్త్వములు ఘటించి, నెఱినిడినము త్త్రయంపుఁబందిరుల నంగ

చ. సురుచిరపల్ల విప్రకటచూతలతాస్థితకోకిలావళి
ల్వరుసఁ జేలంగు మాధువుఁడు వావిరి నవ్వనలట్టి కలతయున్
గుఱుతుగఁ బ్రేమతోడుతను గూర్చి యొసంగినశోభనీరజ
స్ఫురదసితోత్పలౌఘములఁ బొల్పగుమాలికలొ యనం గడున్.

4

రగడ. మఱియుఁజివురించు నెలమాపులనుగావులను, బొరిపొరినివిలసిల్లుపూలను దావులను
సాలయుచును జారుతరసూనముల లీనములఁ, దలరనిందిందీరవితానముల గానముల
సారూఢ్యఫలరసాహరముల చీరములఁ, గేరి పోలుపారుమదకీరముల వారములఁ
బగలు రేయిలతాగ్రభాగములభోగములఁ, బొగరెక్కి కూయుపికపూగములరాగముల
మాటికినిబొదరిండ్లమాటులనునీటులను, గూటములఁ బెనఁగుసురకోటులనుబోటులను
దానకము లై నమంచారముల తీరముల, మానెనపుప్పొడిదుమారముల పూరముల
మరిగి విద్యాధరకుమారికలచేరికల, సరసగతి నలరారుశారికల కోరికల
విరివిమీఱఁగ నెపుడు వేదములనాదముల, మొరయుమునిజనులసమ్మేదములవాదముల
నయ మొప్పసంతతానందముల డెండములఁ, బ్రయత్నింపదగుసభాబృందముల చందముల

బలమైనపూచేనెవానలను గోనలను, జెబంగి తడియునిలిపనేనలను జ్ఞానలను
దఱుచైనఘనసారతరువులను బొరువులను, దిరమైనవలచదురుతెరువులను విరువులను,
నెఱిఁబూచుసంపెంగనీడలను వాడలను, సరవిఁ దిరిగెడుచెలులజాడలను గ్రీడలను,
డొలఁగ కతిమందవాతూలములలోలముల, నలరియాడెడుమహావ్యాళములజాలములఁ
దొడరి మార్గము లెల్లఁ గుండముల కాండములఁ, దడిసి విలసిల్లువేదండములతండముల
బరఁగుగిరిచెంగటనుబాత్రమునగోత్రమున, మరలకవసంతమతిమాత్రముననూత్రమున.

క. వెండియుఁ బ్రచండమండల, మండితమార్తాండకరసమంచితమైయు
ద్దండజగదండభయదా, ఖండగతి స్త్రీష్టబుతువు కడునొప్పారెక.

న మఱియు మింటనంటిన యష్టహేధరంబు జంటన శక్రచాపంబులం బన్ని చెన్నుగఁ
గారుగ్రమ్ముచున్న పెనుమబ్బులును, మబ్బుల నిబ్బరంబుగాక యబ్బురంబుగా గొ
బ్బున మెఱసి మరలి చనుక్రొక్కారుమెఱుంగులును, మెఱుంగులరంగు గుబ్బునం
గనుంగొని యంతరంగంబునఁ బ్రియాంగవల మేనుల మెఱుంగులఁ దలంచి యల్లన
నుల్లంబులు ఝల్లన నొల్లంబోయి మల్లడిగొని తల్లడిల్లెడు పాంధవ్రాహంబుల గే
హినులకు మోహం బలరఁ బ్రియులరాక యెఱింగించుతెఱంగున ఘోషించు ఘన
తరస్తనితంబులును, స్తనితశ్రుతిజనిత కుతూహలాహ్లాంబు లగుబర్హంబులు వి
ప్పితప్పక నర్తనంబులు సేయునీలకంఠంబులును, నీలకంఠధ్వానంబులు హీనం
బులుగాక సోకిన లీనంబులైయుండు భీకరదర్శికరానీకంబులును, దర్శికరానీకం
బుల నొక్కొక్కతటి నాలోకించి మూఁకలై పాఱుభేకంబులును, భేకంబులలోకం
బులఁ బాపి లోకంబు లేకంబు సేయుకరణి నదీప్రదంబులు నిండి యఖండంబులై పా
ఱునట్లుగాఁ గురియునవారితవారిధారాపరంపరలను, వారిధారాపరంపరలనలన
నూండి మెండుగఁ దండంబులై పుడమిమ్మునుకు సమయనాయకుం డొసంగిననూ
త్సహారత్నంబు లనంబడుకరకలును, కరకలసరకుగొనక యిటికి జలబిందువు లం
దంబుగాఁ గ్రోలి సోలినచాతకవ్రాతంబులును, చాతకవ్రాతంబులకాతుకం బలరె
నని దిశల నెఱింగించువిధంబునం బఱచు కేతకీగంధబంధురగంధవాహంబులును,
గంధవాహంబులకుఁ జలింపక పెంపున గుంపు లై మృగయావిహారలంపంబులనఁ
గ్రమ్మరు కిరాతులును, కిరాత యునతీ చరణపంకజ సంకలిత కుంకుమాంకిత
పంకంబు లగుతెరువులును, తెరువులం బరువులై విరువులుగఁబూసి మరువు లలరుక
దంబతరువులును, తరువుల నికవులు చేసి మొల్లంబుగఁ బిల్లల నిడి యొల్లసిల్లు ఖగం
బులును, ఖగసోతంబులకు మేఁతలిడుదాత లనం దగి నానాకీటకకోటులం బాటిల్లు

పచ్చికపట్టులును, పచ్చికపట్టుల దట్టంబు లై మరకతప్రదేశంబుల భాసిల్లు పద్మ
రాగంబుల చెలువున నలరు నింద్రగోపంబులును గలిగి వితరణహస్తంబునుం బో
లె నిరంతరవారిధారాకరంబై, మహాశైలగేహంబునుం బోలె సమంచితనీలకంఠశ
బ్దంబై, దివ్యజ్ఞానమూర్తియుం బోలె వికసితసుమనోయుక్తంబై, యుత్కర్షం
బునఁ గర్షకహర్షదం బగువర్షాగమంబు నొప్పు నొక్కభాగంబున. 46

చ. కొలకులఁ బద్మమల్ తోపలు కోమలకాంతిఁ జెలంగ సస్యము
ల్గులపతితంబు లై పొదల భవ్యవిపాండురలీలమీఱు చు
క్కులదొర తేలు వెన్నెలలు గాయఁగ వేల్పులత్రోవ చాల ని
ర్మలత వహింప నందుల శరత్సమయం బలరారు నొక్కెడకో. 47

సీ. ఉత్తరానిలములమొత్తంబు లలరారె సాంద్రతుషారవర్షంబు గురియ
లీల మీఱ రసాలసాలము ల్నునలెత్తె నదులెల్ల నింకి కాల్పడలుగాఁగఁ
జలికి నోడినభంగి శాంతరూపము దాల్చె చండభానుఁడు వేగ జరుగుచుండఁ
గొమ్మలగుబ్బచన్ద్రొండలదండల నెల్లవారును మని రుల్లసిల్లఁ

తే. చెఱవలకు నంగజానికేళిఁ దృప్తి యలరఁ, జేయవలె నని తలఁచి నిల్చెడువిధమున
యామినులు దీర్ఘములమీఱ నన్నగమున, నలరు హేమంతముతువొక్కతలమునందు.

ప. మఱియు నమందసుందరకుందబృందనిష్కంధన్తరందపానానందిత హృదయార
విందేందిదితసందోహం బగుశిశిసమయంబును నొక్కభాగంబునఁ గలిగి, యి
ట్లు పడృతువులుం దప్పక యెప్పుడును వర్తింప నలవిగాక మనోహరం బై చెలంగు
నమృషీధరాగ్రభాగంబున. 49

సీ. మరకతహరినీలమాక్తికాంబుజవాగవజ్రవైడూర్యప్రవాళపువ్వ
రాగగోమేధికరత్న సంస్థాపితమహితకాంచనదివ్యమందిరముల
శక్రాదిదిక్పతు ల్సరవితో సేవింపఁ బ్రమథగణంబులు బలసి కొలువ
పీఠభద్ర కుమార విఘ్నరాజ విరించి జలజనేత్రాదులు చనువు నెఱపఁ

తే. గళ్యపాగ స్త్యమాండవ్యగౌతమాత్రి, వాఖ్యభరద్వాజవామదేవ
గాలవవసిష్ఠమైత్రేయకణ్వాముఖ్యు, లై నమునిసంఘములు భక్తి నభినుతింప. 50

ప. మఱియును.

51

సీ. గొనికొని 'స శివ ఏకో దేవ' యంచును సరవితోఁ బల్కిడుశారికలును
దత్త్యరీతిని 'శివా త్వరతరం నాస్తి' యం చాడెడుమదమరాళావలియును

‘హర వామదేవ మహాదేవ’యని భక్తిఁ గీర్తింపును నరాజకీరములును
‘భర్త శంకర పరబ్రహ్మ త్రినేత్ర’యం చారయఁ గేరుమయూరతటబలు

తే. ‘సభవభూతేశ హరివిరించ్యర్చితాంఘ్రి, పంకరుహయుగ్’యని కేరుపరభృతములు
గలిగి యభినవశృంగారగరిమఁ దనరి, మహితగతి నొప్పుశశిమాళిమందిరంబు. 52

క. అద్వివృధామ మెంతయు, నుద్దామతఁ జొచ్చి యందు నొకచేంగటఁ దా
నుద్దీపితమణిమయ మగు, గద్దియపై సౌఖ్యలీలఁ గదిసినవానికా. 53

సీ. ఘనశత్పరజితకాంచనభూషణవ్రాత సతతవిశాలయశస్సమేత
నిజభక్తలోకమానితకల్పభూజాత భూరికారుణ్యవిస్ఫురితచరిత
మహిషదానవగర్వహర్దనవిఖ్యాత ముదితాప్సరోజనముదితగీత
కమనీయతరదివ్యకరధృతశుకపోత వితతకటాక్షసోషితవిధాత
తే. బుధజనవ్రాత కేవలభువనమాత, యగుమహానితనగజాత నమితపూత
నభినవానందబంధురస్వాంతుఁ డగుచుఁ, గనియె సురమాని కన్నులకలుపుదీర. 54

సీ. సర్వగీర్వాణప్రచయసమర్చితదివ్యచరణారవింద యేహరిణనేత్ర
హరహీరపటీరతారకాహిమచారుక్తిర్రివిస్తార యేకీరవాణి
సతతమానితదాసజనగృహంగణనవ్యకల్పభూజాత యేకంబుకంఠి
సమరారిసందోహసంహారకరలసద్విక్రమాలాస యేవిధునిభాస్య
తే. చిరతరైశ్వర్యయుక్త యేచిగురుఁబోణి, విమలసౌందర్యమూర్తి యేద్విరదయాన
భూరికారుణ్యచిత్త యేపుష్పగంధి, యట్టిశర్వాణి నతిభక్తీ నభినతింతు. 55

మ. సురరాజార్చితపాదపద్మయుగళీ! నూరి స్తవానందినీ!
శరదందు ప్రతీమానసుండరముఖీ! చంచత్కురంగక్షణీ!
పరదైతేయభయంకరీ! శివకరీ! బ్రహ్మాండభాండోదరీ!
దురితవ్రాతలసన్నతంగజహరీ! దుర్గా! జగత్పావనీ!. 56

తోటకవృత్తము. జయ శాంకరిభూరియశస్సురితా! జయ సర్వవత్ప్రదసాధునతా!
జయ సంతతపావనిశర్వరతా! జయచంద్రధరప్రియ! శైలసుతా!. 57

చ. అని వినుతించుచున్నఁ గని యంబిక యిట్లను నోమునీంద్ర! నీ
వెనయఁగ నెందు నుండి యిట శిప్పుడు రాక జగంబులందు స
జ్జను లగువారివార్తలు నిజంబుగ వేగ నెఱుంగఁబల్కనే
యనవుడు నారదుఁడు వినయంబునఁ జెప్పఁ దొడంగఁ బొంగుచుకా. 58

మ. విను శర్వాణి! యశేషలోకములు నే వీక్షించితింగాని ధా
త్రిని మహ్మత్వంబుడు శంభుభక్తినియతిం దీపించుచు నిత్యసం
జనితానందము నొంది రందు నొకయాశ్చర్యంబుఁ గన్పొంటి నో
జననీ! సత్కృపఁ జిత్తగింపు మది విస్మయంబుఁగాఁ దెల్పెదన్.

59

సీ. ఘనత మ్మీఱఁగ నింధకటకం బనఁగనొప్పు పురవర మొక్కటి ధరణియందు
నప్పట్టణం బేలు నమితకృపాస్వాంతం ద్దృష్టంశజాఁడు భర్తాద్రిధీరుఁ
డనుదినశ్చైవ ప్రతాచారశీలుండు భల్లాణుఁ డనురాజు భక్తిమిగుల
నడుగనిజంగాన కలరఁగా నొట్టగు నడిగిన లే దన్న నదియె తనకు

తే. ననీ దిశలనెల్లఁ జాటించి యద్భుతముగఁ, దనదు మొగసాల నందంబుఁ దనర గంట
ప్రేలఁ గట్టించె నెంతయు వేడ్కతోడ, నెద్దివేడిన నథ్థల కిచ్చుచుండు. 60

గీ. మఱువఁ డెప్పుడైన శివనామమంత్రజపము, వెఱువఁ డెందైన నర్థులు వేఁడుటకును
బఱువఁ డరిసంఘములకు సంగరమునందు, గిరిశపదభక్తినిరతుండు నరవరుండు. 61

క. కోప మనికైన లేద, హ్లోపమనిరతప్రతాపుఁ డొగి నీతనికిం
గోప మని తలఁచి శాస్త్రవిభూషతు లరుగుదురు తమదుపురవరములకున్.

62

గీ. అధరాధీశునగరిసమృద్ధి యతని, భక్తిమార్గంబు భాసురయుక్తిఁ దెలిసి
మీకు నెఱిఁగింప వచ్చితిఁ బ్రకటముగ, సురుదపికవాణి! శర్వాణి! జలజపాణి!

ఉ. నావుడు శైలపుత్రి మునినాథునిపల్లుల కాత్తలోన నెం
తో వెఱుగంది సంతసముతో నపు డాతని వీడు కొల్పి భ
క్తావళిఁ బ్రోచుతత్పరత నందముమీఱఁ బయోరుహాక్షి యా
భావజగర్వభంజనునిపాలికి శీఘ్రమ యేగి యిట్లనున్.

64

సీ. జయజయ ఛణిహార! సర్వలోకాధార! జయ జయ నగచాప! శశికలాప!
జయ భక్తసురభూజ! సంతతోజ్జ్వలతేజ! జయ మహాన్నతవేష! సాధుపోష!
జయ మానిజనపాల! సామగానవిలోల! జయ చక్రధరబాణ! శరధితుణ!
జయ చారుదరహాస! సామజాజినవాస! జయ విభుస్తుతిపాత్ర! సత్పవిత్ర!

తే. జయ జయ సురపముఖ్యునిర్జరకదంబ, భర్తమకుటాగ్రసుఘటితప్రకటనూత్న
చిత్రరత్నప్రభావిభాసితసుదివ్య, చరణపద్మద్వయోల్లాస! జయ మహేశ! 65

ననమయూరవృత్తము. సామజహరా! హా! తుమారకరభూషా!

కామితఫలప్రద! జగద్విదితవేషా!

తామరససంభవమతా! గగనకేశా!

నీమహిమ లేఁ బొగడనేర్తునె గిరికా!

66

క. జగములు వడిఁ బుట్టింపను, దగ సంరక్షింప నణఁప దైవము వని ని
న్బొగడునుగాదె ముదంబున, నిగమంబులు దేవదేవ! నీలగ్రీవా!

67

క. అరయ నొకవార్త విని మీ, కెఱిగింపఁగ వచ్చితి నిపు డెంతయు వేడ్కం
బరిపాటిఁ జిత్తగింపుము, పరమేశా! నగనివేశ! భవ్యవిలాసా!

68

క. హెచ్చుగ గొల్చినవారికి, మెచ్చుగ నధాంగ మయిన మిగులం గృహతో
నిచ్చుఁగున మైనదేవుండ, ఎచ్చుగ నినుఁ బొగడఁ దరమె యవ్వీధికై నన్.

69

సీ. దంట యొ యొక్కఁడు నేత్రమున ని న్బుజించె వింట నొక్కఁడు గొట్టె వెఱపులేక
యింట గావలియించె నిరవుగా ని న్నొక్కఁ డొంటిగా దం డెత్తె నొక్కఁడు గినిసి
కంటకం బలఁజ్ఞోకటఁ గ్రుమ్మె నొక్కఁడు కుంఠెన నిన్నంపెఁ గోర్కి నొక్కఁడు
గొంటితనమున జొల్లాని తొప్పె నొక్కఁడు ని న్నొంటిగ వెలిఁజేసె నొక్కఁడు పూని
తే. మతియు నిటమీఁద, నదృశ్యకళముగాఁగ, నొక్క భక్తుండు ధాత్రియై నిక్కముగను
నిన్నుఁ గొల్చుచు నున్నాఁడుచెన్నుమీఱ, నతనిమహిమను నెఱిగింతునభవ! వినుము.

క. నెఱిసింధుకటక మనియెడు; పురి యేలునృపాలుఁ డమితపుణ్యుఁడు తగ నీ
శ్వరభక్తుఁడు భల్లాణుం, డతయఁగ సతతంబు జంగమార్చనపరుఁడై.

71

చ. అడుగకయున్న జంగమున కారయ నొట్టగుఁ గోర్కె మీఱఁగా
నడిగిన నయ్యకున్నయెడ నట్లే యగుం దన కంఠం బల్కి తా
నెడతెగ కెద్దియైన వడి నిచ్చుచు గర్వముతోడ నున్నవాఁ
డుడువతిసత్కిరీట! కమలోదరపూజిత! భక్తవత్సలా!

72

గీ. అతనిపట్టణమునకు నీ వరుగుదెంచి, సరవిఁ దదృశిక్తిమార్గంబు లరసి చూచి
రమ్ము వేవేగ నని గిరిరాజపుత్రి, పల్కుటయు మోదముననుండె భర్తఁ డెపుడు.

73

క. ఆదృశ్యము నొంద నేటికి, మదృశ్యులజాడ లెఱుంగ మదవితి! సరసీ
జోదృఢవహరిజంభానుర, జిద్దోగీంద్రులకుఁ దరమె? చిరతరయుక్తిన్.

74

క. నాకన్న నధికు లెన్నగ, లోకానీకంబు లెల్ల లోకానఁగల రో
కోకస్తని! మద్దాసులు, చేకొని యెటులాడుచున్నఁ జెల్లం జుమ్మా!

75

ఉ. నిక్కముఁ దెల్పెద నివ్రుము నీరజసేత్ర! విధాతకీనియుం
జిక్క- నొకింత భక్తునికిఁ జిక్కి నపదతి నట్లు లాటచే

•మిక్కిలిభక్తి నకా గొలిచి మీటి నరుండు విధూతపాపుఁడై
పెక్కుచేడంబుల న్నహించి బేర్చి వహించు నుదగ్రలీలకా.

76

•తే. అశ్వమేధాదియాగంబు లైన ధేను, భూహిరణ్యేభహయతులాపురుషశకట
ముఖ్యగానంబు లైన నోమాహనాంగి!, సరవి మద్భక్తి కింతైన సరియె? చెప్పును!.

క. అలిగినచో విధినైనం, దలఁ ద్రుంతు నిజంబు మీఱ దయచేసినచోఁ
దలఁ దాల్తు నెపుడు వేడుక, లలర గురుద్రోహినైన నంబుజనేత్ర!

78

క. కంటికి తెప్పవలె న్నా, ల్లంటిరొ! మద్భక్తవరునిఁ గాచుకొఱకు వె
న్వంటం దిరుగుదు నెప్పుడు, వింటే! చర్చింప నిఁకను వేయేమిటికే.

79

ఉ. కావున నీరువాక్యమును గా దన కెప్పుడ యేగుదెంచి త
ద్యావరుభక్తి చూచుటకుఁ దోడ్కొని శీఘ్రముగాఁగ వత్తు ని
వోచి వరవర్ణిను ల్లాలువ శోభనలీల వసింపు మింపుతో
నీ వని పల్కి యిద్రిసుత నెప్పుది సమ్మతిచేసి యంతటకా.

80

తే. హరిసురేశాబ్జసంభవాద్యమరవరుల, వేడ్క మీఱంగ నప్పుడే వీడుకొలిపి
కొలుపు చాలించి వేవేగ నిలకు డిగ్గి, తనర భల్లాణువీటికిఁ జనుచునుండె.

81

క. చనిచని కనె శివుఁ డొకచో, ఘనతరకల్లాలమాలికాపరిభాసి
న్వినతయశోరాకిం ద్రిభు, వనదురితవినాశిఁ బృథులవణవారాశికా.

82

సీ. వేలాతలోదంచడేలాలతా గ్రాతిహేలావిలోలాళిజాలకంబు
శుంభక్రియారంభకుంభీనసగ్రాహకుంభీరసంరంభజ్యంభితంబు
రంగన్తహోత్తుంగభంగావశీతటశృంగారితాంభోమతంగకులము
భూరిప్రకారసంచారధారాధరవారచారుతరప్రతీరభూమి

తే. కలితబలయుతఘనతిమింగిలవిలాస, చలనసతతస్ఫుటికృతర్పుషజబూక
భేకకర్చటకమతకుంభీరశక్తి, శంభువరరత్నసంఘ మాసాగరంబు.

83

చ. సకలజగంబుల న్న నుచుపామికి నీకు విసం బాసంగనే
ప్రకటితలీల నంచు నలపాల్కడలి న్నిరసించి తొఁ బురాం
తకునకుఁ కాన్త లియ్యగ ముదంబునఁ బట్టునుధాసముత్తరం
బాకొ యన నొప్పుఫేనతతి యొప్పుగ నజ్జలరాశి నెంతయుకా.

[రతముతో

లియ్యగ్రాహి. ఇమ్ము లగుఘూర్ణితరవమ్ములు మృదంగనినదమ్ములుగ నండజచయమ్ముల
గ్రమ్ముకొని గీతపురవమ్ములుగ సారకుఁ బుష్పములధ్వనుతో ఘననవమ్ములుగ మ్రోయుకా

నెమ్మి యలరార నటనమ్ము లొనరించు నటకొమ్ము లొ యనంగఁ జెలుపమ్ముగ నకూపా
రమ్మునఁ జెలంగునిరతమ్మును విలాసగతిఁ ద్రిమ్మరును వీచిక లొకమ్ముడినిఁ జూడఁ.

చ. సలలితనూత్నరత్నమయనైకతము ల్విలసిల్లు నచ్చటం
గలితబలాకజాలము లఖండగతి న్వసేయింపఁ జాల ని
మ్ముల మణిమేఖలాఘటితముం బరిశుద్ధనవీనచేలముం
గలజలజాక్షి చొక్కపుని గారపుగొప్పపిఱుందులొ యనఁ.

86

ఉ. బాలరుపువ్వుఁబోణులు వెసం దమబి త్తరివాలుఁగన్నులం
బోలిక చేసియో యనఁగఁ బూనిక పాలికెగండుమీల బ
ల్లాలమునందుఁ గ్రుత్తు రధికం బగుకోరికమీఱఁ బట్టి తా
రేలలు పాడఁకొంచు మది కింపుగ నవ్వనరాశిచెంతలఁ.

87

కా. ఆరత్నాకరతీరభూములు సముద్యల్లాంగలీతాశజం
వీరామక్రముకప్రవాళకదళీబిల్వామ్మకాకేతకీ
నారంగప్రముఖాఖిలాగమవితానచ్ఛాయలం దెల్లఁ బ
ల్లారుఁ గోర్కెల విశ్రమించుచును లీకృతూలి దా నంతటఁ.

88

నీ. రమణీయమా క్తికరచితసాధంబులు మేలైనవహినీలజాలకములు
విమలచంద్రోపలవేదికాస్థలములు గురుతరాంబుజరాగమధ్యములును
గురుచిరవైదూర్యసోపానవితతులు పాటింప వజ్రకవాటములును
బటుపుష్కరాగసంఘటితార్థశంబులు భూరిగాయత్తతద్వారములును

తే. కుంభదున్నతవిక్రమ స్తంభములును, గలితసంతతశృంగారగరిమతోడఁ
బాలుపుమీఁకొడుభల్లాణపురవరంబుఁ, దగఁ బ్రవేశించె నగ్గజదైత్యహరుఁడు. 89

క. అప్పరవీధిం జనువోఁ, గప్పరము జవాది యగరు కస్తురియును బెఁ
గుప్పలుగ నుంచి యమ్మెడు, గొప్పపసారములు గాంచె గురుఁ డొకవోటఁ. 90

చ. నిరుపమతత్వపుంజరమణీయతలేందుశిలావిత్తిపై
నరయ సమస్తవస్తువులు నమ్మెడువై శృనిఁ జూచె శూలి తా
సురుమణిశృంగసంగరజితోర్విధరాంచితమధ్యసీమయం
దిరవుగ నుండునట్టియలకేశ్యుఁ బోలినవాని నొక్కడఁ.

91

క హాటకమయచిత్రాంబర, కోటులు మేటులుగ నుంచి గుఱుతుగ నెపుడు
నాట్టించి యమ్మచుండెడు, చోటులుగ నె నొకట నిందుఁజూటుఁడు వీటఁ. 92

క. పొంగారువేడ్కతోడ భు, జంగమరాజాంగదుండు వెనఁ గనుఁగొనియె
రంగత్తుకంగేఘనమా, తంగశతాంగములగములఁ దగ నొకచోట.

93

క. చనుఁగొనె నొక్కచోట నవకాంచనరత్న ససుంచదూర్చికా
ఘనతరమేఖలాకటకకంకణకంఠవిభూషణాదినుం
డననిచయంబు నెంతయు దృఢంబుగ నిల్పి క్రయించుచోటుల
దునఁ దుదిలేనివేడుకలతో నలరారి పురారి సారెకు.

94

చ. ఒనరఁగ విప్రకాంతలసమున్నతదేహదుమల్ తటి ద్రుమల్
ఘనతరవేదనాదములు గరితము ల్పటుహోమధూనుమల్
తనరఁగ నీలనీరదకదంబము లంచు గృహహిభు క్తతు
ల్పనివడి వే నటింపఁ గ నె బ్రాహ్మణవీధిఁ గపర్ది యొక్కెడ.

95

చ. మఱియును గరితురగరథారోహణాస్త్రశస్త్రవిద్యాభ్యాసపరాయణజనభానురంబు
లగు త్తత్త్రియనివాసంబులును, ధనకనకాంబరప్రముఖసమస్తవస్తునుండరంబు
లగు నైశ్యమందిరంబులును, గోమహిషోష్ఠ్రిచాగాద్యఖిలపశుసమూహంబులగు
శూద్రగేహంబులును, గంధపుష్పాక్షతధూపదీపఫలరసాపూపోపహారసమేతంబు
లగు దేవతానికేతనంబులును, కలితమణిగణకిరణవిస్ఫారంబులగు కాంచనప్రాకా
రంబులును, ఝషకమతకర్కటగ్రాహమహోఽగభీకరభేకానీకమమదకహ్లాసారస
ప్రచయవికాలంబులగు పరిఖాజాలంబులును, సనుచితనూత్నవరత్నమాలికలగు
కపోతపాలికలును, ముక్తాఫలచూర్ణరంగద్్రంగవల్లికాసంగతంబులగు విత్తర్దికాప్రాం
గణంబులును, లీలావిలాససంచారిసుందరీసందోహసౌధశిఖరంబులును, నిరంతరశల్ల
వితకోరకితపుష్పితఫలితలితక్రియాప్రమోదితకుకపికమధుకరనికరప్రకటారవభాస
మానంబులగు సుద్యావనంబులును, గ్రమక్రమంబునఁ జూచుచుఁ బ్రచ్ఛన్న
వేషంబునం జని మఱియు

96

చ. రతిపతిపువ్వుదోట యొనరంగ భుజంగుల కొడ్డుమీట సం
తతమదనజ్వరంబునకు దట్టపుసుండులమూట సౌఖ్యసం
హతులకు బల్కరాట మిరవై తగునప్పురినొక్కచోట శో
భితగతిఁ జెంది వేశ్యతతిపేట బుధు ల్పతిసేయ నేటగు.

97

సీ. చిత్తజాతుఁడు విటశ్రేణి కాసులు గొల్పుఁ బూని నిల్వనవైఁబొమ్మ లనఁగఁ
జెలువొప్పు రతికాంతచే విభాసప్రాధిఁ బరఁగుచేమంతిపూబంతు లనఁగఁ

బొటపుగాఁ బరిపూర్ణపూర్ణిమారాత్రుల నలరారుశీతాంశుకళ లనంగ
జగము లామోదింపఁ జతురాస్యుఁ డొనరింపఁ దనరారుమించుటద్దము¹ లనంగ

తే. బాగుమీతినపగడంపుఁదేఁగె లనంగ, నొఱపు గలిగినతొలుకరిమెఱుపు లనంగ
రూపలావణ్యయావనరూఢి నలరి, యందముగ నారభామిను లుందు రందు.

సీ. ఆకులు తామరలు చెల్వారుమారునివిండ్లు కలువఁజేకులు మంచిగంధఫలలు
కుండము తెక్కింపునింపొందునద్దంబులు శ్రీలు శరీషము ల్చిగురుటాకు
లలశంఖములు జక్కవలు నీలసర్పము ల్వీచులు సింగము ల్వెలయుగొలఁకు
లినుకతిన్నిఁజులు బా గెనుఁగుదిం పైనవిరు ల్కరికరాలు కలమగర్భములును

తే. గచ్చపంబులు నొనఁగూర్చి కమలభవుఁడు, మిగుల నేరుపు దనర నిర్తింపఁబోలు
భూరిశృంగారగరిమచే బేరు గలిగి, యలరునమ్మించుఁబోలులయవయవములు. 99

ఆ. ఆతులగతులఁ బతుల నత్యుపరతులసం, గతులచేఁ బ్రమోదయుతులఁ జేసి
సుతులఁ దనరురూపవతు లగునవ్వార, సతులప్రతులు గలరె క్షీతులయందు? 100

ఉ. ఆసపానయోషిదధరాఘృతపాననవోపగూహనో
ల్లాసముల నృమంచితవిలాసముల స్తృదుగంధసారపు
న్వాసనల స్పృహసముల వావిరి నగ్గజరాజయానల
స్థానురలీలఁ గూడుకొని పల్లవసంఘము లుందు రందఱుకొ. 101

క. ద్యూతంబుల మృదుతరసం, గీతంబులచేత మఱియుఁ గేరుచు విట సం
ఘాతంబులు వసియింతురు, చేతంబులు లేక కొల్చుచెల్వన నెపుడుకొ. 102

చ. మదనకిరాతతీ వ్రతరమార్గణపం క్తుల కాత్మ సంతయుం
గదిసినభీతిఁ బల్లవమృగంబులు వారవధూప్రదేశము
ల్కుదురుఁగఁ జేరి గుబ్బచనుఁగొండలచాటున దాఁగ రాఁగఁ ద
త్సదనములందు బెబ్బులులచాడ్చున వేశ్యలతల్లు లుం ద్రొగికొ. 103

ప. అని వేశ్యనాటంబు వాటంబుగాఁ బ్రవేశించి శశిజూటుం డందుల బోటులనెల్ల నొ
క్కచోటికి రావించి. 104

సీ. బన్నసరంబులు పచ్చలకడియంబు లాణిము తైపుఁబేరు లందియలును
గమ్మలు బవిరెలు గంటల మొలనూళ్ళు రంగైనభుజకీర్తు లంగరములు
మొగపులతీఁగెలు బొగడలు బావలీ ల్వీలంపుముంగలు ల్మేవళములు
చెవులపువ్వులు మంచిచేర్చుక్క-బొట్టులు సొగసొప్పుబంగారు మొగలిఁజేకు

తే. లాదిగాఁ గల్గుదివ్యభూషణలియును, వన్నెచీరలు అవికలు నలనినంత
విత్తమును వేగ నొసఁగ నవ్వెలఁదులకును, గట్టుగమితేని గారాబుపట్టిమగఁడు.

చ. అటుల నొసంగి యొక్క గనకాంబుజశస్త్రవిశాలసేత్రముం

బటుతరకామశాస్త్రచయపాఠగుండై విలసిల్లునట్టి స

ద్విటు నొకనొక్కని నిగుల వేడుకతో నొనఁగూర్చి వారిఁ బ్ర

స్ఫుటరతికేళిసౌఖ్యములఁ బూని వసెంపఁగఁ జేసె వాసిగఁ.

106

తే. కూర్చి బల్లనకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చినట్టిమాధవునిలిలఁ

గూర్చి బల్లనకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చి నయ్యమాధవుఁడువెసను.

మ త్కోకిలమానితంబుగ లోకము ల్విజమాయచేఁ బలుమాఱును

న్బూని మోహము నొందఁజేసి వినోదవైఖరిఁ గేరు త

దాపునకోటిసహనతేజఁడు బాగుమీఱఁగ నయ్యెడం

దానును నివృజంగమాకృతిఁ దాల్చె నెంతయువేడుకఁ.

108

చ. నెఱుపుల తేటిగుంపుల గణింపఁగ జాల్పునుసోగవెండ్లుక

ల్పైఱిఁ గొనగోళ్ళ దువ్వెకొని నేర్పలర నిగవైచి యాపయిం

దఱుచుగ మేల్చి బంగరపుఁదాయెతులు నిగిరిదండలుం గరం

బలుదుగఁ జాట్టి పూనెఁ జెలువార శిరోంశుక మింపుమీఱఁగఁ.

109

చ. మనుపగు నిల్వబద్ధముఁ గనుంగొని సన్నపుభూతిరేఖ యొ

య్యన సొగసొప్ప నెన్నుదుటియందునఁ దీరిచి చూచునప్పురీ

జనులకు సొంపుగా బొమలసందున జంత్రపుఁజాక్క బొట్టు నే

ర్పున నిడె నమ్మహేశ్వరుఁడు పొల్పుగుమిక్కిలికంటవైఖరిఁ.

110

క. గండస్థలదీధితులకు, మెండుగ విందొసఁగుగతి నమితరకోభా

మండితవరకాంచనమణి, కుండలయుగళంబుఁ దాల్చెఁ గొమరుదలిగ్నఁ.

111

తే. కనకభూషణహరినీలకాంతితతుల, తోడ జోడుగఁ గూడుక క్రీడసేయు

కరణిఁ దనరెడురుదులఁజొక్కుముగ మెఱయు, బవిరిగడ్డంబుసొగసులేర్పడఁగదువ్వె.

చ. మఱియును.

113

సీ. మణిమయోజ్జ్వలవిభూషణము లొప్పుగఁ దాల్చి గట్టిగాఁ గటి బట్ట దట్టిఁ జాట్టి

జలుగుబంగరుకాళు ఎలెవాటఁ గావించి మేదురంబుగ భూతి మేన నఱఁది

సజ్జలింగము నూత్రజన్నిదంబులు బూని రుద్రాక్షమాలిః పూర్ణినించి
గండపెండెరమును గంటలు జంగులు గిలుగుపాపలును జెల్వడరచోడిగి

తే. చెలంగి నెలవంకకత్తియుఁ జేకటారి, గుఱుతుంగ నఱుతఁ గడుమెల్లవిరిసరులును
వెలయుఁగెంజేతకూలంబు గలిగి గంళ, కంతుఁ డెరొందె మోహనాకారలీల. 114

తే. మొదల సాదరమొనరించి పిదపఁ దన్నుఁ, దవలి ప్రార్థింప నయ్యవతారమునను
చాల్చు నలకేతకిగర్భదళములనఁగ, మారవైరికి వాలోరుగోరు లలరె. 115

ఉ. చెక్కులదక్కులకొ మిగులఁ జెల్వగుమోవినిఁ బంటినొక్కులం
జొక్కులపెక్కులం బెళుమఁజూపులఁ జెన్నగుచిన్నినవ్వులం
జక్కగ విక్కుమక్కువలఁ జక్కెర లొక్కటఁ జిల్కపల్కులం
గక్కున నెల్లపారలకుఁ గామవికారవిహార మేర్పడెకొ. 116

నీ. ఒకభృత్యుఁ డురుయుక్తి జికిలినిద్దపుటద్ద మొగిఁ బూనినీడ బాగొనరఁ జూప
నొకసేవకుఁడు క్రేవ నకలంకమతిఁ జెల్వ మెఱయ నేరుపునఁ జామరము వీవ
నొకదానుఁ డభిలాష మొదవఁగఁ గపురంపుఁడమలంబు వేమాఱు తవలి యొసఁగ
నొకకింకరుఁడు పొంక మొప్పుఁ జెంతలనుండి భూషణానీకము ల్పొందుపఱుప

తే. మఱియు నొకభక్తుఁ డత్యంతమధురగీత, రవముఁ గావింప నెంతయు రభసమునను
జారుసొందర్యరేఖాప్రశస్తఁ డగుచుఁ, దనరి జంగంబు బురపీఠిఁ జనుచునుండె.

ప. అట్టియెడ. 118

ఉ. నీరజగంధు లిందుమణినిర్మితనిర్మలభరహర్షవ్రవి
స్తారతరాగ్రభాగములఁ దా రలరం జరియింపుచుండి సిం
గారము మీఱునవ్విటఱిఖామణిచెల్వముఁ గాంచి యెంతయు
స్తారవికారసంచలితమానస లై తమకించి రందఱుకొ. 119

క. మఱియును శారవధూమణు, లఱుదుగ నమ్మిండ్జంగమయ్యయొయారం
చిరపుగఁ గనుఁగొనుటకుఁ ద, త్తరసునఁ బఱితెంచి రధికతత్పరమతులై. 120

ఉ. ప్రేమఁ బడంతి యోర్తు మకరీమముపత్రము నందమొప్పు ను
ద్దామగతిం గుచాగ్రములఁ దా నిడికొందు వనించి యవ్విట
గ్రామణిఁ జూడఁ బయ్యెదఁ దిరంబుగఁ జేర్వక వచ్చెఁ గాన్క లా
స్వామికి రత్నకీలితనువర్ణపుబంతులు దెచ్చెనో యనకొ. 121

- ఉ. ఒల్లెచెఱంగుపై సడలి యుర్విపయి న్నటియింప లీల భ
మిల్లును జోటి మల్లికలు మెల్లన నెల్లడలందు డుల్లఁగాఁ
బల్లవపాణి యొర్తు కచభారచల్లలితావగ్నయై
యల్లన నేగుచెంచెఁ గుసుమాయుధసన్నిభుఁ జూడ వేడుకన్. 122
- క. నెఱినొడ్డాణము గళమునఁ, దిరముగ ధరియించి మెఱుఁగుఁదీఁగెఁ గడున్ భా
నుకగతి నడుమున నిడి యొక, హరిమధ్య మహేశుఁ జూడ నరుదెంచె వడిన్. 123
- క. బాలుని బాలకుఁ బిలుచుచు, లీలం గరయుగము సాఁచి లేమ యొకతె య
ట్రాలింగనఁ గన వేగం, బాలింగన మొసఁగ వచ్చు నటు లరుదెంచెన్. 124
- సీ. కమనీయసౌవర్ణ కర్ణ ప త్రిద్యుతు ల్గునులేఁజెక్కుటద్దములమీఁదఁ
జారుముక్తాహారభూరితోభావళు ల్పొకటవత్తో జకుంభములమీఁదఁ
బటు వైన మేఖలాఘటితరత్న ప్రభల్ ఘనతరజఘనభాగంబుమీఁద
సురపనీలాభవిస్ఫురితవేణీరుచు ల్పలలితపృథుకటిస్థలముమీఁదఁ
తే. జిలుఁగుఁజెం గావిపావడసిరులు మిగుల, చెల్వగలచల్వపలువపైఁ బల్విధములఁ
గలిసి వర్తింపు నొకశీతకరనిభాస్య, సువి నరుదెంచె నమృహేశ్వరునిఁ జూడ. 125
- మ. ప్రమథాభీకునిఁ జూడ నొక్కచెలి శుంభత్ప్రక్రియ న్వచ్చుచో
నమర న్నవ్వుమొంగుబుపైఁ గురులు చెల్వారెం గడు నీడి స
త్కమలేందీవరవజ్రపుష్పనవమాఖ్యప్రోల్లసద్రూపికా
సుమమధ్యంబుల సంచరించుమధుపస్తోమంబులో యన్గతిన్. 126
- ఉ. గొబ్బున గిబ్బగబ్బిచనుగుబ్బలు జొబ్బిల నబ్బరంబుగా
నిబ్బరమొప్ప చందనము నేర్పునఁ బూసి వెలంది యొర్తు మే
నుబ్బఁగ దివ్యసౌరభము లొక్కట దిక్కులఁ జిక్కి యెల్లడం
బ్రబ్బ బొజంగుజంగముఁ దిరంబుగఁ గన్గొనఁ జేరెఁ గేరుచున్. 127
- సీ. ఘనలీలఁ దనరారునునుసోగవెండుక లేల్లెనసురరాజనీలములుగ
సదమలతరవిరాజన్న ఖాంకురములు ప్రకటితమాక్తికప్రకరములుగ
సతతతోభాసమంచితదంతపంక్తులు వన్నె కెక్కినమంచితవజ్రములుగ
భూరిప్రభాపరిమృతదధరోష్ఠంబు రమణీయతరపద్మ రాగముగను
తే. రతివధూమణిచే నూత్నరత్నఖచిత, మగుచుఁ జెలువొందుచొక్క పుజిగిపసింది
బొమ్మ యన నొక్క ముద్దులగుమ్మ వేడ్క, నవ్విరూపాక్షుఁ గన్గొన నరుగురెంచి.

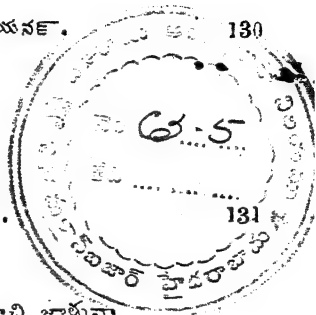
శా. చంచల్లీల నొకర్లు నీలజలదచ్చన్నోడురాడ్చింబమో
యెంచ న్నించినచంచరీతతిచే నింపొందురాజీవమో
యంచు న్నోల్పంగఁ జాలి మోముపయి జెల్వొకుంతలశ్రేణి న
త్తించ న్నీలగళుం గనుంగొనుట కేతెంచె నిరుల్తించఁగన్.

129

చ. సకియ యొకర్లు నూపురలసన్నజికంకణకింకిణీధ్వసు
ల్పకటగతిం జెలంగఁ బరిభాసితనవ్యసువర్ణభూషణ
ప్రకరము లుల్లసిల్ల నలపల్లవశేఖరుఁ జూడవచ్చె ద
ర్పకకరము క్తమై సరవిఁ బర్యేడుచొక్క పుడేగయో యనన్.

130

సుగంధి. ఈగతి ద్విరేఫవేణులెల్ల సంతసంబుతో
వేగ వేగుదెంచి యంత వింతకాంతి నెంతయు
న్బాగుమీ తినట్టినట్టిమేటిపైఁడిగట్టువిల్తునిన్
యోగినాథుఁ జూచి రాగయోగ మొప్పు నొక్కటన్.

131

ఉ. అంగన లెల్ల వేడుక ననంగళతప్రతిమానభంగ ది
వ్యాంగుని నబ్బుజంగునిఁ బ్రియంబున నీక్రియఁ జూచి జూకువా
బంగరుపల్కెరంబులను బాగుగ రత్నము లుంచి హారతు
ల్పంగతితో నొసంగి సరసంబుగ సేసలు చల్లి రంతటన్.

132

ఉ. అద్దిర వీనిచెల్వము! జయంత ధనేశకుమార మారుల
స్సైద్ధయఁ గెల్వఁజాలు ధరణి నిల్వసిల్లెడుమేనితేజ మ
ప్రొద్దనకు న్నమం బనఁగఁబోలు నయారె విలాసలీల నో
ముద్దియలార రండు కడుముద్దులు గుల్కెడునపు! సారకున్.

133

నీ. పొడవొడుకొదమటు పైదగుంపు నడలించుఁ బరికింప వీనిచె న్నెరులకాంతి
తొగలరాయనితోడఁ దుల యా ననఁగవచ్చు మొనసి వేస్కెను వీనిముద్దుమోము
వెలిదమ్మితోకులఁ బలుమాటునికనించు రమణిరో! వీనినేత్రములచెల్వ
తళతళ మెఱయునిద్దపుటద్దముల నేలు లీలతో వీనికపోలయుగము

తే. వెలయుతిలపుష్పమును గేరు వీనినాన, వింత యగునిగిణీవిండ్లు వీనిబాపలు
కొల్లలుగ మొల్లమొగ్గలఁ గోడిగించు, నెంతయును బంతమున వీనిదంతపంక్తి.

క. నెలతా! పున్నమతేవె, స్సెల తా సరియగునె పోల్ప నెఱి నీతనిచె
ల్వలరెడునగవునకు న్నును, బలుకులకు న్నరియె చిలుకకలుకులు భాత్రిన్? 135

గీ. కంబునన్నిభ మైనగళంబువాఁడు, ఇమ్ముమీఱు విశాలవత్సమ్మువాఁడు [దు
 రమణఁబోవపునబాహు దండములవాఁడు, తొడరిసింగంబుఁగెల్పు నెన్నడుమువాఁ
 తమ్ములఁ గేరుపాదలనితమ్ములవాఁడు నవీనబంధుజీ
 వమ్ము నదల్చుమోవిచెలువమ్మును గల్గినవాఁడు పేర్పిఁ జొ
 క్కమ్మునఁ గమ్మువిల్లుతమకమ్ము నణఁచెడువాఁడు లీలతో
 నమ్మకచెల్ల! వీఁడు మది నమ్మక పోవఁ డి దేమిచోద్యమా? 137

నీ. ఎమ్మెమీఱఁగ వీరికెమ్మోవి యానుట భావింప నమృతంబునేవ గాదె?
 పాలుపొంద వీరితోఁ బొందొనర్చుట వేడ్క నలకల్పభూజాశ్రయంబు గాదె?
 లీల వీనిని గాఁగిలింపుట నిర్జరగవి యిచ్చునిష్టానుభవము గాదె?
 వల నైనచెల్వముఁ బనిపూని కన్గొంటఁ దలఁపఁగ ననిమిషత్వంబు గాదె?
 తే. కుసుమశరకేళి వీనితోఁ గూడియుంటఁ, బ్రకటితం బగుసామ్రాజ్యపదవి గాదె?
 యిమ్ముగా స్వర్గలోకసౌఖ్యమ్మువేఱు, కోరవలయునె వీఁడు చేకొనియె నేని? 138

ఉ. కొమ్మరొ! మోము ముద్దుగొని కోరికఁ జెక్కులు గోట మీటి చె
 ల్వుమ్మగ నెంతయున్ గళరవమ్ములు మీఱఁగఁ బూని తేనియల్
 గ్రమ్మెడుమోవి యాని యధికంబుగ వీనియురమ్ము సారెకుం
 గ్రమ్మఁగరాదె గబ్బిచనుగుబ్బల నుబ్బును గొబ్బుగొబ్బునన్? 139

క. కుతుకమునఁ బ్రతిదినము నీ, చతురునిమెయిజంట నుండుసతిభాగ్యము సం
 స్తుతి నేయఁదరమె తిరముగఁ, జతురామ్యున కైన వానిచానకమైనన్. 140

ఉ. ఈ నెఱజాణఁ డీచెలుపుఁ డీదరహాసవిభాసితాననం
 డీనళినీకళత్రనిభఁ డీప్రభుఁ డీనవయాననాంగుఁ డే
 మానినినైన నెంతయును మన్నభాణవికంపితాత్మఁ గాఁ
 దా నొనరింపకున్నె? ఐనితామణులార! విలాససంపదన్. 141

శా. వీనిం జూచినపూవుఁబోడి మదనావిర్భావలోలాత్తయై
 మేనం బుల్కలు గ్రమ్మ మేటిజిగిచ నెట్టల్ గగుర్పట్టఁగా
 నూనాస్త్రాలయమెల్లఁ జెప్పగిలఁ వాఁ జొక్కుంగదే కొమ్మ! యిం
 పూనం జంఘ్రునిఁ గన్నచంద్రశియంబోలెం బ్రమాదంబునన్. 142

ఉ. కంజదళాక్షి! యీననువుకానిఁ గనుంగొనినంతమండియన్
 రంజని మానసంబు పరిరంభణాలసమయ్యైఁ జయ్యునన్

మంజులపుష్పబాణములు మన్నఁగుఁ జేయఁదొణంగెఁ బైపయిం
బింజయుఁ బింజయుం దవులఁ జేర్చి కడుకొన దృఢలీల నొక్కటకొ. 143

క. అతివా! శతధృతి యీతనిఁ, బతిఁగా నూహింపకున్న పాపముననె కా
మతిఁ దలకొఁతలఁ బడియెక, సతతము భువనంబులెల్లఁ జర్చింపంగకొ. 144

వ. అని మాటియు నిట్లని వితర్కించెరి. 145

సీ. పూతీ యీతండు వాక్పతియొ! యిట్లనఁగ నల్పాగమలఁ బుక్కిట ముగ్ధయేది?
తరుణి యితండు మాధవుఁడొ! యిట్లన శంఖచక్రముల్ తొమ్మనఁ జూసయేది?
ధవళాక్షి యితండు వాసవుఁడొ! యిట్లన వేయఁగన్నులుఁ గులిశంబుఁగలుగొనెది?
శుకవాణి యితండు దర్పకుఁడొ! యిట్లనఁగ గ్రొవ్విరితూపులను దియ్యవిల్లు నేది?
తే యితండు భల్లాణునిజభక్తి మతినిఁ దెలియఁ, జల్లమాంబనిజంబెల్ల సరవి నరయఁ
బూనిచనుచున్నశివుఁడుగాఁబోలునిదియె, తధ్యమగునిందుముఖులార! తలఁచిమాడ.

క. తొలిసోములఫల మిపు డీ, చెలువునిఁ గనుఁగొంట యిందుచే భాగ్యం బో
చెలులార! కలె నిట్టులఁ, దలఁపఁగ నద్భుతము గావె ధారుణియందుకొ. 147

క. అని యివ్విధమునఁ బురసతు, లెనలేనిముదంబుతోడ నీక్షిందుమఁ దకొ
గొనియాడ నంత శివుఁ డా, జనపతి మొగసాలదరికిఁ జనియెకొ లీలకొ. 148

వ. అని సూతుం డెఱింగించిన విని నైమిశారణ్యమహామును లటమొదవృత్తాంతఁ
ట్లని యడుగుటయు.

కా. గౌరీచారుపయోధరద్యయమిశత్కస్తూరికాకర్తవ్య
స్సారోదగ్రభుజాంతరాశవిధిజంభద్విష్ణుభామర్త్యకో
టీరస్థాపితనూత్నరత్నరుచిధాటీప్రోల్లసత్పాద! మం
దారక్షీరపటీరహారహేమరుక్తారాధమందస్సి తా! 150

క. తరుణారణాబ్జసుందర, చరణా! దురితాబ్ధితరణ! సంతతకరుణా!
ధరణీధరశరణా! శశి, భరణా! కరిహరణ! నిఖిలభయసంహరణా! 151

తరల. భువనసోపణ! సత్యభాషణ! భోగిరాజవిభూషణా!
దివిజపాలన! ద్విడ్యభాలన! దివ్యతాండవభేలనా!
పవిధరార్చిత! మానిపూజిత! భానుకోటివిరాజితా!
శివగీర్ష్యర! భూతిదాయక! సింధుజాధిపసాయకా! 152

మాలిని. మనసిజశతరూపా! మర్దితాశేషపాపా!
 దనుజరిపుకలాపా! దర్శితోద్యత్ప్రతాపా!
 ధనపతివరమిత్రా! దానసంస్తోత్రపాత్రా!
 ఘనతరనిజశౌర్యా! కాంచనాహార్యధౌర్యా!

153

గద్య ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర ఐత ప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘన
 యశోబంధుర కాండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్య పుత్ర బుధ
 జన విధేయ తిష్ఠయ నామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖర
 విలాసం బనుకావ్యంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.
రాజశేఖరవిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మత్కామితజనసుర

భూమిరుహ! భుజగవరవిభూషణ! సుగుణ

స్తోమ! హిమాచలకన్యా

కోమలముఖపద్మభృంగ! మమృటలింగా.

1

ప. అవధరింపుము నై మికారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం డగు నూతుం డిట్లనియె నట్లు జగన్తోహనాకారం డగు నవ్విటజంగ మేశ్వరుండు తన మందిరద్వారంబునకు నచ్చు తెటింగి భల్లాణుండు.

2

చ. ఎదురుగ నేగి యాగురుజనేశ్వరుం గాంచి నమస్కరించి స మ్మదమునఁ దోడితెచ్చి సుషమం బగుపీఠిక నుంచి శోభన ప్రదముగ నర్ఘ్యపాద్యములు భాసురలీల నొసంగి వేగఁ ద త్పదసలింబు మూర్ధమున భక్తినిఁ జల్లంక నిల్చి యుండినఁ.

3

క. నెటిఁ గక్షపాలయం ద, తుర్వరకాంతులఁ దనరుభూతి యొక్కింత కరాం బురుహమునఁ బట్టి యోగీ, శ్వరుం డాన్యపునుదుట నిడిన సరవి నతండుఁ.

4

ఉ. పావనమయ్యె మద్భహము పక్వము లయ్యెఁ దపోవిశేషము ల్వావిరి వృద్ధిఁబొందెఁ జెలువం బగుకీర్తి యుం బూని యర్థి పై నీవు మహాసుభావుఁడవు నేఁ డరుదెంచుటఁ జేసి వేడ్క నో భావజరూప! పూర్వకృతభాగ్యవశంబున మాకు నియ్యెడఁ.

5

క. గురులింగ మిమ్ముఁ గన్గొని, పరితోషము నొంది మది శుభస్థితఁ దనరెం బరమేశ్వరుం డిప్పుడు న, త్కరుణం బ్రత్యక్షమైనకైవడిమీఱఁ.

6

నీ. ఎందుండి యిచటికి నేగుదెంచితి రిట్లు మునిచంద్ర! సౌందర్యమూర్తి దనర నీమోవిపలుగంటు లీచెక్కుగవచీరు లీచిన్నివెన్నెల నెన్నునగవు లీముద్దునునుబల్కు లీబిత్తరపుఁజూపు లీవలిపపుఁజెక్కు లీయ్యోయార మరయంగ మీక భాసురలీలఁ దగునయ్య మఱి యెందునైన నీమహిమగలచె?

తే. నాఁగ నాశంభుఁ డప్ప డానంద మొదవఁ, జేతులారజేసి నవ్వియుఁ జెలుపుమెఱయ
నట్టివిటచోహన్చి లేర్పడ నఖిలజనులు, వినఁగ నెఱజాణ యగుచు నిట్లనియెఁ బ్రీతి.

సీ. జననిగర్భంబున జనియించినట్టితత్ఫలమెల్లఁ దెల్పెద నలర వినుడు
జారుఁ డై సతతంబు వారకాంతలతోడఁ గామకేతులయందుఁ బ్రేమఁ గూడి
కొమరొప్ప నింతుల గుబ్బచన్నులమీఁద గరిమఁ జేయిడుకొని విరులశయ్యఁ
బవలించి సుఖలీలఁ దవిలి యుండినఁగాక కోరికల్లెను గుడియఁబట్టి

తే. కలలఁ దరుణులఁ గామించి కలితుఁ డగుచుఁ, బెరిగి పంచేంద్రియంబులు బిగ్గఁబట్టి
తియ్యవిల్చానిబారికి నొయ్య నొరిగి, తిరుగుచుండిన ఫలమేమి సిరుల కరయ? 8

క. చూసినులఁ దవిలియున్నను, మానుగ నిహపరము లొదవు మనుజులకల్లె
గానల భూములఁ దిరుగుచుఁ, దానములు జపంబు లేల తగ నొనరింపక? 9

సీ. సరవి ముత్తోవద్రిమర్తిఁ దలనిడుకొన్న కరిదైత్యమథసుండు కామి గాఁడె?
కొమరొప్ప మోపించి కూతు నిల్లాలిఁగఁ గైకొన్నపరమేష్ఠి కామి గాఁడె?
కూర్కి బదాత్యైలగొల్ల పూఁబోణులఁ గలసినవెన్నుండు కామి గాఁడె?
గౌతమమునిపత్నిఁ గడఁగి వరించిన గట్టులపగవాడు కామి గాఁడె?

తే. కోరియాచార్యభూమినిఁ గూడినట్టి, కైరవాప్తుండు మిక్కిలి కామి గాఁడె?
కామి గాకున్న యట్టియస్థలితుఁ డెవఁడు, కామి గాఁడేని నిర్వాణకామి యగునె?

గీ. అదియునుం గాక కామశాస్త్రాళియందుఁ, గామి గావచ్చు నని పల్కుకతన నిట్లు
తనర విటజంగమాకృతిఁ దాల్చి యేను, నలర వెలయాండ్రభక్తుల నడిగికొనుచు. 11

క. భోగింతు నెల్లవేళల, బాగొప్పెడుకామశాస్త్రపథతి వెలయు
శ్రీగల్గట కరయఁగ ఫల, మిగతి సుఖియింపవలదె యింపలరాత? 12

చ. రమణికుచదవ్యయం బొగి నురమున నానుక మోము మోముపైఁ
బ్రమదము మీఱఁ జేర్చుకొని పల్కఱుకోర్కులఁ బుష్పశయ్యపై
నమరఁగఁ బవ్వలించి యనయంబును మస్తభసౌఖ్యలీలలక
గ్రమమున నోలెలాడుటయే గాదె నుజన్మఫలంబు ధారుణిక. 13

క. అని నెలవలఁ బాఱఁగఁ జ, య్యన నవ్వయఁ బల్కు జంగమాధిపు నొరయం
జనదనుచు నృపుండు లింగా, ర్చన నేయఁగఁ బిలువ నతఁడు క్రమమఁ బలికె.

సీ. జననాథ! మారాకచంద మంతయు నీకు విను మెఱిఁగింతు సవిస్తరముగ
నన్నంబుపై నించుకై నఁ గోరికలేదు పలనైనవెఁది గావలయుఁజాము
వేశ్యలేనిదినాలు వేయెనఁగాని భోజన మొనరింపను సైఁపకుండుఁ
గావున వేవేగఁ గన్నులపండువ యగు దాని నొక్కతెఁ దగినభక్తి

- తే. తోడఁ దెప్పింపు వేడుకతోడ నిపుడు, గారవంబుగ నీ విచ్చుకట్న మ్మిదియె
యనుడు నృపశేఖరుఁడు నేర్పుదనర నతనిఁ, గాంచి యిట్లను సద్యవోగరిమమీఱ.
- చ. విను గురునాథ! నిక్క మగువిన్నప మొక్కటి చిత్తగించి యి
ట్లనుచితము ల్వచింపఁగ మహాత్ములకుఁ దగదయ్య మిమ్ము ని
ప్పని విని యెవ్వరైన నగుబాటానరించెదరయ్య మీరెఱుం
గని దివు డెద్ది యిమ్మహినిఁ గార్యము లేదు గదయ్య తెల్పఁగఁ.
- 16
- చ. అడుగు మఱెద్దియేనియని రయంబ యొసంగెదఁ గాక మీకు ని
ప్పుడు నొకకన్నీయం దెలిసి పొందుగఁ బెండ్లియొనర్చి రత్నపుం
దొడవులు జీరలుం బనులతో ధనధాన్యములుఁ గృహంబులుఁ
గడువడి భృత్యవర్గమును గైకొను మిచ్చెదఁ గోర్కెమీఱఁగఁ.
- 17
- క. ఊరూరుఁ దప్పవండఁగ, మేరలు సేయింతు నిపుడు మీశిష్యులకు
వ్యారంబు లొసఁగునట్ల ను, దారత వర్షాశనములు తగ నొనరింతుఁ.
- 18
- తే. పెండ్లికట్నంబులును గడుఁ బేర్చితోడ, రాగికపైరలును మీకుఁ బ్రాకటముగ
నియ్యఁ జేసెదఁ బ్రజలచే నెల్లతఱిని, నూనశరరూప! యిట్లు గాదేని వినుము.
- 19
- కా. గ్రామంబు ల్కరు లందలంబులు శతాంగంబు ల్బరంగంబులు
శూభమిం చేరగువస్తుసంఘములు సంపూర్ణంబుగా నిప్పుడే
ప్రేమశ్రీఁగఁ నిత్తుఁ జేకొను మిటు ల్పె క్కేల యీరాజ్యమం
దోమార్తాండనిభప్రకాశ! కొనుమీ యుర్యవర్ధభాగం బాగిఁ.
- 20
- క. ఈరీతి సాఖ్యలీల, చే రూఢిగ నుండు టొప్పు చిరతరమహిమం
గోరిక మీఱఁగఁ గైకొను, మారాధ్యజనావతంస! యని పల్కుటయ్యఁ.
- 21
- క. ఆపలుకులు విని గురుఁ జతి, కోపోద్రే కమున నృపతికుంజరుఁ గని యో
భూపాలక! నీతేగం, బీపట్టునఁ దెలిసెఁ దఱుచు లిం కేమిటికిఁ.
- 22
- తే. ధరణి భల్లాణుఁ డెంతయు దాత యనుమఁ, జెప్పఁగావిని యేతెంచునప్పుడొక్క
కాసాసంగిన వెలయాలు గలుగు నిటుల, లోభ మేటికిఁ గునుమశరాభ! నీకు.
- 23
- నీ. భేకంబుఁ గనిచాల భీతిఁ బర్యేడుబంటు దురమున రిపులఁ బోఁ దఱుమఁగలఁడె?
మడిగట్టు వడి దాటఁ దడఁబడు తెట్టువ మించి వారా శిలంఘించఁగలఁడె?
యిసుమంతపవపుకొ మ్రొసఁగఁజాలనివై శ్యుఁ డెనసి యంగడిఁజూఱిడఁగలఁడె?
యిలుబాసి వెడలంగ నలయుసోమరి వేగమున వారణాసికిఁ జనఁగఁ గలఁడె?
- తే. సరవి మావంతుఁ డెక్కినఁ దరల లేని, వారణంబు భారంబు మోవంగఁ గలదె?
కావున నొకింత నూత్నమా కామితంబె, యాయఁగా నోపవిఁకనిచ్చు పేడిచెవును.

గీ. ఏండకన్నును నీడక న్నెఱుంగకుండి, తనక నటచేతియర్థంబుఁ గనఁగ లేని
యలఘుతరవాజ్యగర్వాంధు లైనయట్టి, నరనరుల కేల వ్రతమాలు ధరణియందు. 25

చ. గడియకుఁ బెక్కు మార్గములు కల్లలు పల్కుచు సాధుకోటిత
న్నొడయఁ డటంచు మ్రొక్కునపు డూరక యుండుచు వింతచేష్టలకై
గడువడిఁ దా నొకొక్కయెడఁ గండ్లఱఁజేయుచు రాజ్యసౌఖ్యముల్
గడుకొనుటాహిమసక గ్రమిన మత్తులుగాఁ భూపతుల్? 26

ఉ. బొంకులకెల్లఁ దానకము పుట్టినంబు ల్లగుఁ గల్త మాలికిం
గొంకొక సర్వదుర్గతులకుం దగుమూలము రాజసంబు నీ
జిక నతి ప్రయాసమున నిట్లగురాజసవృత్తి నుండియు
స్వీకముతో వ్రతంబున కపేక్ష యొనర్తురె పార్థి వోత్తమా? 27

గీ. నీకు నీవేళ నొకకాసు లేకయున్న, నిదిగో మాచేతికానైన నిచ్చి వేగ
వెలపాలంతినిఁ దెప్పింపు మలర నిదియు, వినఁగ గాదేని శపథంబువిడువుమిపుడు. 28

ఉ. వాహనము ల్రథంబులును వారణము ల్లాదవు భ్రనంబులుకై
గేహములు న్భరంబులును గేవలత్న విభూషణంబులుకై
సాహసవృత్తితో నొసఁగి చాలఁ బ్రియంబునఁ గూర్చి యిప్పు డు
ద్వాహము నేయుకంటె నొకవారపహుటి నొసంగరాదొకో? 29

చ. అనుడు దినేశవంశకలశాంబుధిచంద్రుఁడు యోగిచంద్రునిం
గనుఁగొని యోమహాత్త! తగుకార్య మెఱింగినరీతి విన్నవిం
చినపనిగాని భోధమునుఁ జెంది వచించుట గాదు మీర లిం
దున కలుగంగఁ బాడియె? బుధుల్ తమనేయరె తప్పు గల్గినక? 30

క. కావన మీమది కింపుగ, వేవేగ వలంతి యైనవేడుకక తైకై
రావించెదఁ గైకొను మో, భావజనిభ! యనిన నతఁడు ప్రమదముతోడకై. 31

క. అటులేని దెలియవిన మొక్కటి భూతలనాథ! వారకాంతవిధము ప్ర
ముఖగతిఁ జెప్పెద జంగమ, విటుఁ డని యెన్నక కడు న్వీవేకముమెఱయకై. 32

సీ. సంపూర్ణపూర్ణ మాచంద్రబింబమృతిఁ బెద్దయు నిరసింపుముద్దుమాము
విరిదమురేకుల నెఱిఁ బరిహాసంబుఁ గావించునిడువాలుఁగన్నదోయి
బింబికాఫలకాంతిఁ బేర్చి మీఱ జయింపఁ దివిరెడు సాబ గై నతియ్యమోవి
మేలిబంగరుబొంగరాలలీలల నేలఁ జాలినకఠినంపుఁజన్నుఁగవయుఁ

తే. గొదమకుమైడక మపుల గదుమమరులు, కరికరంబుల కెన యనఁ బరఁగుతోడలు
గొప్పపిఱుఁదులు నల్పమై యొప్పుకొను, పృథ్వీనాథ! గభీరనాభియును గల్గి. 33

తరల. మొలకనవ్వులు వాలుఁజూపులు ముద్దుగుల్కెడుపల్కులుఁ

దళుకుఁజెక్కులు హంసయానము తమ్మితూండ్ల జయింపఁగాఁ

గలభుజంబులు కంబుసన్నిభకంధరంబును గల్గి తా

నలచియు న్వలపింపనేర్చినవామలోచన కావలెకా.

34

క. పురుషుం డలసినమీఁదటఁ, బురుషాయితబంధగతులఁ బొందువు పరుసకా

సురతంబు నేయనేర్చిన, గురుకుచ గావలయు నలరఁ గువలయానాథా!

35

క. నఖదంతక్షతచుంబన, ముఖనిఖిలరతిప్రకారములఁ దానె కడుకా

సుఖలీలఁ గలయునీరజ, ముఖియే కావలయుఁజామ్ము భూపతితిలకా!

36

చ. కలకల నవ్వుకొంచుఁ దమకంబునఁ గంచెల పిక్కటిల్లఁగాఁ

గులుకుమటారిగబ్బిచనుగుబ్బలు పై పయి నుబ్బఁ దేనియ

ల్పిలికెడుముద్దుపల్కులును జెన్నుగ మోహముమీఱఁ గేరున

చ్చిలుకలకొల్గి గావలయుఁ జిత్తజకేళికి భూభుజోత్తమా.

37

నీ. నిమ్మజక్కనదోయి నెక్కసక్కములాడు చనుగుబ్బ లరమున నొనర వాని

భుజయుగం బలర మూఁపున లీలఁ గీలించి చెలువొప్పు జెక్కునఁ జెక్కుఁ జేర్చి

పలుమాటు గళరపంబులు మీఱి చెలగంగ నిమ్ముగా మరునిల్లు చెమ్మిలఁగ

కొనగోటిపోటు ల్మాయన మర్చము ల్పూట వగలచే బెదరుమై వడఁకు దోఁకఁ

తే. జొక్కి. బిగికాఁగిలింతలఁ బెక్కుక్రియలఁ, బ్రేమ దళుకొత్త పసియించి పిదపనుపరి

సురతమును బ్రోడయై సేయునుందరాంగి, కావలయుఁజామ్ముధారణీకాంత!యిపుడు.

వ మతియును.

39

నీ. ధనగర్వమునఁ బల్లవునిఁ దృణీకృతలీల గణనసేయనిపెల్లకత్తై గాక

కలహించి వేడుకకాని నెంతయు నెగ్గులాడుచు నుండుగయ్యాళి గాక

నెమ్మది యొరునిపై నిలిపి మాయనికేళి నలరఁ దేలింపనితులువ గాక

ప్రేమచేఁ బిలిచిన బేలయట్టులఁ బల్ల నొల్లనిమాయలబెల్లి గాక

తే. యొకనిచే విత్త మంది వేటొకనితోడఁ, గలిసి వర్తిండుబల్లోసకారి గాక

పూని యేస్త్రాద్ధునిద్ధురపోతుగాక, మదటయును గాక పరికింప మలిన గాక. 40

తే. విటునితోఁ గూడియున్నట్టివెలఁదిగాక, బానిసెయు రోగియును గాకపాపి గాక

బేలయును గాక తగ మగనాలు గాక, యున్నవల్లంఠిఁ దెప్పింపు ముర్వినాథ! 41

క. విను చిత్తిని శంఖిని హ, స్తిని పద్మని యనెడునాల్గుతెఱఁగులసతులం

టనఁ బేరెన్నికయగుప, ద్విని గావలెఁ జామ్ము మాకు మిహిరకుళేశా!

42

- క. శివపాదభక్తి నిరతయు, నవిరళసాందర్యవతియు నతిపుణ్యగుణ
ప్రవిమృతహృత్త మలయు, నవనీశ్వర! మాకు నిచ్చునది యిపు డెలమిన్. 43
- సీ. ఘనసారమృగమదగంధసారానేకసంతతనవ్యవాసనలచేత
మా క్తికాంజాజరాగమరకతనీలాదిదివ్యమాణిక్యదీధితులచేత
దరుణేందుబింబనుందరదర్పణావళితరళితఘనధగధగలచేత
సావర్ణ్యపర్యంకసంవ్యాప్తమల్లికార్ద్యతులితకుసుమసంహతులచేత
తే. సరవిఁడెఱుడ్డుచందువాసీరులచేత, బ్రకటితము లగుజాలవల్లికలచేత
సారదీఁ చేరెననిఖిలవస్తువులచేత, నలరుకేళిగృహంబు గావలయుఁ జాము. 44
- వ. ఘన నృపాలం డిట్లనియె. 45
- తే. అట్టై కానిచ్చు దేవ మీ రానతిచ్చు, క్రమము మీఱంగ నిప్పుడే గడనసతిని
నలరఁ డెప్పింతుననిపల్కి యాక్షణంబు, కాతుకంబాత్త యెంతయుఁగడలుకొనఁగ.
క. తలవరులఁ బిలిచి ధరణీ, తలవరుఁ డవ్వధముఁ జెప్పి తగినధనంబుల్
వలనొప్పుఁగ నిచ్చి ముదం, బలరఁగ వెలపాలఁతఁ డెం డటండుం బలికెన్. 47
- వ. అంత. 48
- ఉ. పద్మము లెంతయు నొప్పబగుఁ బాసి నెస న్నుమళింప విన్నుర
తృప్తములందు ధూసురులు తత్సమయక్రిమ లాచరింపఁగా
సద్దము మీఱువార లగుసామజయానలకెల్లఁ జాలవృ
త్పద్మము బుల్లపిల్ల రవి పశ్చిమపారిధిఁ గ్రంకె నత్తటికె. 49
- సీ కరమొప్పు సాంధ్యరాగము మీఱిచెల్వారు నంధకారము పర్యే నఖిలదిశలఁ
జక్క లాకసమునఁ జక్కనొక్కటకుండె ముదముతోఁదొగలఁతేఁడుదయమయ్యె
జనులకెల్ల ను బ్రీతి యొనర వెన్నెల యొప్పె లలిఁ జకోతములు కోర్కెలఁ జెలంగె
నలిసి తాఁ డలవంచె నగియెను గుముదిని కోకంబు లెడబాసి కుండె మదిని
తే. మరుఁడువెడవింటవిరితూఁపులరయఁబూని, యేపుదనరాళవిరహుల నేయఁదొడఁగ
సతులకుఁ బురుషులకుఁ బరస్పరవిలాస, రసము చిలికెడుపలుకు లింపెనఁగ నపుడు.
సీ ముత్యాలతాటంకములు గొమ్ము పూఁబోఁడి! బన్నసరం బిడె సన్నతాంగి!
భుజకీర్త లివె చూడు గజరాజగామిని! యొడ్డాణ మిదిగో మహోత్పలాక్షి!
కరకంకణంబులు గైకొమ్ము హరిమధ్య! చేర్చుక్కుబొ ట్టిదె చిన్నెలాఁడి!
ముగపులతీఁగ చెల్వగఁ బూను శుకవాణి! నేవళం బిడె రమ్మ నీలవేణి!
తే. రత్నహారంబు లివె యుడువొజవదన! వన్నెచీరలు గొనుము సావర్ణ్యపుర!
గంధసారంబుఁ బూయు మోకంబుకంతి, యనుమఁ దుద లేనికోరికలాత్త నలర.

ఉ. పల్లవులెల్ల మొల్లముగ బల్లిదు లై కడు మంచివస్తువు
ల్కొల్లలుమీఱఁ బట్టుకొని కూరిమితోఁ బఱతెంచి వారసఁ
పుల్ల సరోజనేత్రులకుఁ బొందలరాత నొసంగి వేడ్క రం
జిల్లఁగఁ బెక్కుమక్కు వలఁ జెంది సుఖింతు రనేకలీలలన్. 52

క. తలవరు లయ్యెడ నర్థము, లలఘుగతిం గొనుచు సరగ నంచితకాతూ
హలమానసు లగుచు నే్వ, శ్యలగృహముల కరిగి విలువసాగిరి వరుసన్. 53

నీ. రమ్మ పద్మావతీ! రావె చింతామణి! రా జగన్నాథి! రాజరేఖ!
రమ్మ చకోశాక్షి! రా పుష్పమంజరి! రావె లీలావతీ! రత్నపుత్రి!
రా సుందరాకాశ! రమ్మ కైరవగంధి! రావె బింబాధరి! రమ్యభూష!
రావె శోకిలవాణి! రా సరోరుహపాణి! రా మధువ్రతవేణి! రమ్మ తరుణి!
తే. రావె నారిశిరోమణి! రమ్మ రమణి!, రమ్మ నవచంద్రికాహాస! రాజహంస!
యనుచు వేజేగ నింటింటి కరిగి యిటులఁ, దలవరులు వారకాంతల నలరఁ బిలిచి. 54

క. ధనములు మణిభూషణములు, ఘనతరచిత్రాంబరములు గలపంబులును
గొనుఁ డివె విటజంగమునకుఁ, బనివడి నిద్దరకు నిచ్చుడు ప్రమదముమీఱన్. 55

తే. పనజముఖులాత! ధారణీవరునియాజ్ఞ, యిట్లు కాంచిన మనలక యీక్షణంబ
వలసినంతధనంబును వరుసఁ గొనుచు, వేగముగ రండు జంగమవిటునికడకు, 56

వ. అని పల్కుటయును. 57

నీ. నెఱజాణఁ డొకఁ డింట నిద్దర మన్నాఁడు రాఁ గూడ దనె నొక్కరాజవదన
కోడెకాఁ డొకఁడు దాఁ గోరినధన మిచ్చి వదలనీఁ డనె నొక్కవాలఁగంటి
మిగులఁ గూరిమి చేయువగకాని నెడబాయఁ దగదు రా ననె నొక్కవిగురుఁబోడి
పల్లవుఁ డొకఁడు దర్పకకేళి కీవేళఁ గాచినాఁ డనె నొక్కకంబుకంటి

తే. ననుపుకాఁ డొకఁ డానించి వినయలీలఁ, దవలి యున్నాఁడనియెనొక్కధవళనేత్ర
విటశిరోమణి యొకఁ డిటు వెడలనీక, దంట యై యున్నవాఁ డనె దంట యొకతె

ఉ. మిండనిఁ బాసి రాఁదగదు మిన్నక పొం డనె నొక్కలేమ చె
ల్లుం డిదె చూడుఁ డట్లు గదిలోనియతం డనె నొక్కరామ భూ
మండలిఁ బేరు గల్గుదుషమం బగుమేలిపసిండిసొమ్ము లీ
తం డొసఁగన్ గడించి చన ధర్మము గాదనె నొక్కభామయన్. 59

తే. ఇట్లు చెలులెల్లఁ దమవిధం బెఱుంగఁజేప్పి, రుద్రుఁ గొందఱు ప్రోడతొనిందుముఖులు
మందమధురోక్తు లలరాత మానవేశ, కింకరుల కిటు పలికిరి శంకలేక. 60

- క. వినుఁ డెఱిఁగించెద నెంతయుఁ, బనివడి గణికాజనంబుపద్ధతులెల్ల
 వినయం బిరారాఁగ నో, ఘనులార! సవిస్తరంబుగా నింక మీకున్. 61
- గీ. విటుఁడు లేనిరేయి వేదనఁ జెందుచు, నిద్ర కంటి కెఱుఁగ నేర మండి
 కా సొసంగునట్టికడజాతివాఁడైనఁ, గల్గ గోరు వారకాంత మదిని. 62
- నీ. కడుఁ గురూపిని నైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు నభిమతి యొనరింతు రలఘులీల
 నంత్యజన్తునినైన నమలవంకజుఁ డంచుఁ బ్లాగు రెంతయుఁ బ్రాధి దనర
 నతిమూఢమానసుం డగుమానవునినైన సరసుఁ డటంచురు సరభసమున
 బ్రహ్మహంతకు నైనఁ బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెపుడును గ్రహముతోడ
 తే. నన్నెఁ గల్గిననీతివిహీనునైనఁ, దవిలి సద్వృత్తనుం డండు తమకు నొక్క
 పిసమైనను గానైన వీడె మైనఁ, జేతి కొనఁగివచో నెలచిగురుఁబోండు. 63
- ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలన్
 వెన్నెల నెన్నునవ్వులను వేమలు బిత్తిరివాలుఁజూపులన్
 సన్నల నైగల న్నిగులు జాణతనంబున వారకామినుల్
 చెన్నుగఁ బల్లవప్రతతిచేత ధనంబులు దోఁతు రెప్పుడున్. 64
- నీ. ఒకమాటు పయ్యెద నోరగాఁ దొలఁగించి సవరించు జిగిగుబ్బచమ్ము లలర
 నొకమాటు సోగవెండ్లుకల బల్లునుకొప్ప సడల జల్లున విప్పి ముడుచు మరల
 నొకమాటు మణిమయప్రకటభూషణములు ఐదిలించి తిరుగంగఁ గుదురుపలుచు
 నొకమాటు నవ్యామాక్తికమణిహారము ల్లానగోటఁ జెళ్లల స్రచ్చి తివియుఁ
 తే. జెలఁగి మఱియును శృంగారచేష్ట లలరఁ, నేరుచుండును బెళ్ల విహారములను
 సొబగునొకొడువగ కానిఁ జూచినపుడు, మరుల కొల్వును వెలయుంతిమహితగతిని.
- చ. పాలుపుగ నిన్నుఁ బాసి యొకపూట మహాయుగ మంచు నెంచుచో
 వలనుగ నీవు నన్నిటల వంచన నేయఁగఁ బాడియే? యిటుల్
 దలఁపఁగ నీతియే? యనుచుఁ దక్కుచుఁ జొక్కుచు నిక్కునంబుగా
 వలచినయట్లు మాయలను వారపహూటి భ్రమించుఁ బల్లవున్. 65
- చ. ధనము లవేల పో యిపుడు దానియు నైన గడించు నీక్రియన్
 ఘనముగ మాకు నీచెలిమి గల్గుటయే ఐదివే లటంచుఁ బె
 నివనయపుమాట లాడుచును వేడుకకానిఁ గరంగఁజేసి యొ
 య్యన విభవంబుఁ గొండు గణికాంగన లెంతయు నేర్పు మీఱఁగన్. 66
- క. వలచినవానికెఁ బడఁతియు, వలచినచందమునఁ దోఁచి ఐదలదు గా కెం
 చునైన వెలపొలింకి, నలపును గనకంబుననును వాసన గలచే? 67

వ. అదియును గాక.

69

సీ. పల్లవప్రాతంబు పాలిబల్రాకాని ప్రకటితోద్యన్తద్యపాననిరత
గురుతరానేకదుర్గణగణాలంకార సకలమాయావాదజననసీమ
భూరికోపవికారపూరితనిజచి త్త కఠినవాక్యక్రియాగ్రథితరసన
ధర నసీతులకల్ల గుఱుతుమీఱినతావు దానధర్మదయావిధానహీన
తే శాకినీభూతభేతాశసమదవైత్య, భీకరాకార విలయగంభీరనినద
సుమశరారామమార్గభాసురసమగ్ర, లగ్నకంటకయంతనల్లి లంజెత్తల్లి

70

సీ. కుఱుచలై తఱుచుగా నెఱిసినవెండ్రుక లొప్పు మీఱఁగ గువ్వి కొప్పు ముడిచి
యిలఁ బ్రాతఁచెప్పటట్టలఁ బోలి నేల్రాడు కుచముల అవికచేఁ గుదియఁ బట్టి
తొడిగినకుబుసంబుబడువున ముడత లేర్పడియెడునొడలిపైఁ బసపు రాచి
యెఱుఁగుతోలును మీఱి యెంతయు మాసిన పెద్దపుట్టము చాలఁ బ్రీతిఁ గట్టి
తే. బారుసునొసటను జంద్రంపుబొట్టు బెట్టి, యడుముకన్నులఁ గజ్జలం బడర దిద్ది
బోసినోటను దమలంబు పూని యిటుల, విటులఁ బలుమాఱు నగఁజేయున్పద్ధవేశ్య.

తే. పద్మ మయినను దగుమహాపద్మమయిన, శంఖమయిన నొసంగినఁ జాలకుండి
ధనదు మెచ్చ దొకింతైనఁ దనకుఁ గల్గు, విత్త మంతయు నీకున్న వేశ్యజనని. 72

క. ఐసఁ ద్రాగినపులుగుక్రియ, నివసుపక తగఁ బ్రేలుకొంచు వేశ్యాంబ కడుం
బిసరేగి బూతులాడు, నృసఁ గల్గనియొగి యడఁగఁ బల్లవతతులక. 73

ఉ. ఆకులు పోకలు న్నలులు హారములు నృహంగంధసారము
లొక్కలు రూకలు న్నదివి గోరినయట్టిసమస్తవస్తువు
లొక్కట మొప్పు మాయ లొగిఁ బన్ని భ్రమించును నేర్పుమీఱఁగాఁ
జేకొనుఁ బో విటావళులచే గణికాంబ విచిత్రవైఖరిక. 74

గీ మిండఁ డొకనాఁటిరేయి రాకుండెనేనిఁ, గాసువీసంబు చేతికిఁ గల్గనందు
కించుకేనియు నిదురఁ బోనీదు కూతు, గడవపూఁబోడి యవ్వ పెన్కంచుమువ్వ.

ప. ఇట్లగుటంజేసి పల్లవవిరహిత యైనవేశ్య మీ రిచ్చుధనంబుఁ గొని జంగమవిటుని
కడకు రాకుండునే యని యథార్థంబుగఁ బల్కిన విని. 76

క. నమ్మక నృపభటు లతిశీ, ఘ్రమునఁ గ్రమ్ముకొని సకలగణికాజనగే
హమ్ములు నిమ్మగ దూఱి ము,దమ్మునఁ బరికించుకొనుచుఁ దగ నచ్చొట్లక. 77

క. ద్యూతమధుపానమృదుసం, గీతసుసాహిత్యనృత్యకేకులచేతం
ప్రీతిఁ జెలంగుభుజంగ, ప్రాతంబులఁ గనిరి చిత్రవైఖరిమెఱయక. 78

- ఉ. ఈగతి స్తుండఁ జూచి ధరణీశ్వరుపాలికిఁ జారు లెంతయు
 స్వేగము చేరి తద్విధము విస్తయలీల నెఱుంగఁజెప్పిన
 స్వేగముచానఁ దే కిటుల బొంతులు బల్కుట మీ కొకింతయు
 న్బాగునే యటంచు నరపాలుఁడు కోపముమీఱఁ జూచుచున్. 71
- క. ఉన్నంత పొరుగుపల్లెల, కు స్నేగినదూతల్లె గొబ్బున నపుడే
 భిన్నత మీఱఁగ నటువలె, విన్నప మొనరింప ధరణీవిభుఁ డవ్వేశన్. 81
- ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం బురి నొకించుకయు న్నెడ లేక యెప్పుడున్
 లెక్కకు నెక్కుడై గడనలేమలు కాచుకయుండు రిప్పు డే
 దిక్కున నొక్క వారసుదతీమణి కల్గకయుండు పెంతయున్
 మిక్కిలిచోద్య మంచు మది నిల్వక దిగ్గున లేచి యత్తటిన్. 82
- క. నల్లనిశాలు ముసుంగిడి, యెల్లజనంబులను డించి యింపొంద మహీ
 వల్లభుఁడు తానె చనియె మ, హోల్లాసపువేశ్యచాటి కున్నతలీలన్. 83
- ఉ. ధీరుఁడు భూవరుం డిటులఁ దీవ్రగతిం జని తద్గృహంబులన్
 సోరణగండ్లపద్ధతులఁ జూడఁ దొడంగె విచిత్రలీల
 స్థేరుఁడు గోరికన్ మదనకేళులఁ దేలుచు నుండువారలన్
 భూరినుగంధపుష్పమణిభూషణధారుల నిర్విచారులన్. 84
- వ. ఇట్లు చతురశ్రితిబంధనఖదంతక్షతపరిశంభణాద్యనేకకామశాస్త్రప్రకారంబులం ద
 లిక్రీడించుచున్నం గనుంగొని శివశివేతి మంత్రంబును బఠించుచు విఫలప్రయ
 త్నం దై ధాత్రీవల్లభుండు తనమనంబున వితర్కించె. 85
- క. చారులు చెప్పినవిధ మిపు, డారయఁ దభ్యంబ యయ్యె నవ్విటునకు నిం
 కేరీతి నొసఁగఁ గల్గుదు, వారవధూమణిని వ్రతము వడి నిల్పుటకున్. 86
- క. వెలపాలఁతి గల్గనందున, నిల యేలేడురాజు నంచు నెవ్వతె నైనం
 బలిమిం చెప్పించిన నిది, కలుషంబులకెల్ల మొదలు గాదె తలంపన్? 87
- చ. కడునడురేయి యయ్యె నని కల్లరిజంగము క్రోధచిత్తుఁ డై
 ఎడి నదలించి పల్కునొకొ? వంచనమీఱ వ్రతంబు మీఁదలు
 నిడువఁగఁ బోలినో? భువిని విశ్రుతమా నపకీర్తి నొందఁగాఁ
 బడునొకొ? నీలకంధరునిభాస్వదనుగ్రహ మెట్టు లున్నదో? 88

తే. వేశ్య నొసఁగెద నని మున్ను విశ్వసింపఁ, బలికి యిపు డెట్లుబొంకుదుఁబాడిదప్పి
మహి నసత్యముకన్నఁ గల్పము కలదె, నేటు నేయంగ మానవకోటులకును?. 88

తే. మును హరిశ్చంద్రముఖ్యు లౌమనుజుపతులు, నిత్యసత్యవ్రతాచారనిపుణు లగుటఁ
గాదె చిరక్రీర్తి సకలజగంబులందుఁ, జెంది నిర్వాణాభ్యాభిషిక్తు లైరి. 89

క. కరి హయ భట రథ శిబి కాం, బర ధన మజిభూషణాదిబహునస్తువు లి
ద్ధర నెన్నఁగ సతతంబులె, తిరముగ సత్కీర్తిదక్క ధీరాత్ములకు?. 90

క. మును దీక్షయొసఁగువేశను, ఘనుఁ డగుగురునాథుఁ డెంత కాదని యనినన్
విన నొల్లక వ్రతభంగం, బొనరింపఁ దలంచు టిప్పు దుచితం బగునే?. 91

క. అదిగావున నవ్విటునకుఁ, గొడుకక పట్టంపుదేవి నొసఁగి ధరిత్రిన్
విదితం బగుశపథము కో, విదు లెన్నఁగ నిల్పికొనుట విహితం బనుచున్. 92

చ. అవనితలేంద్రుఁ డెంతయు రయంబ గృహంబున కేగి సంతత
ప్రవిమలశీలయైన తనభామిని నొయ్యనఁ జేరఁ బిల్చి యో
ధవళసరోజనేత్ర! విను ధర్మయుతం బగునొక్కవాక్యమున్
దవలినభక్తితోడ విదితంబుగ నీ కెఱుంగంగఁ జెప్పెదన్. 93

చ. సరసముమీఱ నొక్క విటజంగము ధూర్జటిఁ బోలి నేఁడు దా
నురుతరలీల నెయ్యెడల నుండియొ వేగమె చేరి న నృభాం
తరమునఁ జూచి యెంతయు ముదంబున దీవెన లిచ్చి కేరుచున్
గుఱుతుగ నొక్కవారసతిఁ గోర్చె నొసంగు మటంచుఁ బల్కినన్. 94

క. ఇయ్యకొని భటులచేతికి, నెయ్యెంబున ధన మొసంగి నెఱి నొకపడుపుం
దొయ్యలిఁ దెచ్చని పనిచియు, నయ్యెడ వారలను నవ్వు కతిశీఘ్రమునన్. 95

సీ. చని వేశ్యవాటి యెల్లను గ్రమక్రమమున వెదుకంగ నంగు నవ్వెలఁదులెల్లఁ
బల్లవసహిత లై పరిపరివిధముల గుఱుతుగా మరుకేళిఁ గూడుచున్న
గనుఁగొని వ్రతభంగమునకు నెప్పుదిఁ జాల వెఱచి యెంతయును వివేకిని పని
నీకు నివ్వెదమెల్లఁ బ్రకటం బలరారఁ దెలుప వచ్చితి నతీతీవ్రభణితి

తే. నిందుముఖి యొన్నఁడు నెఱుంగ నిట్టివోద్య, మభవుబలుమాయకాఁబోలు! నైననీదు
బుద్ధితోడుత నూహించి పొసఁగ నొక్క, వాక్య మిట్లని పల్కుమా వలనుమీఱ.

క. అనుమనుజాధీశ్వరుని, గని మృగుమధురోక్తు లలరఁ గాంతామణి యి
ట్లను హృదయాధీశ్వర మును, వినవే శితిగళునికథలు విబుధులవలన్. 97

- చ. చిరతరలీల భక్తతతిచిత్తము లారయఁ గోరి యీశ్వరం
దరుడుగఁ బెక్కురూపుల నహర్నిశముం జరియించుఁ దొల్లియుం
- దురితవిదూరుఁ డైనచిరితొండనినిశ్చలభక్తిఁ జూడఁ ద
ద్వకసుతుఁ గూరఁగా నడిగి వానికి నీడె మనోరథార్థముల్. 98
- తే ఆవిభుఁడె మున్ను పొదిలె నిచ్చువ్యసుతునిఁ బూని చంపించుకొఱకునై పోయి దాని
నధికతరహర్ష మొప్పార నన్న మొనర, వేడుకొన్నట్టిబల్తాయలాఁడు గాఁడె! 99
- క. అట్టివడేవునకు నీ, పట్టున ని న్నడుగు పెంతపని సుగుణుండనై
యైట్టైన నొసఁగి శపథము, గట్టిగ నిల్పుకొనవలయు ఘనతరలీలక. 100
- మ. నను నెంతేనియుఁ బెద్దఁ జేసి నలినీనాథాన్వయోత్తంస! యి
ట్లనఁగా ధర్మమె? నీవు నాపతివి తథ్యం బేను నీదాసి నిం
దనుమానింపక మీమదిం గలుగున ట్లత్యంతమోదంబుతో
నొనరింపందగుగాక పల్కఱును మీ రూహింప నింకేటికిక. 101
- క. పురుషుఁడు దైవం బతఁడే, కరణి నియోగించు నదియె కావించుట కా
కరయఁగ మఱి యెంచైనం, దరుణుల కోక్కింతయును స్వతంత్రము గలదే! 102
- క. సులితముగ నిహపరనుఖ, ములు రూఢి నొసంగి సకలపుణ్యఫలంబు
ల్లరించువిభునికంపెను, తలిరుంబోడులకు వేఱ దైవముగలదే! 103
- సీ. కాంతామణులకుఁ జొక్కఁపుఁబెన్నిధానంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కునుమగంధులకును గొంగుబంగారంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కమలాత్పులకు నభీష్టము లిచ్చుదై వంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
చిగురుబోడులకుఁ జెల్వగుకల్పభూజంబు ప్రాకటం బలరారఁ ప్రాణవిభుఁడు
- తే. చంద్రముఖులకు బహుజన్మ జనితదురిత, పటలతిమిరార్కబింబంబు ప్రాణవిభుఁడు
పొలుఁతులకుఁ జాల వెల లేనిభూషణంబు, రాజశేఖర! పరికింపఁ బ్రాణవిభుఁడు.
- క. ప్రతములును దానధర్మము, లతులితగురుదేవతార్చనాదులు విను మో
క్షీతినాథ! యించుకేనియుఁ, బలిభక్తికి సాటియగునె భామామణికిక. 105
- ఉ. కావున నెల్లరీతులను గర్తవు నీ వెటులానతిచ్చినం
బావనలీలఁ జేకొనక పల్కుట యె ట్లది కా దటంచు ధా
త్రీవరముఖ్య! నిక్షముగఁ దెల్పుము చింతిల నేటి కీక్రియక
భావభవారి భక్తతతిపాలిట నెప్పుడుఁ గల్గి యుండఁగక. 106

క. అన విని జననాథుఁడు వేదన నొందుచు నవ్వికాలభవశేషుఁడ న
క్కునఁ జేర్చి వదలి క్రమ్మఱ, ననియె న్నది తొట్టుపడఁగ నభివలీలెన్. 167

ఉ. ఓసరసీరుహాక్షి! విను మోకులపావని! యోవధూమణి!
నీసరి యేరి మానినులు నేటొనరింపఁగ ముజ్జగంబుల
న్వాసిగ నేఁడు నాపలుకువాక్యము మీఱఁగ వేశ్యకాంతవై
భాసిలి జంగమేశ్వరునిభావజకేళిఁ గఱంగఁజేయుమా. 168

ఉ. వారక యీపురి న్నేచట వారవధూమణి గల్గ నందునన్
వారిజనేత్ర! నిన్నిటుల వంచననేయక వేడ్కకత్తెగాఁ
గోరినవారజంగమునకుం దగ నీవలసెంగదా మదిన్
నేరము లెన్న కియ్యెడల నిల్పుచు మద్దవనప్రకారముల్. 169

ఉ. నీవు పతివ్రతామణివి నీవలనం దగ మెచ్చి మేచక
గ్రీవుఁ డభీప్సితార్థములు ప్రేమ నొసంగెడు సంశయం బిఁకన్
భావమునందు నిల్పక కృపామతిఁ జూడుము నన్ను నియ్యెడన్
నావుడుఁ బువ్వుఁబోడి తననాథున కిమ్మగ మ్రొక్కి యిట్లనున్. 170

క. వలనొప్పు నింతపనికై, పలుమఱుఁ బ్రార్థింప నేల పావనమతితో
నలబాజుఁగుజంగమునకుం, జెలువుగ న న్నొనఁగవలయు శిశుమున నృపా! 171

క. ధరయెల్ల గుత్తఁగొని యొక,దరి నించుకతావు దీనత న్వేడుక్రియన్
బరికింపఁగ నిటుల హృదీ,త్వర! కొంచెవుఁబల్కు పల్కవచ్చునె నీకున్. 172

ఉ. భూమతలీల మున్ వ్రతముఁ బూనితి రెద్దియు నిత్తుమంచు జం
గానకు వారకాంత నిడఁగా నొనగూడనియంతమాత్ర నే
దీనతఁ బల్కు బాడియె సుధీజనులల్ల పాసింప? నెందున
నేనుఁగు నెక్కి చక్క నవనీశ్వర! శక్యమె దిడ్డి దూఱఁగన్. 173

చ. అను వినుతొంగిపల్కులు దినాధిపవంశపయోధిపూర్ణిమా
వనజవిరోధి యెంతయు నవారితమోహానిబద్ధచిత్తుఁడై
విని యొకయింత సొమ్మసిలి వేగమె తెప్పిరి యోనెలంత! యి
ట్లన గతి గంటిఁగాక తగదా మది సీక్రియ నూహసేయుటల్? 174

క. అడినమాట తగ న్విడ, నాడక కైకొన్నమాత్ర నకటా మదిలో
నోడక విటవరునకు నీఁ, బాడియె కువివేక ముడిగి పంకజగంధీ! 175

- తే. పద్మదళనేత్ర! ని న్నెడబాసి యొక్క, నిమిషమేనియు నోర్వంగ నేర్చు తెట్లు?
పరమసాధ్యోవి ని న్నిట్లు పల్కినట్టి, తప్ప తమసేయుమా మది దయదలిర్ప. 116
- శ. ఈయెడ నింతయు నానతి, ద్రోయక గైకొంటి వెమైతో మఱి యెందుక
నీయట్టిసతులు గలరే, వేయాలులలోన నైన విమలేందుముఖీ! 117
- ఉ. చంచలనేత్ర! నామదికి సమృతిగా నిపు డొక్కమాట యూ
హించి దయ న్వచింపుము మహిం జిరకీర్తు లనేకభంగులక
నించు మటంచుఁ బల్కుటయు నీలమధువ్రతవేణి సేరుపు
ల్పించఁగ నన్నరేకుని లలిం గని యిట్లనెఁ బ్రోడబాడలక. 118
- తే. శ్రీతిప! యిటుల విచారంబు సేయుచుండి, చిన్నమాటలు పలుకంగఁ జెల్లదిదియుఁ
గాక మత్స్వంతప్పత్తియుఁ గనుఁగొనంగఁ, దలఁచి తేనియువినుము డెందముననలర.
సీ. జననాథ! విను హరిశ్చంద్రావనీంద్రుండు గాధేయుకొఱకు లోకంబు లెఱుంగ
ధారుణీభారమంతయు వేగఁ బోనాడి తనపాలంతిని బుత్తు నొనర నమ్మి
మునుకొని యంత్యజన్మనివెంట మధుమాంసములు మోచుచునువానిఁ గొలుచుచున్న
నంత నవ్యభునిసత్యవ్రతంబున కార్తఁ గరుణించి నిజభక్తవరదుఁ డైన
తే. కాశికావల్లభుండు జగత్కారణుండు, విశ్వనాథుండు చండికాధీశ్వరుండు
ప్రేమ సాక్షాత్కరించి యభీష్ట మొసఁగి, కావఁజే వారి నత్యంతకాతుకమున! 120
- క. నీ నాడినవాక్యం బిపు, డేవిధమున నైన నిర్వహించినదానక
భావజడమునఁడు కరుణం, బ్రోవఁగలం డాత్మ నలరి భూవరతిలకా! 121
- ల. భక్తి విడకయుండు నిష్కాణ! యివ్వేళ, మది దృఢంబుమీఱ మట్టుపఱచి
సేయుకార్య మింకను జింతింపవలవరు, నాకు నైనఁ గడువినమ్రగతిని. 122
- సీ. అను ఘనజఘనఁ గన్గొని యను జనపతి విను వినుతాంగి! శోభనత దనర
నీచిత్త మరయంగ నీచందమున నొత్తి చూచితి నిజమది చోద్య మలర
నిరువురహృదయంబు లేకమై యుండినఁ గోర్కెలన్నియు నొనఁగూడఁగలవు
మొనసి నీన్న వేషమున నొసంగినయప్పు డప్పటవరుండు క్రోధాత్ముఁ డగుచు
తే వారకామిని దేకిటు లూరిలోన, వరుని నెడబాసి యెంటిమై సరవి నున్న
యట్టిమగ నాలిఁ దెచ్చి తీవనుచు నొల్లి, కాజ్ఞ యొనరింపఁగలఁ డమితాగ్రహమున.
- క. కావున ని స్మరూపముతో విటశేఖరునికడకుఁ దోడ్కొనిచనఁ గా
దీవేళ వేళకామిని, వై వేగమె రమ్మటంచు ననిచినయంతక. 124
- క. అంతిపురి కరిగి యయ్యలి, కుంతల వెలయింతి యగుటకుం జనుచున్నక
అంతం గని యెంతేధియు, సంతసమున మల్లికాంబ సవతికి ననియెక. 125

కా. కల్ల ల్లావు విరాళిఁ గొన్న విటజంగం బంగనం గోరుహా
 నుల్లం బెల్లను బల్లవింప నను నీ నొప్పింప కోవల్లమా
 భల్లాణక్షితిపాలకేళురునకుం బట్టంపుఁబూఁబోఁడి నై
 చెల్లంబో యిటువంటిదుల్కనిపను లేయంగ నీ కర్త మే? 126

క. ఓయప్ప వారకామిని, గా యిప్పు డలంకరించి కర మొప్ప మనో
 నాయకునికడకుఁ దోడ్కొని, వే యరుగఁగదమ్మ నన్ను వికచాబ్జముభీ, 127

తే. అనెడుకూరిమిసవతి నెంతేనిఁ గరుణ, మీఱ నవ్వారిజాక్షి తా గారవించి
 పలుకు నిట్లు యోముద్దుకలికి మేలు, చెలంగి నీబుద్ధి వేవేలు నేయఁజాలు. 128

ఉ. నీరజగంధి నీవనుచు నే ననుచు న్నది భేద మెద్ది యె
 వ్వారికతెంబునకొ వ్రతము వంచన నొందకయుండి భక్తి యె
 ప్పారినఁ జాలు నీవ చను మాత్త గ్రహిం చిపుడట్టు లుండఁగా
 నేరవు కామశాస్త్రగతి నిక్క మెటుంగవు గ్రోల వారయక. 129

క. ఇభరజయాన మును నీ, విభుకాఁగిట మెలఁగుమండువిధమంతయుఁ గా
 దభినవవిలాససుమళర, నిభుఁ డయ్యతి తతిరహస్యనిపుణుఁడు నుమ్మా! 130

ఉ. చొక్కులఁ దక్కుల నిగ్గుల సొంపగు తేటమిటారిచూపులక
 జక్కనిమందహాసములఁ జారువిలాసముల న్నలీలఁ బెం
 పెక్కడుదివ్యవాసనల నింపగుతియ్యనిముద్దుపల్కుల
 నిక్కపువారకాంతకరణికో వలపింపవలె న్నృజంగునిక. 131

తే. మతియువసమాస్త్రితాస్త్రప్రమాణసరణిఁ, దవిలిపురుషాయితాదిబంధములయందుఁ
 శ్రోడ యై కూడవలయు నేర్పునఁ జెలంగి, పల్లవునియల్ల మల్లనఁ బల్లవింప. 132

క. అటుగాక హృదీశ్వరుఁచెంగట నే నియ్యకొని వచ్చి క్రమమ నిపు డో
 కుటిలాలక! నిన్నంపినఁ, బటువైఖరి నలుగఁడే నృపాలుఁడు చెపుమా? 133

తే. అని సవతి నూరడిలఁ బల్కి మాక్షణంబ, చల్లమాదేవి తుది లేనిసంతసంబు
 దనరఁ బతిహితమునకు నైతానె వేగ, మున నలంకృతి యొనరించుకొనఁదొడంగ. 134

తే. నుందరులుగొందఱుపాదయ్యిందుముఖికిఁ, గుందనపుబిందియలయందుబొందుమిగుల
 నెంచఁగలిగినపన్నీరు నించి చాల, నంద మొప్పార జలకంబు లాప్పి రొగిని. 135

క. ఉడురాజనదన యొక్కతె, తడియొత్తె న్రాజనతికి ఘోతాంబరములే
 వడిఁదాల్చె నొసంగ సాగసుగఁ, గడు వేడుకతో నొకర్తు కాంతామణికిక. 136

- ఉ. సాంపుగ నింద్రనీలమణికోభల నేలగఁ జాలి సోగల్లె
పెంపెనలారుముంగురులఁ బెద్దయుఁ గ్రొమ్మడి దిద్ది దిక్కులకొ
ముంపుమఁ బెంపుమిరెడుసమున్నతదివ్యసుగంధయుక్తమా
సంపెఁగదండఁ జాట్టె నొకసాకసనేత్ర నృపాలపత్నికొ, 137
- ఉ. ముద్దులగుమ్మయోర్తు చెలిముందర గొప్పమెఱుంగుటద్దముం
దద్దయు నిల్పె నొక్కవనితామణి కస్తురిబొట్టు మోమునం
దిద్దెఁ బడంతి యోర్తు సారివి న్నకరీమయరేఖ లెంతయుకొ
ముద్దియతక్కుఁ జెక్కులను మోహనలీల లిఖించె నేర్పునకొ. 138
- చ. కలువలఁ గేరుచంద్రముఖకన్దన నొక్కవధూలలామ చె
ల్వలకఁగఁ గజ్జలం బిడియె నబ్జనిభానన యోర్తు వేడ్క రం
జలఁగను నీలవేణి జగిసిబ్బెపుగుబ్బలపైని జొచ్చిలం
గలప మలందె నంచితసుగంధయుతంబుగఁ జిత్తవైఖరికొ. 139
- సీ. చారుముక్తాహారవాదము శ్లోమున నించె వేడుక నొక్కమించుబోడి
సోనరకర్ణభూషణము లందముమీఱఁ దగిలించె నొకశితధామవదన
ఘన మైనపచ్చలకడియంబు లిరవుఁగా బెట్టెఁ జేతుల నొక్కబిసరుహాక్షి
కమనీయరత్నసంఘటిత మై చెలువొందు మొలనూలిడియె నొక్కమోహనాంగి
తే. పాదములనందియలు బెట్టెభామయొకతె, నుదుటఁజేర్చుక్కుని డెనొక్కసుదతిమఱియఁ
బేరుగలభూషణములెల్లఁ బ్రేమ నిడిరి, రమణు లింపార నస్వ డారాజసతికి. 140
- ప. ఇ ట్లగణ్యశృంగారధారిణి యై యనంతరంబ. 141
- సీ. ఘనసారచందనకస్తూరికాముఖ్యదివ్యగంధంబులు దిశలఁ బరవఁ
గింకిణీనూపురక్రేంకారనాదము ల్బ్రడునింపుమీఱ నొక్కటఁ జెలంగ
ఘనరత్ననికరసంఘటిత మై తనరారు నవ్యకాంచనభూషణములు మొలుయు
భూరికుంతలబంధభారంబుచే మించి మంద మై నడకలు సందడింపఁ
తే. వీనకుచకుంభయుగళంబు వేర్చి బొదల, లలితశృంగారలీలావిలాసములను
వాసి మీఱంగ నమ్మహిషరునికడకు, నింతి యరుదెంచె మదనునిదంతి యనఁగ. 142
- క. ఈరీతి నతులతరశృంగ, గారము దనరారవారకాంతయుఁ బోలెం
జేరి తనయెదుట నిలిచిన, వారీమణిఁ జూచి ధరణినాథుఁడు వేడ్కకొ. 143
- క. ఈలలనారత్నం బీ, నీలాలక యీవినిద్రనీరజముఖి యీ
లీలాపతి తగు నొక దన, పాలిటిబంగళున కంఠం బ్రణుతించి వెనుకొ. 144

తే. భూమివిభుఁ డంతఁదనయంతిపురమువెడలి, నెలఁతఁ దోడ్చొనియరుగ్గువోనింగినుండి
చూచి సురకాంత లెంతయుఁ జోద్యమంది, యెల్లవారును దమలోన నిట్టులనిరి.

సీ. ధారుణీశ్వరుబుద్ధి పూరి మెసంగఁబో సరగ నెం దుండియో జంగ మొకఁడు
చేరి వారాంగనఁ గోరినతటి నియ్య గొనకొని యెచ్చటఁ గొడువకాని
తనభక్తి చెడకుండఁ బనివడి వేశ్యగా నిల్లాలిని నొసంగ నిట్టిచిత్ర
మొప్పెడు ననువార లొకకొందఱును భభా చాన యొక్క తెయైన మానవేంద్రుఁ

తే. డేటికి నొసంగు ముద్దెయ లిద్ద ఱగుటఁ, జేసి వారలు తమలోనఁ జెలఁగి పోరు
చున్నఁ గన్గొని యిపు డెచ్చుచున్నవాఁడు, గాని నిక్కంపుభక్తి కాఁగలదె యిటుల?

క. ఇచ్చిన నిరువుర నొక్కట, నచ్చం బగుభక్తితోడ నర్పింపక యీ
కుచ్చితములు తగ వనుచున్, మెచ్చక యొకకొంద తేమిమే లనువారున్. 147

చ. పురములు వాహనంబులును భూషణము ల్లనధాన్యము ల్నువాం
బరములుఁ బాఁడిభేనువులుఁ బ్రార్థనసేయక జంగమయ్య యే
తెఱఁగున వేశ్యఁ గోరె! నతిధీరత న ట్లతఁ డింతిఁ గోరినన్
ధరిణిపుఁ డెట్టు లియ్యకొనె! దా నని పల్కెడువారు కొందఱున్. 148

క. ఇయ్యకొని వాహనుందరి, యెయ్యెడలం గల్గును నిల్లాలి నిటుల్
చయ్యన నొసంగుట ఘనతయే, యియ్యలపతి కనుమఁ గొంద తెన్నె డువారున్.

సీ. ఆసరోరుహనేత్రయైనఁ గా దన కిట్లు పతివెంట వేశ్యయై భవ్యగతిని
జనినంత భక్తియే యనువారు కొందఱు గట్టిగా భక్తిహర్షంబు పూని
నప్పుడే భక్తుండు చెప్పినవిధమెల్లఁ జేసిన నిల్లాలి సేయకున్న
నదియపో చిత్తిని యనువారు గొందఱు సతికి భర్తకు నొక్కమతియ యైనఁ
తే గల్లు నభిమత మిది కల్ల గాదు నృపుఁడు, లీల నీజంగమునకు నిల్లాలి నొసఁగి
హరుని మెప్పించి బొందితో నరుగఁగలఁడు, సరగఁగైలాసమున కెల్లజనులు నెఱుంగ.

క. అనువా రొకకొందఱు నై, కనుఁగొన నవ్వేళ నృపతి కాంతామణిఁ దో
డొని చని యలజంగమరా, యనిసన్నిధి నునిచి యిట్లు లనియెం శ్రీతిన్. 151

క. తగుచిగురుబోడిఁ దెచ్చితి, నొగి మీకుఁ బరిగ్రహింపుఁ దోసామి! యనన్
నగు మొగ మలరఁగ నపు డ, జ్ఞగతీపతితోడ యోగిచంద్రుఁడు బల్కెన్. 152

తే. రమ్మ భల్లాణ నిక్కంపురాజ వనుయ, నెప్పుదిని జాల నీమాట నమ్మియుంటి
నెంతదడవయ్యెఁ బడఁతఁ దే నేగి యిపుడు, పూని నీయోజయెంతైనమానఁగలదె?

క. రంగుగ జ్ఞానమవిటలు డనుచుం గడు నిబ్బంగిం జాలక జూచితొ తలఁపక
వెంగలివి భూప! నీ కే, శంగతి నలరారు మానసము నామిందక. 154

సీ. కానుంధకారి నై కడఁకతో నీరాకఁ గాచుచుండఁగ మూఁడుకన్ను లయ్యెఁ
దలయేలు బరువయ్యెఁ దగ మేను సగమయ్యె గళములమునఁ జందునిలకడయ్యె
వలనొప్ప మనుపటివగ దప్పె వలపును విరిగెను నడురేయి సరవి నయ్యె
నా కేటి కీవేశ్య నీ కేటినిజభక్తి బూటకంబులచేతఁ బ్రొద్దుగడపి

తే. నాఁడవింతియకాక భూనాథులెచట?, ప్రతము లెచ్చట? ఘనశైవవతము లెచట?
నెందుఁ గొఱగానిసౌలఁతుక నిటులఁ దెచ్చి, యందుకొమ్మనువారెందునైనఁ గలరె.

ప. అని వెండియు నిట్లనియె. 156

తే. అనవలసి నిన్ను నిటువలె నంటిఁ గాక, తగునె వేశ్యలతోఁ బొందు తాపసులకు?
నలసితివి భూప! మాకునై యధికముగను, దీనిఁగై కొమ్ము నీవైనఁ బూని యింకను.

సీ. అనువిటవరునిఁ గన్గొని వినయోక్తి ని ట్లను మనుజాధీశుఁ డనువుమీఱ
నయ్యలు మీ రెట్టు లాపినఁ దగుఁ గాక క్షీతి నయ్యలతఁ దెచ్చుచిగురుఁబోండ్ల
నవ్వలుగాఁ జూడ నర్హంబు మాకును దవిలి మీ కిట్లాడఁ దగునె మమ్ము?
నాకలి గొన్నచో నన్న మెవ్వరికైనఁ గలిగిన నిడి నాడఁగాదు నుమ్ము

తే. మీమదికి సంతసం బైనమాననేత్ర, నరయుచుండంగఁ దడవయ్యె నయ్య యింకఁ
దప్పు లెన్నక కైకొమ్ము తరుణి నిపుడు, కరుణనని భక్తి నడుగుల కెఱఁగుటయును,

క. నృపతిఁ గృపఁ జూచి యపు డా, కపటపువిబజంగమయ్య కడునవ్వుచు నో
తపనకులవర్య! తోయఁగ, నిపు డాడితిఁ గాక సాటి యేరీ నీకుక. 159

ఉ. కావలె నన్నమాత్రమునఁ గౌతుకముం జెలువారఁగాను రా

జీవదళాక్షిఁ దెచ్చితివి చెన్నలర నృదివేలు సేయు నీ

భాషజాచేతిమేలినునుబంగరుబొమ్మను ముద్దుగుమ్మ న

జ్ఞీవునకు నిర్ధాతకును శేషునకుం దరమే నుతింపఁగక?

160

క. ముద మొదవఁగ నఱచందురుఁ, గగునుఁ దివురునువిదనుగురు కడుఁ బొదలెడుతు
మైదకొదమకరువుఁ జెదరఁగ, నదలించు న్నదతి మృదువు లొ పెన్నెరులుక.

క. వాసిగ నీనుదతీమణి, నాసము నాసమమె యందు నవగంధఫలి

నాభిసురగతిఁ గన్గొని పరి, హాసం బొనరించు సంతతాంచితలీలక.

162

తే. చెలఁగి జగములుగెలువంగఁదలఁచియిడిన, మరునిబలసింగిణివిండ్లు తరుణిబామలు
కడఁక నవ్విండ్లఁ బూన్పినకలువతూఁపు, లీపయోజాననమిటారిచూపు లరయ.

- క. చిగురాకు కెంపుబింబము, పగడంబును జెందిరమును బంధూకము ని
 మ్మగువయధరమ్మతోడతర, దగునే తుల యనఁగ నెట్టితావుల నైనన్? 164
- క. పలువరుస మొల్ల మొగ్గల, పలువరుపలఁ గెల్వఁ జాటు భామినినునుకె
 మ్మలు తభ్రుకుటద్దములతోఁ, గలహించుం దొమ్మిదులను గర్జము జెందున్. 165
- తే. చెలువపలుకులు గండుఁగోయిలల నేలు, నెలఁతచిరునవ్వు లేఁతవెన్నెలల నవ్వుఁ
 గలికేకంతంబు క్రముకంబు నలరు ఛిన్న, ములుగఁగావించు నెంతయుఁజలముమీఱ.
- చ. పరువడి నంచితంబు లగుబాహుమృజాశములొప్ప గొప్ప లై
 యులుతను ప్రేలుమాక్తికపుహారములందులఁ జీరులాడఁగా
 గులుతుగ నవ్వెలందికుచకుంభయుగం బలరు న్ననస్సరో
 వరమున సంభవించి చెలువం బగుతామరమొగ్గలో యనన్. 167
- సీ. నునునల్లచీమబారును గేరు నూఁగారు నళు లభివీచికావళుల నేలు
 నినుకతిన్నియలతో వెనఁ బోరుఁ బిలుఁదులు కరితుండములనెగ్గులరయుఁదొడలు
 మెఱయుకాహళలతో మొనయును జంఘలు పాదయుగ్మము కచ్చపములఁ దోలు
 నఖపంక్తి పలుమాలు నగుఁ దారకంబుల నడలు రాయంచలఁ దొడరి యెంచు
 తే. మేలిమిపసిండిచాయల గేలిసేయుఁ, బూని నిక్కంబుగా దీనిమేనికాంతి
 యెంచు నిటువంటిచెలు నైనయించువదన, కలదె పరికింప మార్తాండకులవరేణ్య.
- క. అని వనిత నెంచి-యాగురు, పను నోజననాథ ! నీగృహమునకు మముఁ దో
 డొక్కిని చను వేగమ యిక్కఁ ద, క్కినతావులు వలదును మైగిన్ మా కనుడున్.
- క. నరపతి వల్లే యని య, గురునకుఁ నైదండ యిడుచుఁ గొమరొప్పుఁగ నా
 యిరువురఁ దోడ్కొని తనమం, దిరమునకుం దెచ్చి యునిచి తిర మగుభక్తిన్.
- గీ. అర్ఘ్యపాద్యాదు లొసఁగి ప్రహర్షఁ జేసి, యిలు వెడలివచ్చితగఁదనవెలఁదికనియెఁ
 గలికే! యిన్నాళ్ళు నాయమ్మఁ గొంగిలించు, పరుసనీజంగమయ్యకీవలయుఁజమ్ము.
- క. కాదేని దునియలుగ వడి, మోఁదెద నని చేత ఖడ్గముం బూని మహా
 హదమున నుండె నొకదరి, నాతిత్యకులాంబునిధికశాంతుఁడు పేర్కిన్. 172
- ఉ. అయ్యొడఁ జల్లమాంబ విభునానతిఁ గైకొని వాఁడిచూపు లా
 య్యొయ్యన మీఱ లేనగవు లొప్పుగఁ జెమ్మలఁ బాఱివీమైఁ
 బయ్యెదజాఱ ముద్దునునుఁబల్కులు చెల్వలరాత నవ్వెటుం
 జయ్యనఁ జేరి మ్రొక్కి నెఱజా నగు తెల్ల నెఱింగి రంగుగన్. 173
- క. చెఱుకులు గొబ్బరియును శ్ర,ర్కరయుం బాలును ఘృతంబు కలపంబులునున్
 నెఱి ఫలతసాన్నములు గ్రొవ్విరులు న్నడునొసఁగి యంత వేడ్కలుమీఱన్. 174

- గీ. పండుటాకులుకపురంబుబాగములును, ముత్తియఁపుఁజూర్జమునుగూర్చిముగ్ధవిడెము
చుట్టియొసఁగుమఁ బవళించి సుభగలీల, నున్నయద్దేవుచరణంబు లొత్తుచుండె.
- క. పరిభాషింపఁగఁ జూచిన, మఱి యావిటుఁ డించుకైన మాతాడక సు
స్థిరముగ నుండిన నమ్మద, కరిగామిని యతనితోడఁ గడువడి ననియెన్. 176
- సీ. ఏవిచారములేక యిటు లున్నఁ జెంతను జేరిన మే లేమి వారసతికిఁ
బల్కరించిన మాటువల్కుపు మాఁగలాగున రతిసేయంగఁ గోర విపుడు
సిగ్గుచే బోరియంగ శిశువ వింతయుఁ గావు కడురూఢి నున్నావు గండుమీఱి
యిత్తటి నీకింత మెత్తతనం బేల జాగు మానుము ప్రాద్దు చాల నరిగె
- తే. బాగుఁ డొగిఁ జేయి సేయకే పాలఁతిచేయి, చేయరాదనిచూచినఁ జెలఁగియున్న
కొడువ లెన్నఁదలంచియో గుట్టుతోడ, నున్నవాడవు? నీ కిది యొప్పు దనఘ! 177
- చ. సరసము మీఱఁ గేరుచును శయ్యకుఁ దారిచి కొఁగిలించి సు
స్థిరముగ మోవి యాని నునుఁజెక్కులు గోళుల నొత్తి లీలఁ బ
ల్లలు మరుకేళిః గూడి చెలిమానసముం గఱఁగించునున్న నె
న్నరు నరు లింతయు న్నగతనం బని పూని భుజంగపుంగవా! 178
- క. అగుఁ గాని లె మ్మటంచుం, జిగురాకుంబోఁడి యతనిఁ జెనకినఁ దా ని
ముగ లేవక స్థాణు వశం, దగియున్న మహాత్ముఁ జూచి తనలో ననియెన్. 179
- చ. శివశివ! సేవయెంతయును జేసినఁ గైకొనుఁగాని యావిట
ప్రవరున కించుకేనియును బాటదు మోహము నెప్పునంబునం
దవి లిపు డెంత లె మ్మనుచుఁ దా బతిమాలిననం గఱంగఁ డీ
భువిఁ జలికూటిపై నిడినఁ బొం దలరారెడువెన్నకై వడిన్. 180
- సీ. నిక్కువంబుగఁ దూర్పుదిక్కువెల్వెలఁ బాటఁజక్కునొక్కటవేఁగుఁజాక్కపాడిచే
దామ్రచూడంబులు తవిలి కూసుదొడంగెఁ జదలున నుడులు తేజంబు తప్పె
జావదోరాదులసంచారములు వాసెఁ గమలాపుఁ డుదయించునమయ మయ్యె
నిపు డైన మరుకేళి నిచ్చ సేయఁడు మంకుజంగ మివ్వబిచ్చిన్నా చనునె యెందు?
- తే. నీక్యరా యెట్టిచిత్రంబో యిది! యటంచుఁ, దత్తరింపక విభునిచి త్తంబుగాను
బలిమివైనను గామింతు నలర నితని, ననుచు విరిసానున్నపై నెక్కి యవ్వధూటి.
- సీ. ఘనతరంబుగ దీపకళికలు నల్లడ వెలుఁగఁ గప్రపుధూపములు చెలంగఁ
గాంచి సమంచితఘంటానివాదము ల్హ్రీఱుఁ బుప్పొడి భూతికరణిఁ దనరఁ
బరిమళాదులవంతబాగులు చెలువార సాగనుపల్కలు శివస్తోత్రములుగ
నలర సన్నటిగణంబులు హారతులీల నమరంగ ఫలరసాన్నములు చాల

- తే. లింగనైవేద్యములభంగి రంగుమీఱ, నతివ శివరాత్రి చేసెడుగతిని దనర
దేహ మభవున కర్పింపఁ దివిరి యపుడు, కరయుగము చాచి తుదిలేనికాతుకమున.
- క. ఆలింగని నొనరఁగఁ దా, నాలింగనమునకుఁ దివియ నమ్మద్దలప్రో
యాలిం గని మెచ్చి హరుం, డాలో నెలనాళ్ల బాలుఁ డై తగ నిత్పెక్. 183
- తే. శంభుఁ డాచట మాంబహ స్తములలోన, నివ్వధంబున బాలుఁడై నివ్వటిల్లి
యవ్వెలందుక మదిగట్టిదనుచు నోలిఁ, జనులఁ జేఁపూర వాపోయెఁ జన్నుఁగుడువ.
- సీ. అది విని చాటున నొదిగియున్న నృపాలుఁ డనె సతి కదుభ్రతస్వాంతుఁ డగుచుఁ
బాలఁతితో! యిది యేమి పుట్టుగొడ్డా! వై యున్న దానికే జోద్య మొప్ప నిట్లు
శిశువు వాపోయెడిఁ జెప్పు మటంచుఁ దా లోపలి కేగక లోతు దెలియ -
నడిగిన నిట్లు నవనిశ! కంటివా మెచ్చు గా మిండుఁడై వచ్చినట్టి
- తే. యొడయఁ డిప్పుడు బాలుఁడైయుండి పొగులు, చున్నవాడనఁగ్రమ్మర నువిదతోడఁ
దరణివంశాంబునిధిశీతకిరణఁ డైన, ఘనుఁడు భల్లాణధారుణీకాంతుఁ డనియె. 185
- క. బాలుని కివ్వటపద్ధతు, లేలా పల దనుచుఁ జెప్పె లిరుగడ నొనరక
వ్రేలుమునువేసిఘృతమును, బాలును బోయుము చెలంగి బాలేందుముఖి! 186
- తే. నావుడు లతాంగి యిట్లును భూవరేణ్య, పాలు ద్రావఁడు కొట్టంగఁ గేలు రాదు
మూఁడుకన్నుల నలరి యున్నాఁడు చూడ, నితరులకుఁ జెల్ల దివ్యింత యింతయైన.
- తే. అనుడునృపుఁడింతిఁదోడితెప్పనియొడయని, నివ్వలికిమూఁడుకన్నులయూశ్వరుండు
వెట్టిగొట్టెను జేసి నక వేశ్య నడిగి, కొసరి మనభక్తి దెలియంగఁ గోరెనిటుల. 188
- క. అనుటయు బాలునిఁ దోడ్కొని, వనితారత్నంబు వేగ ద్వారము వెడలక
ఘనుఁ డాశంకరుఁ డంతట, మునుపటితనచిటుతచందములు మానె వెనక. 189
- సీ. జడలలో మిన్నేలు జాబిల్లిసికపువ్వు పులితోలు నునుకాలు పునుకసరులు
చేత మున్నెనవాలు చిలువనూడిగములు నొసలుమిక్కిలికన్ను విసపుఁగుతుక
పలిమిడి మెయిపూఁత తెలిగిబ్బ తల్లిడి సగ మేన గట్టులసామిపట్టి
మొగమునఁ జిలునవ్వు మిగులఁ గూరిమిచూపు పన్నెమీఁతబహుఁపజన్నిదములు
- తే. నలర నలువయు వెన్నుండు నిఖిలసురులు, మునులు ప్రమథులుగొల్వసప్తాదమునను
భవుఁడై సాక్షాత్కరించె గృపాసమగ్రు, డగుచుభల్లాణు నెదుట నత్యర్థభ్రతముగ.
- తే. అవిధంబునఁ బ్రత్యక్షమైనయట్టి, యవియూపాతుఁ గాంచి సాష్టాంగ మెఱిగి
ముదముతోడుతఁ గేట్లోయి మొగిచియవని, నాయకుండిట్టులనినతి సేయఁదొడఁగ.
- చ. జయ జయ నీలకంఠ! పురశాసన! శంకర! ద్విడ్భయంకరా!
జయ జయ శాంభవీరమణ! చంద్రవిభూషణ! భక్తపాపణా!

జయ జయ దేవదేవ! మదసామజభంజన! యోగిరంజనా!
జయ జయ ఫలనేత్ర! విలసద్గుణమండన! చైత్యఖండనా.

192

● ముగ్రహి. నారదతు సారకలపారదపటితరళకారదవిశాలతరసీరదనిభాంగా!
వారణసురాహితవిచారణ! జగద్భరణకారణ! మహాభయనివారణ! భృతైజా!
సూర! గణనాథ! శ్రుతిపారగ! జగన్నుత! ఘనోగవిభూష! రిపుహర! గరళాంకా!
సారసభవాత్పిత! సుధీర! సముదంచితకృపారససుగ్ర! ఘనసారసమహాసా. 193

దండకము. జయ గిరిశ! సురేశ ము ఖ్యామరస్తామమాశిస్థిత్ స్నిగ్ధచామిక రోదగ్రర
త్నప్రయుక్తావతంసప్రభాసంచయాంచత్పదాంభోరుహ! భక్తలోకామరోర్వీరుహ!
చారణిహర కర్పూర డిండీకమందార గోక్షీర హరావళి చారుక్షిరిప్రకాశా! మహే
శా! కపటాంచితేందుప్రభామండలప్రస్ఫుటద్వివృకల్లోలిసీకైరవేందీవరా! ధీవరా! గ్రా
వరాట్టనృకాచారుపక్షిరహద్యంద్వలిప్తాంగరాగప్రదీప్తారదోరంతరా! సంతతో
ద్యత్సరోజాతజాతాంజభాంజోదరా! భూరివేదండ చర్మాంబరా! తాండవాడంబరా
జంభజద్రత్నకోభావిడంబోజ్వలత్కంఠ హాలాహలా! వాలఖిల్యాదియోగీంద్రహృ
త్పంకజేందిదిరా! సుందరాకార! లోకైకసీరా! సువర్ణాద్రిధీరా! భుజంగేంద్రహా
రా! మహోదార! వారాళిగంభీర! నారాయణస్తోత్రపాత్రాంచితానందచారిత్ర
సీద్విచారిత్రముల్ శ్రీశ వాగీశ భోగీశ దేవేశులుక్ వర్ణనల్ సేయఁగాఁ జాల రే
సంతచాండక్ మహామూఘండక్ సీవుకారుణ్యభావంబుతో నన్నరక్షింపనూహింప
సీరితి: బ్రత్యక్షమైనిల్చి బ్రహ్మగులుక్ సిద్ధయోగీంద్రులుక్ గానలేకుండు నీపాదకం
జాతయుగ్గంబు పీఠింపఁ గాఁ జేయుటంజేసి నేధన్యతం జెందితిక్ బూని లోకంబు
లుక్ సత్పదార్థంబు: గానంగ లేకుండుచందాన నత్యంతమాయాంధకారంబుచేఁజిక్కి
నిం గానఁగాలేక దైవంబు లంచుక్ ఎడిక్ తాలనెల్లక్ సమర్పించియందేమియుక్
మలువొందంగ లేకుండు రంచక ఘనుల్ గొంద టిమ్మైననుజ్ఞానదీపంబు దీపింపఁ
గాఁజేసి తత్వంబునుం గాంచి పాంఛార్థముల్ గొందు రానందలీల చిదానందు
నిక్ గొల్చి మున్దుక్తికాంతామణిం జెంది శశ్వద్విభూతిం బ్రకాశించుమన్నట్టిసద్భ
క్తసంఘంబులంబోలె నన్నుం గృపాదృష్టి నీక్షించి రక్షింపు మీశా! వియత్కేశ!
పాపాఘనాశా! నమస్తే నమస్తే నమః.

194

క. ఇచ్చెద నేవరమయినను, హెచ్చుగఁ బ్రార్థింపు మిప్పు డిమ్ముగ మీతో
నెచ్చటనైనం దుల యన, ఎచ్చు నిజం బైనభక్తవరు లిలఁ గలరే?

195

చ. ఆడిగిన లేదటంచు వివనాడక నీదగుభక్తి చక్కఁగాఁ

గడు: గడముట్టఁ జేసితివి కాతుకముం జెలువార మేలు నీ

పడఁతిని వారకాంతఁగను ప్రాధి నొసంగితి నన్నసంశయం

బుడుగుము ధారుణీతలవరో త్తమ ! నిక్కము మానసంబునన్.

196

తే. నుతుండ నై యుంటి నీ కిపు డతులితముగ, జనకుడవు నీవు నీసతి జనని మాకు.

దిరముమీఱంగ నమ్ముమాచేవితోడ, సాటినుమ్ము ధృతిశ్రీశ ! నేటునేయ!

197

చ. అని కృపఁజేసి శంభుఁ డవు డంబిక కిట్లును నోవెలంది! యి

య్యినకులనాఁకుచంద మిపు డిమ్ములరం గనుఁగొంపె ! నేను వే

శ్యను వెను గోర నియ్యకొని నట్లణికాంగన గల్గవన్నదో

దనకులకాంతనే యొసఁగెఁ దధ్యముగా వెలయింతి బాగుగన్.

198

క. ఇతఁ డింతవిరహయోగుం, డితనికి మనలోక మిప్పు డిత్తమె యనినం

బతిపల్కులు తగ విని పా, ర్వతి దా నిట్లనియె మిగులఁ బ్రమదముతోడన్.

199

సీ. ఇందువీరీట ! నీ కేగక్తవిరుఁడైనఁ బ్రాణం బొసంగును భాగ్య మొసఁగుం

దలఁ దెంచి యొసఁగును లలిఁ దనూజునిఁ గూరఁగా విండియొసఁగునుగానియిటుల

మానంబు దిగనాడి మానిని నీరాదు మాన మిచ్చుటఁజేసి మానవేకుఁ

డధికనిశ్చలభక్తుఁ డత్యంతసజ్జనుం డితనికి మనలోక మీయవలయు

తే. ననిన శర్వాణిపలుకుల కలర నభిఁగ, డంతమునులును బ్రహ్మాదు లభినుతింపఁ

దొగలుమునుతీంపఁబద్ద ములోతగహసింప, దరణియుదయా ద్రివైఁతోఁచెదత్తు ణంబ.

సీ. దివి నప్పరోజనుల్ దవిలి నృత్యంబాడఁ గర మొప్పు గంధర్వవరులు పాడ

సకలదేవతలును ప్రకటించి పొగడంగ శుభిల దివ్యగుండుభులు మ్రోయఁ

బుడమి నెల్లెడలను బుచ్చువర్షం బొప్పు నరు లెల్లఁ దలలెత్తి యరసిచూడ

భల్లాణధరణీకుభావల నిరుపనుభర్త విమానంబుపైని వేడ్కుఁ

తే. దనర నెక్కించుకొని కడు ఘనతమీఁగ, బూని భల్లాణుతో జగంబులునుతింపఁ

దనర పృథ్వీంధ్రు నెక్కి భూతిలమునుండి, భుండు వేంచేసెఁగైలాసభవనమునకు.

సీ. అనిన నయ్యాశ్వరుం దానందచిత్తుఁ డై గోరియుం దానును ఘనతతోడ

భల్లాణభూపాలుఁ బ్రమథులలోఁ బెద్ద గాఁ జేసి పట్టంబుగట్టి మిగుల

మంగళగీతంబు లిరగనల్ వెను బాడశంఖాదిరవములు సరవి మ్రోయ

నిరుగడ బ్రహ్మాదిసురల్లాసేవింపంగఁ బ్రమథగణంబులు బలిసి కొల్వ

తే. రమణతోఁ దానె తగ పర బ్రహ్మమగుచు, జగములన్నియు నేలుచు శాశ్వతముగ

రత్నసింహాసనస్థుఁడై రాజసమున, నవిరళం బగుసుఖిలీలఁ దవిలి యుండె.

202

సీ. అనుచు నూతుండు నైమికారణ్యవాసు లై యలరుచుండెడుశౌనకాదులకును

రమణీయబసపురాణోక్త మైనయీ భల్లాణరాయభూపాలచరిత

- వినిపించు క్రమమున బనిమీఱ నానేర్చువిధమున రచించి విమలభక్తి
 దనర మీ కొసంగితిఁ దగ మీర లిందులతప్పుల తమచేసి దయదలిర్ప
 తే. నిస్తుహాకావ్య మెప్పుడు నిద్ధరిత్రి, నేర్పుతో విస్తరిల్లి బుధేంద్రులెల్లఁ
 బాగదనాచంద్రతారార్క మగుచునుండు, నలులనొనరించుము బ్రోవుమయ్యశర్య !
 క. నరవరులకుఁ గృతు లిడి యి, ధరణిం గవివరులు సంపదలఁ బొందుదు రె
 నెఱి నిహపరసుఖముల కై, యురుబుద్ధిని నీకుఁ గావ్య మొసఁగితి నభవా! 204
- క. ఈకథఁ జదివిన వ్రాసినఁ, బ్రాకటముగ వినినయట్టి భవులకల్లఁ
 శ్రీకరముగ నభిమతములు, చేసుకఁగాఁ జేసి కరుణఁ జేయు మనంతా. 205
- వ. అని యివ్వించున విన్నవించి. 206
- క. కరతలభరితమరంగా!, చిరతరకరుణాంతరంగ! సింధునిశంగా !
 కరిదనుజమదవిభంగా!, గురుజనహృత్పద్మభృంగ! కుక్కుటలింగా. 207
- మణి. మురహరశరవర! మునిజనశతణా!, సురవరవరద! కుసుమశరహరణా !
 చిరతరగుణ! విలసితకరహాణా!, పరమపురుష! నిరుపమశశిభరణా! 208
- మాలిని. సదమలతరూపా! సర్వలోక ప్రదీపా !
 ముదితబుధకలాపా! ముఖ్యసత్యానులాపా !
 విదళితఘనతాపా! విశ్రుతోద్యత్ప్రతాపా!
 కదనతలసకోపా! కాంచనాహర్యచాపా! 209
- గద్య ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వర ప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర
 ఘనముతోబంధుర కాండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమించి గంగసామాత్యపుత్ర బుధజ
 నవిధేయ తిమ్మయ నామధేయ ప్రణీతం బైనరాజశేఖరవిలాసం బనుమహాకావ్యం
 బునంపు సర్వంబును దృఢీకృతాశ్రయము.

శ్రీ తృప్త దేవదాయ అంగ్ర దాసానిలయము

ప్రతిష్ఠాపితము

ప్ర- 5